

PEMBORONG BINAAN BUMIPUTRA KELANTAN:
MASALAH DAN PRESTASI. SATU KAJIAN
KES BAGI PEMBORONG YANG BERDAFTAR DENGAN
JABATAN KERJA RAYA (JKR)

NO: MATRIK: 039404

Untuk:

Kedua-Tiga Bapa dan adik-adik
pendorong hidupku, serta kepada
si dia yang setia menungguku ...

LATIHAN ILMIAH
BAGI MEMENUHI SEBAHAGIAN DARIPADA
SYARAT-SYARAT UNTUK IJAZAH SARJANA
MUDA SASTERA DALAM ANTROPOLOGI DAN
SOSIOLOGI

JABATAN ANTROPOLOGI DAN SOSIOLOGI
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
1983/1984

(i)

PENGHARGAAN

Setinggi-tinggi penghargaan dan jutaan terima kasih diucapkan kepada Profesor Madya Dr. Fauzi Hj. Yaacob, penyelia Latihan Ilmiah saya di atas bimbingan, nasihat dan tunjuk ajar bagi menyiapkan Latihan Ilmiah ini.

Kepada Dr. Hussain Mohamad selaku penyelia sementara yang mengawasi 'Field Work' Latihan Ilmiah ini diucapkan jutaan terima kasih yang tidak terhingga di atas tunjuk ajar dan bimbingan yang diberikan oleh beliau.

Ribuan terima kasih juga diucapkan kepada Kementerian- Kementerian dan Jabatan-Jabatan yang banyak menolong saya membekalkan bahan-bahan kajian khususnya kepada Jabatan Kerja Raya (JKR), Unit Penyertaan Bumiputra Cawangan Timur, Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB) dan Jabatan Parit dan Taliair (JPT), juga kepada Urusetia Persatuan Pemborong Binaan Bumiputra Cawangan Kelantan yang banyak menolong saya membuat kajian ini.

Tidak ketinggalan juga diucapkan terima kasih kepada Lan, Yie dan John atas dorongan dan kerjasama mereka dan juga kepada Jurutaip Cik Latifah Tijoo yang bersusah payah membantu saya menyiapkan Latihan Ilmiah ini.

Akhir sekali kepada pemborong Bumiputra yang terlibat, segala jasa baik dan kerjasama mereka tidak akan dilupakan.

Wan Rosli bin Wan Mat Yim
136, Kampong Baru,
Pasir Pekan,
Kota Bharu
Kelantan

SINOPSIS

Pengkaji cuba melihat sejauh mana faktor ini mempengaruhi
Kajian ini merupakan satu kajian kes yang dirujukkan khas
kepada pemborong Binaan Bumiputra yang berdaftar dengan Jabatan Kerja
Raya (JKR) negeri Kelantan. Tujuan utama kajian ini adalah untuk
memperlihatkan masalah-masalah prestasi mereka dalam pemborongan dan
pembinaan.

Pada keseluruhannya penulisan ini mempunyai tujuh bab, termasuk bab pendahuluan. Dalam bab pendahuluan pengkaji telah menghuraikan aspek-aspek kajian yang berkaitan dengan objektif kajian, bidang kajian, cara-cara kajian masalah yang dihadapi semasa kajian dan responden-responden yang dipilih semasa kajian.

Di dalam bab pertama pula, pengkaji memperlihatkan perkembangan industri pembinaan dan pemborongan di Malaysia secara amnya dan di-Kelantan secara khususnya. Juga memperlihatkan peluang-peluang penyertaan Bumiputra dalam bidang ini selaras dengan Dasar Ekonomi Baru (DEB).

Manakala dalam bab kedua, pengkaji akan menyentuh latar belakang sosio-ekonomi pemborong yang dikaji. Beberapa aspek penting seperti umur, taraf perkahwinan pemborong, latar belakang pendidikan dan pekerjaan, latihan kemahiran yang diterima dan penglibatan dalam sosio-politik disentuh oleh pengkaji.

Di dalam bab ketiga juga pengkaji menyentuh latar belakang perniagaan pemborong yang dikaji. Aspek penting yang ditekankan ialah tahun memulakan perniagaan, jenis organisasi perniagaan, pengurusan modal, bahan binaan dan tenaga kerja dan kerja lain yang diceburi oleh pemborong.

IST KANDUNGAN

Pengkaji cuba melihat sejauh mana faktor ini mempengaruhi prestasi perniagaan mereka.

Muka surat

~~PENGCHARA~~ Bab keempat pula pengkaji akan mengemukakan masalah-masalah yang dihadapi oleh pemborong, seperti masalah modal, bahan binaan dan tenaga kerja dan juga menjelaskan sikap pemborong yang menimbulkan masalah dan persoalan kontrek yang menimbulkan masalah kepada mereka.

LAMPIRAN

ix

~~PETA~~ Bab kelima adalah berkaitan dengan kegiatan-kegiatan yang dijalankan oleh Persatuan Pemborong Binaan Bumiputra, meliputi tujuan penubuhan dan peranan yang dijalankan oleh persatuan mereka dan prestasi pemborong Bumiputra sekarang setelah sekian lama mengeburi diri dalam lapangan ini.

4) Manakala bab keenam pula mengemukakan rumusan mengenai perbincangan bab-bab awal dan pengkaji juga menggariskan cadangan-cadangan yang difikirkan dapat membantu pemborong Bumiputra meningkatkan prestasi dalam bidang ini.

1.1:	Industri Pembinaan di Malaysia	13
1.2:	Industri Pembinaan di Kelantan	16
1.3:	Jabatan Kerja Raya Sebagai Agen Pembangunan Yang Penting	18
1.4:	Peluang Penyertaan Bumiputra Dalam Bidang Pemborongan	19
1.4.1:	Kaistanaewaan Kepada Pemborong-Pemborong Bumiputra	19
1.4.2:	Peranan Unit Penyertaan Bumiputra JKR	22

ISI KANDUNGAN

1.4.3: Pusat Penyertaan Bumiputra di Kelantan	24
1.5: Pemborong Binaan Bumiputra di Malaysia	Muka surat
PENGHARGAAN	i
SINOPSIS LATAR BELAKANG SISTO-EKONOMI PEMBORONG	iii - iii
ISI KANDUNGAN	iv - vi
SENARAI JADUAL	vii - vii
SENARAI LAMPIRAN	ix
PETA Latar Belakang Pendidikan	x
<u>PENDAHULUAN</u>	1 - 12
1) Objektif Kajian Dalam Sosio-Politik	1
2) Bidang Kajian dan Pembatasan	4
3) Cara Kajian	6
4) Masalah Dalam Kajian	8
5) Pemborong Yang Dipilih Sebagai Responden	10
BAB I: INDUSTRI BINAAN DAN PEMBORONGAN	13 - 28
1.1: Industri Pembinaan di Malaysia	13
1.2: Industri Pembinaan di Kelantan	16
1.3: Jabatan Kerja Raya Sebagai Agen	18
1.4: Peluang Penyertaan Bumiputra	21
1.5: Dalam Bidang Pemborongan	19
1.4.1: Keistimewaan Kepada Pemborong- Pemborong Bumiputra	24
1.4.2: Peranan Yunit Penyertaan Bumiputra JKR	22

BAB 4: MASALAH YANG DIHADAPI OLEH PEMBORONG

1.4.3: Pusat Penyelaras Khidmat Pemborong Bumiputra	58 - 81
1.5: Pemborong Binaan Bumiputra di Malaysia	26
1.5.1: Pemborong Bumiputra di Kelantan ..	26
1.5.2: Masalah Tenaga Kerja ..	68
BAB 2: LATAR BELAKANG SISIO-EKONOMI PEMBORONG	29 - 39
2.1: Umur Pemborong dan Taraf Perkahwinan	29
2.2: Taraf Perkahwinan Pemborong ..	30
2.3: Latar Belakang Pendidikan ..	31
BAB 3: FISIANAN PERSATUAN PEMBORONG BINAAN	
2.4: Latar Belakang Pekerjaan ..	32
2.5: Latihan Kemahiran Khas	35
2.6: Penglibatan Dalam Sosio-Politik ..	37
BAB 4: Tujuan Penubuhan Persatuan Pemborong	
BAB 5: LATAR BELAKANG PERNIAGAAN	40 - 47
5.1: Tahun Memulakan Perniagaan	40
5.2: Jenis-jenis Organisasi Perniagaan ..	42
5.3: Modalasi Pemborong Bumiputra Kelantan ..	44
5.3.1: Jumlah Modal Permulaan	96 - 111
5.3.2: Sumber Modal	46
5.4: Pengurusan dengan Budi Meningkatkan Penyertaan	48
5.4.1: Pengurusan Pejabat	48
5.4.2: Pengurusan Pekerja	49
5.4.3: Pembayaran Upah Kerja	112 - 119
5.5: Bahan Binaan Keratan Akhir	140 - 153
5.6: Alat Pemborongan	152 - 154
5.7: Kerja-Kerja Lain Selain Daripada Pemborong	161 - 162
Pemborong	56

BAB 4: MASALAH YANG DIHADAPI OLEH PEMBORONG

BUMIPUTRA KELANTAN	58 - 81
4.1: Masalah Modal dan Pusingan Modal	58
4.2: Bahan Binaan	64
4.3: Masalah Tenaga Kerja	68
4.4: Masalah Sikap Pemborong-Pemborong Sendiri	75
4.5: Persoalan-Persoalan Dalam Peraturan	12
Kontrek	78
BAB 5: PERANAN PERSATUAN PEMBORONG BINAAN	25
BUMIPUTRA DAN PRESTASI PEMBORONG	27
Jadual YANG DI KAJI	82 - 95
5.1: Tujuan Penubuhan Persatuan Pemborong	30
Jadual Binaan	82
5.2: Peranan Persatuan Pemborong Binaan	34
Jadual Bumiputra	85
5.3: Prestasi Pemborong Bumiputra Kelantan	90
BAB 6: PENUTUP	96 - 111
6.1: Rumusan	96
6.2: Cadangan-cadangan Bagi Meningkatkan Penyertaan dan Prestasi Pemborong-pemborong Bumiputra	103
6.3: Kesimpulan Organisasi Pengurusan	110
Lampiran-lampiran	112 - 139
Berita Bergambar dan Keratan Akhbar	140 - 151
Borang Soal Selidik	152 - 160
Bibliografi Bilangan Pemborong dan Pejabat Kira	161 - 162

SENARAI JADUAL

Jadual 17: Bilangan Tenaga Kerja	51
Jadual 18: Peruntukan Pembangunan Untuk	52
Jadual 19: Kelantan Utara Simpanan Saham Bumiputera	54
Jadual 2: Pemborong-pemborong yang Disenarai Hitam (Black List)	1155
Jadual 3: Responden yang Dipilih	1256
Jadual 4: Kedudukan Kelas Pemborong Bumiputra yang Berdaftar dengan JKR Negeri (1982)	2563
Jadual 5: Kedudukan Kelas Pemborong Bumiputra	2770
Jadual 6: Umur Pemborong Mengikut Bilangan	2973
Jadual 7: Bentuk Keluarga dan Perkahwinan	30
Jadual 8: Taraf Pendidikan Pemborong	3283
Jadual 9: Pekerjaan Asal Pemborong	3491
Jadual 10: Bilangan Pemborong yang Mengikuti Kursus dengan Agensi Tertentu	36
Jadual 11: Penglibatan Dalam Parti	38
Jadual 12: Taburan Perniagaan Mengikut Tarikh Memulakan Perniagaan (Pendaftaran Pemborong)	40
Jadual 13: Taburan Organisasi Perniagaan	43
Jadual 14: Taburan Pemborong Mengikut Jumlah Modal Permulaan	45
Jadual 15: Sumber Modal Pemborong	47
Jadual 16: Bilangan Pemborong dan Pejabat Khas	49

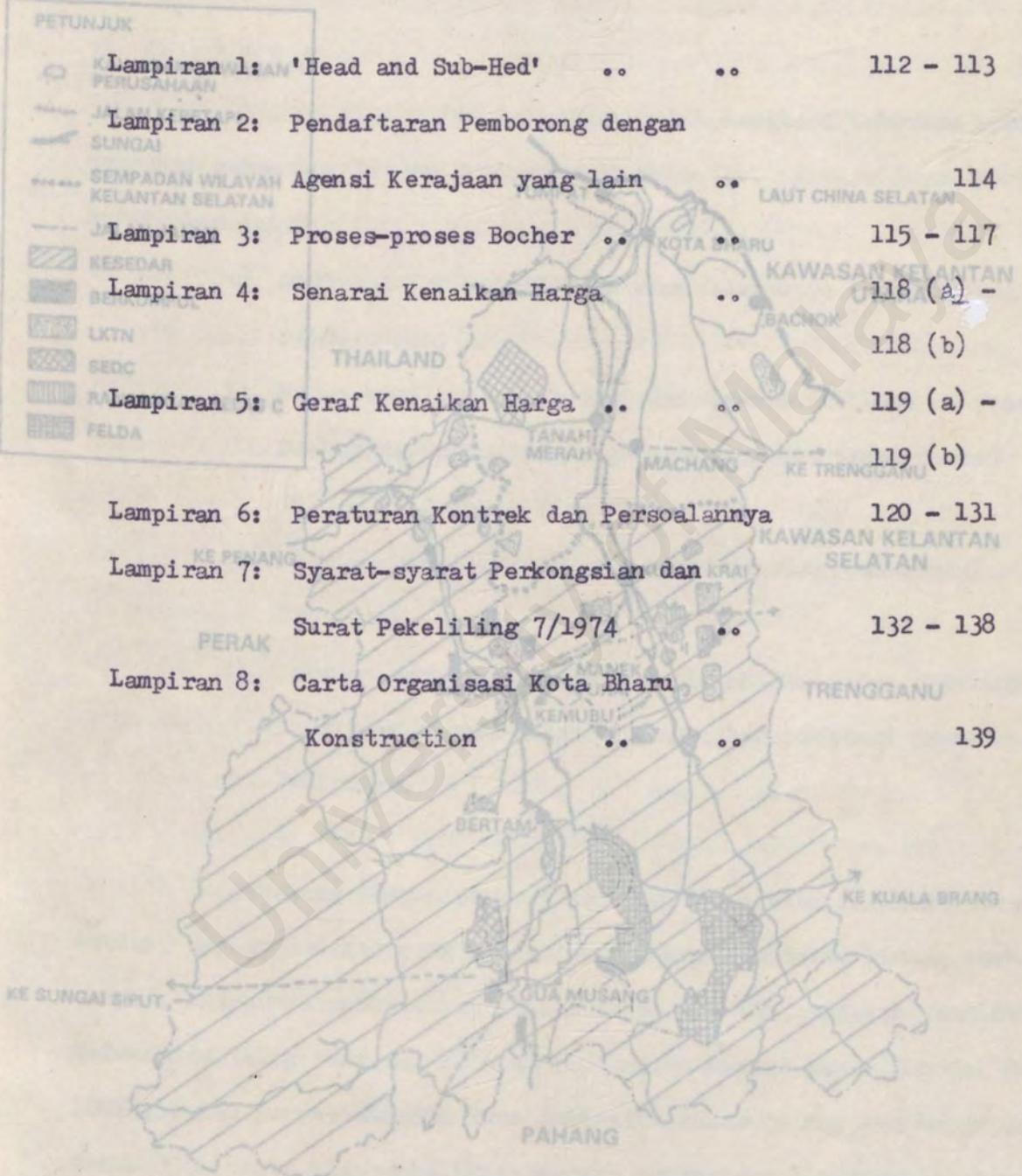
Jadual 17: Bilangan Tenaga Kerja	51
Jadual 18: Cara Pembayaran Upah Kerja	52
Jadual 19: Bekalan atau Simpanan Bahan Binaan		112 - 114
Jadual 20: Alatan Pemborongan yang Dimiliki Oleh Pemborong-pemborong	55
Jadual 21: Penglibatan dalam Pekerjaan Lain		115 - 116
Jadual 22: Perbadan Jaminan Kredit-Skim Pinjaman Kepada Pemborong	116 (a) - 118 (b)
Jadual 23: Tenaga Kerja Mengikut Kaum	119 (a)
Jadual 24: Upah Tenaga Kerja Mengikut Jenis		119 (b)
Jadual 25: Daftar Keahlian PPBEK dan Perbezaannya Dengan Pendaftaran JKR	120 - 131
Lampiran 7: Pertambahan Modal Semasa	..	83
Lampiran 8: Carta Organisasi Kota Bharu Konstruktion	132 - 139

PETA PEMBANGUNAN NEGERI KELANTAN

SENARAI LAMPIRAN

PETUNJUK

	Lampiran 1: 'Head and Sub-Hed'	112 - 113
	Lampiran 2: Pendaftaran Pemborong dengan SUNGAI	
	SEMPADAN WILAYAH KELANTAN SELATAN Agensi Kerajaan yang lain ..	114 LAUT CHINA SELATAN
	Lampiran 3: Proses-proses Bocher ..	115 - 117
	Lampiran 4: Senarai Kenaikan Harga ..	118 (a) -
	Lampiran 5: Geraf Kenaikan Harga ..	118 (b)
	Lampiran 6: Peraturan Kontrek dan Persoalannya ..	119 (a) -
	Lampiran 7: Syarat-syarat Perkongsian dan KRA	119 (b)
	Surat Pekeliling 7/1974 ..	120 - 131
	Lampiran 8: Carta Organisasi Kota Bharu Konstruktion	132 - 138
	Lampiran 8: Carta Organisasi Kota Bharu Konstruktion	139 TRENGGANU

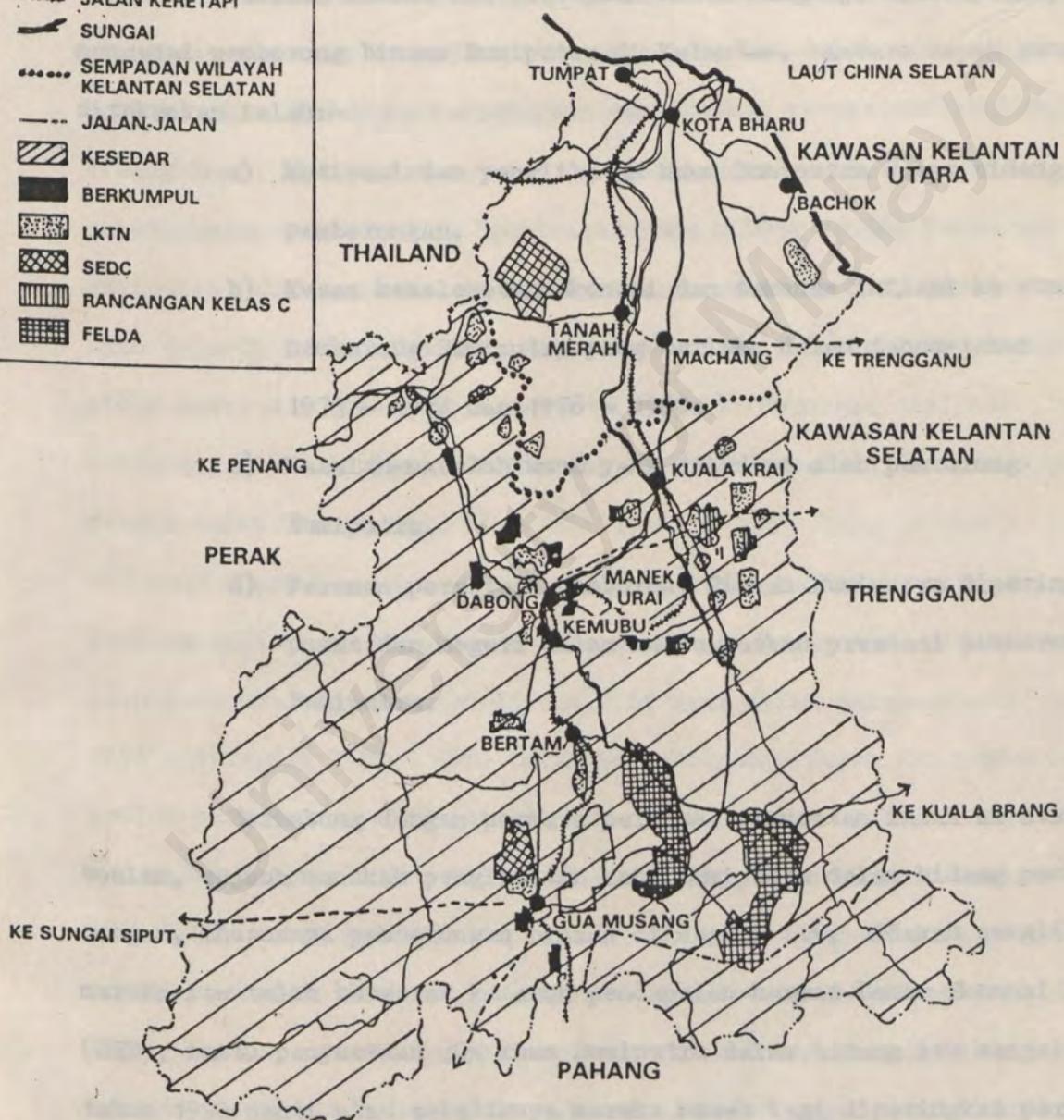

- - X -

PETA PEMBANGUNAN NEGERI KELANTAN

PETUNJUK

- KAWASAN-KAWASAN PERUSAHAAN
- JALAN KERETAPI
- SUNGAI
- SEMPADAN WILAYAH KELANTAN SELATAN
- JALAN-JALAN
- ▨ KESEDAR
- BERKUMPUL
- ▨ LKTN
- ▨ SEDC
- ▨ RANCANGAN KELAS C
- ▨ FELDA

Apakah dasar-dasar kerja PENDAHULUAN dikemukakan oleh agensi-agensinya

seperti Jabatan Kerja Raya (JKR) Perbadanan Kemajuan Iktisad negeri.

1) Objektif Kajian agensi-agensi lain membantu mencapai cita-cita

DNB itu? Latihan Ilmiah ini bertujuan untuk mengkaji beberapa aspek

mengenai pemborong binaan Bumiputra di Kelantan. Antara aspek yang

ditekankan ialah:- faktor-faktor yang menyebabkan mereka terlibat dalam

bidang ini a) Motivasi dan penglibatan kaum Bumiputra dalam bidang

keistimewaan pemborongan. "contract" yang diberi kepada pemborong

Bumiputra b) Kesan kemelesetan ekonomi dan tekanan inflasi ke atas

lain seperti pemborong Bumiputra yang berlaku dalam tahun-tahun

hidup naik 1973 - 1974 dan 1978 - 1980. iaitu dorongan daripada

keluarga, c) Masalah-masalah umum yang dihadapi oleh pemborong

mereka dalam Bumiputra.

d) Peranan persatuan pemborong Binaan Bumiputra diperingkat

sejauh manakah pusat dan negeri dalam meningkatkan prestasi pemborong

oleh pemborong Bumiputra. Kelantan, M. maa dalam tahun-tahun

1973 - 1974 dan 1978 - 1980 telah terlaku pengurangan dan pembekuan

projek pe Berhubung dengan perkara pertama, pemusatkan ialah ke atas

soalan, sejauh manakah penglibatan kaum Bumiputra dalam bidang pembo-

rongan, khususnya pemborongan binaan di negeri itu. Adakah penglibatan

mereka itu telah bergerak ke arah pencapaian hasrat Dasar Ekonomi Baru

(DEB), iaitu penyertaan 30% kaum Bumiputra dalam bidang itu menjelang

tahun 1990 nanti atau sebaliknya mereka masih lagi diperingkat permulaan.

bahan binaan ke atas pemborong Bumiputra.

2) Bidang Berkenaan dengan perkara ketiga, pengkaji akan melihat apakah masalah sebenar yang dihadapi oleh pemberong Bumiputra. Adakah masalah modal, buruh, bahan binaan dan pengurusan yang menyebabkan pemberong Bumiputra tidak dapat maju atau disebabkan oleh faktor lain? Apakah punca-punca sebenar yang boleh menimbulkan masalah-masalah itu dikalangan pemberong Bumiputra?

Naras lain Dalam masalah modal pengkaji akan meneliti bagaimana pemberong Bumiputra mendapat punca-punca modal, jumlah modal permulaan dan modal pusingan. Pengkaji juga akan meneliti sejauh manakah pemberong Bumiputra menggunakan kemudahan-kemudahan pinjaman yang diberi oleh intitusi-intitusi pinjaman.

Berhubung dengan masalah bahan binaan pengkaji akan meneliti di manakah pemberong Bumiputra mendapatkan bahan-bahan. Adakah peranan yang dijalankan oleh PERNAS berjaya dalam membekalkan bahan binaan kepada pemberong Bumiputra dan bagaimanakah pemberong Bumiputra menyelesaikan masalah ini untuk mendapatkan stok simpanan untuk jangkamasa yang panjang? di mana projek pembangunan di Wilayah ini berjalan pesat.

Mengenai perkara keempat, pengkaji akan meninjau sejauh manakah aktiviti-aktiviti yang dijalankan oleh persatuan pemberong Binaan Bumiputra ini dalam mengatasi masalah-masalah yang dihadapi oleh pemberong-pemberong Bumiputra. Adakah peranan-peranan yang dijalankan oleh persatuan ini berjaya, iaitu samada desakan-desakannya terhadap pihak kerajaan berjaya atau tidak? Selain daripada itu, apakah usaha-usaha yang dijalankan oleh persatuan ini untuk meningkatkan prestasi pemberong Bumiputra dalam menghadapi bidang pemberongan yang terpaksa bertanding dengan pemberong bukan Bumiputra?

2) Bidang Kajian dan Pembatasan untuk negeri Kelantan adalah sebanyak 133. Kajian ini menumpukan perhatian hanya kepada pemberong binaan sahaja, iaitu pemberong Bumiputra yang menjalankan kerja-kerja binaan seperti binaan kejuruteraan "building contractor", kejuruteraan mekanik termasuk pembekalan alatan tandas dan bekalan air, kerja-kerja yang berkait dengan logam, batu pasir dan tanah dan kerja-kerja kemaniran lain. Walaupun terdapat banyak pecahan atau kepala dan pecahan kepala (Head and sub head), tetapi penumpuan hanya kepada kerja-kerja yang berkait dengan "Building Contractor" (1)

Pengkaji juga hanya menumpukan kepada pemberong Binaan Bumiputra yang berdaftar dengan JKR sahaja, iaitu meliputi semua kelas F, EX, E, D, C, B, BX dan A. Walau bagaimanapun pengkaji juga mengemukakan kelas pendaftaran pemberong binaan Bumiputra dengan agensi-agensi lain seperti PKINK, JPT, KESEDAR, MPKB dan KADA sebagai perbandingan dengan pemberong binaan Bumiputra yang berdaftar dengan JKR

Pengkaji juga akan membataskan kajiannya di Wilayah Kelantan Utara sahaja, di mana projek pembangunan di Wilayah ini berjalan pesat. Ini bermakna kajian terbatas kepada projek-projek yang dijalankan oleh pemberong binaan Bumiputra di Kelantan Utara sahaja. Manakala projek yang dijalankan dibahagian Kelantan Selatan tidak diambil kira. Fakta ini diambil disebabkan bahagian Kelantan Utara merupakan kawasan Industri pembangunan yang pesat di negeri Kelantan misalnya dalam Rancangan Malaysia Ketiga (RMT)

(1) Lihat lampiran I

3) Cara X Peruntukan pembangunan untuk negeri Kelantan adalah sebanyak \$384 juta di mana \$69.59 juta diperuntukan untuk pembangunan di Wilayah Kelantan Utara. Salah satu agensi yang terlibat dalam pembangunan di Kelantan Utara ialah JKR dan agen pelaksananya ialah pemborong-pemborong. Oleh itu amatlah wajar kawasan ini dijadikan tumpuan dalam mengkaji pemborong Binaan Bumiputra. Jadual I menunjukkan peruntukan dan perbelanjaan dalam RMT untuk Kelantan Utara. Soalan-soalannya berbentuk soalan jenis tertutup dan soalan jenis terbuka. Dalam soalan tertutup Jadual I katogori jawapan telah disediakan dan responden Peruntukan pembangunan untuk Kelantan Utara menasabah.

Mansakola dalam soalan terbuka pulak jawapan tidak disediakan oleh res-

AGENSI	PERUNTUKAN (JUTA)	BELANJAWAN (JUTA)
JPT	\$27.3	24.2
JKR	22.7	20.3
Jabatan Pertanian	7.7	5.8
LPP	6.5	5.6
KADA	5.4	4.1
Jumlah	69.6	60.0

Sumber: Pejabat Kemajuan Negeri (SDO) Kelantan
setiap kelar-jawab. Pengkaji mendapat maklumat yang lengkap, pengkaji terpaksa menasui sesuatu beberapa orang responden untuk mengisi mana-mana bahagian soalan yang tidak mempunyai jawapan yang lengkap.

3) Cara Kajian (Methodology)

Kajian ini bermula pada pertengahan bulan 'March' hingga pertengahan bulan Mei (1983). Ianya dilakukan dengan menggunakan beberapa cara yang biasa yang digunakan oleh ahli antropologi dan sosiologi dalam kajian mereka. Di antara cara kajian yang digunakan ialah:-

(a) Borang soal selidik (Questionnaire)

Dalam bahagian ini satu set borang soal selidik disediakan. Soalan-soalannya berbentuk soalan jenis tertutup dan soalan jenis terbuka. Dalam soalan tertutup beberapa katogeri jawapan telah disediakan dan responden hanya perlu memilih jawapan yang difikirkan menasabah. Manakala dalam soalan terbuka pula jawapan tidak disediakan oleh responden bebas menjawab soalan tersebut mengikut pendapatnya. Soalan terbuka ini adalah penting untuk mengetahui pandangan atau pendapat responden mengenai sesuatu perkara.

Pengkaji telah menyediakan 80 set borang soal selidik kepada responden dengan cara mengeposkan borang soal selidik ini. Responden dipilih berdasarkan senarai pendaftaran pemberong di JKR, untuk memilih pemberong Bumiputra yang aktif. Pengkaji dibantu oleh Juruukur bahan JKR untuk menentukan pemberong yang aktif. Responden dipilih dengan menggunakan kaedah "stratified sampling" di mana responden dipilih dari setiap kelas pendaftaran. Hanya 50 set borang yang dihantar balek kepada pengkaji, untuk memastikan setiap borang itu mempunyai data dan maklumat yang lengkap, pengkaji terpaksa menemui semula beberapa orang responden untuk mengisi mana-mana bahagian soalan yang tidak mempunyai jawapan yang lengkap.

(b) Temubual (interview) Lapuran menyuarat Awang dan bahan-bahan lain dapat mengetahui. Keadaan temubual digunakan untuk mendapat maklumat tambahan yang berkait dengan bidang kajian. Pengkaji telah menemubual beberapa orang pemberong Bumiputra yang aktif, termasuk beberapa orang pemberong yang merupakan Exco dalam persatuan pemberong binaan Bumiputra cawangan Kelantan. Pengkaji juga telah menemubual pegawai-pegawai yang berkait dengan bidang pemborongan ini. Misalnya Juruukur bahan JKR, beberapa orang Juruteknik JKR dan beberapa orang pegawai daripada agensi yang lain misalnya di Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB), JPT dan KESEDAR. Daripada Temubual ini juga pengkaji mendapatkan bahan-bahan yang berkait dengan bidang kajian. Misalnya senarai pendaftaran pemberong, prosedur tender, pemberian kerja dan faedah pembayaran kepada pemberong Bumiputra.

(c) Pemerhatian (observation)

Untuk memastikan setiap maklumat yang diberi adalah betul. Pengkaji sendiri telah melawat ke beberapa tapak projek untuk melihat sendiri cara pengendalian dan pengurusan yang dilakukan oleh pemberong Bumiputra. Pengkaji juga memerhatikan tingkah laku dan sikap pemberong-pemberong secara kasar, terutama gaya hidup mereka dan masa yang digunakan untuk menyelesaikan kerja-kerjanya yang sedikit sebanyak boleh membantu pengkaji dalam membuat kajian ini.

(d) Penggunaan Dokumen-dokumen dan Bahan-bahan Bertulis

Pengkaji juga telah menggunakan dokumen yang terdapat disakateriat persatuan pemberong Binaan Bumiputra. Bahan seperti tidak mempunyai butir-butir yang lengkap, terutama butir-butir yang

kertas kerja, memorendum, lapuran mesyuarat Agong dan bahan-bahan lain dapat menolong pengkaji dalam membuat kajian ini.

Selain daripada itu, bahan-bahan bertulis lain seperti akhbar akhbar tempatan misalnya Utusan Malaysia, Berita Harian dan New Strait Times juga digunakan untuk mengutip bahan. Di samping itu beberapa buah Latihan Ilmiah (Jallaludin Zainal mengenai pemborong binaan Bumiputra di Seremban) sedikit sebanyak menolong pengkaji dalam membuat kajian ini.

(e) Teknik bergambar

Untuk melengkapkan lagi kajian ini pengkaji menggunakan teknik bergambar, di mana 10 keping gambar di ambil, iaitu gambar-gambar projek yang dibuat oleh pemborong Bumiputra. Gambar-gambar ini dilengkapkan dalam Latihan Ilmiah ini.

4) Masalah dalam Kajian

Dalam menjalankan kajiannya, pengkaji telah menemui beberapa kesulitan untuk mendapatkan bahan dan data yang benar-benar lengkap dan "up to date". Kesulitan atau masalah ini boleh dibahagikan kepada dua bahagian, iaitu masalah untuk mendapatkan bahan dari pemborong atau responden dan masalah daripada pihak JKR dan agensi yang lain. Manakala kesulitan menganai pemborong ialah "responsibility" terhadap kajian ini, misalnya daripada 80 borang soal selidik yang diedarkan hanya 50 sahaja yang diterima balek.

Borang-borang soal selidik yang diisi pula sebahagiannya tidak mempunyai butir-butir yang lengkap, terutama butir-butir yang

berkait dengan kewangan dan pemilehan harta benda. Misalnya kebanyakannya pemberong tidak memberi butir-butir yang lengkap mengenai peratus keuntungan yang diperolehinya, simpanan dan pemilehan hartanya dan punca dan jumlah modalnya. Pemberong juga tidak dapat memberi maklumat yang lengkap tentang buruh-buruhnya, ini disebabkan sistem kerja yang dilakukannya ialah sistem "sub contract" di mana bahagian-bahagian kerja diserahkan kepada "sub-contracter" manakala buruh-buruh pula suka berpindah randah dari satu pemberong kepada pemberong yang lain. Jadi pengelasan buruh tidak dapat dibuat dengan tepat.

Dalam cara kajian temubual pengkaji juga mendapat masalah iaitu susah untuk bertemu dengan responden-responden. Oleh kerana pemberong sentiasa sibuk dengan tugas masing-masing di "site-project" dan diagensi-agensi yang berkaitan. Pengkaji juga terpaksa membuat temu janji (appointment) setelah dua tiga kali tidak dapat bertemu dengan jumlah seramai 1180 orang (2), tetapi tidak semua daripada jumlah ini responden yang hendak ditemubual.

Agensi-agensi yang berkaitan juga tidak dapat memberi butir-butir yang lengkap, terutama mengenai prosedera pemberian kerja kepada pemberong-pemberong kerana dalam soal ini wujudnya campur tangan politik dalam pentadbiran agensi-agensi tersebut. JKR pula tidak mempunyai butir-butir yang lengkap mengenai prestasi dan keaktifan pemberong-pemberong yang berdaftar dengannya. Butir-butir begini adalah penting untuk pengkaji dalam menentukan responden-responden yang hendak dipilih. Untuk masa ini unit penyertaan cawangan Timur menjalankan kajian untuk menentukan keaktifan pemberong Bumiputra.

Satu lagi masalah yang timbul ialah terdapat juga responden yang menganggap pengkaji sebagai wakil atau egen kerajaan untuk mendapatkan maklumat tentang diri mereka. Misalnya ada yang menganggap pengkaji datang dari Jabatan Hasil Dalam Negeri untuk menentukan pendapatan mereka supaya setiap pemberong dikenakan cukai pendapatan.

Walaupun pengkaji mendapat beberapa masalah di dalam membuat kajian ini tetapi dengan bahan-bahan yang ada dan dibantu oleh pehak tertentu. Kajian ini atau latihan Ilmiah ini telah dapat diselesaikan mana-mana bahagian yang tidak lengkap itu adalah disebabkan oleh kelemahan pengkaji sendiri. pemberong, terutama pada tahun 1977 hingga 1980. Sesetengah mereka digantung kerana kerja-kerja kontrek yang dibuat oleh mereka terbelenkakai. Pehak JKR juga tidak dapat mengesahkan jumlah

5) Pemberong yang dipilih sebagai responden
 Jumlah pemberong Bumiputra yang berdaftar dengan JKR Kelantan ialah seramai 1180 orang (2), tetapi tidak semua daripada jumlah ini melibatkan diri 100% dalam industri binaan. Mengikut lapuran unit penyertaan Bumiputra Kawasan Timur 161 orang pemberong Bumiputra telah disenaraikan hitam (Black List). Mereka adalah terdiri daripada pemberong kelas F, EX, E dan D seperti pada Jadual 2 di bawah.
 Jadual 2 memperjukkan bilangan responden yang dipilih berdasarkan kelaskelas pendaftaran tertentu.

2) Lihat Jadual 5

- 11 -

Jadual 2

Pemborong-pemborong yang disenaraikan hitam (Black List)

KELAS	BILANGAN	EX	E	D	JUMLAH
BILANGAN	127	13	8	13	161

Sumber: Unit Penyertaan Bumiputra Kawasan Timur

Pehak JKR juga telah mengambil tindakan menggantung lesen pendaftaran beberapa orang pemborong, terutama pada tahun 1977 hingga 1980. Lesen mereka digantung kerana kerja-kerja kontrek yang dibuat oleh mereka terbelengkalai. Pehak JKR juga tidak dapat mengesan jumlah sebenar pemborong yang maseh lagi menjalankan kerja-kerja kontrek kerana terdapat pemborong yang meninggal dunia dan meninggalkan lapangan ini. Menurut juruukur bahan JKR negeri, ramai pemborong dari kelas F yang hanya mempunyai lesen kontrek tetapi tidak pernah mendapat kerja.

Pengkaji telah mengambil 50 orang responden dari semua kelas. Jadual 3 di bawah menunjukkan bilangan responden yang dipilih berdasarkan kelas-kelas pendaftaran tertentu. Jadual ini menunjukkan dengan orang-orang pemborong sebenar yang berdaftar dengan JKR, maka responden dari kelas A, B dan HK adalah tinggi iaitu 2 orang (40%) pemborong, 3 orang (42.8%) pemborong dan 3 orang (21.4%) pemborong.

- 3) Jadual di atas merupakan data hasil daripada kutipan pengkaji. Mana-mana data yang tidak berhubungan merupakan data-data (Jadual) hasil daripada kajian.

Jadual 3Responden yang dipilih

KELAS	BILANGAN	PERATUS DARI SEMPLE	PERATUS DARI PEMBORONG SEBENAR
A	2	4%	40 %
B	3	6	42.8
BX	3	5	21.4
C	5	10	12.5
D	8	16	9.8
E	4	8	8
EX	4	8	0.9
F	21	42	3.6
Jumlah	50	100	± 100

Sumber (3)

Secara bilangannya pengkaji telah mengambil ramai responden dari kelas 'F', iaitu 21 orang (42%) pemberong dari keseluruhan responden. Manakala secara Nisbahnya dengan bilangan pemberong sebenar yang berdaftar dengan JKR, maka responden dari kelas A, B dan BX adalah tinggi iaitu 2 orang (40%) pemberong, 3 orang (42.8%) pemberong dan 3 orang (21.4%) pemberong.

- 3) Jadual di atas merupakan data hasil daripada kutipan pengkaji. Mana-mana data yang tidak bersumber merupakan data-data (Jadual) hasil daripada kajian.

yang besar, iaitu 90,600 orang dalam tahun 1970 dan 196,500 orang dalam

BAB I

dalam tahun 1978 dan dijangka meningkat ke 227,000 orang dalam tahun 1980.

INDUSTRI PEMBINAAN DAN PEMBORONGAN

Oleh itu tidak dapat difikirkan bahawa dalam sektor ini wujudnya peluang-peluang pekerjaan yang besar.⁽⁵⁾ Ini membuktikan betapa pentingnya sektor pembinaan di dalam pembangunan negara dan betapa luasnya peluang-peluang penyertaan Bumiputra dalam industri pembinaan dan perniagaan yang terbuka kepada para pemborong binaan, termasuk pemborong pemborongan.

Bumiputra, Datuk Musa mensifatkan "sektor pembinaan sebagai labuhong 1:1 Industri Pembinaan di Malaysia"

Sektor pembinaan di Malaysia sekarang ini sedang berkembang pesat. Dalam tahun-tahun 80an sektor-sektor berkenaan dijangka tumbuh pada kadar 9.5% setahun, iaitu kadar yang ketiga tingginya dikalangan semua sektor ekonomi di negara ini. Sektor ini juga telah dapat mengatasi pertumbuhan sektor-sektor lain, termasuk pertanian, perlombongan dan perdagangan. ⁽⁴⁾

Bahagian-bahagian industri pembinaan yang penting termasuklah bahagian perumahan, perkhidmatan sosial dan infrastruktur. Pada masa ini industri pembinaan merupakan satu daripada empat industri yang berkembang maju dan mempunyai masa depan yang cerah sejajar dengan perkembangan ekonomi Malaysia. Sumbangannya kepada pengeluaran dalam negara kasar (KDNK) berkembang dari \$481 juta dalam tahun 1970 kepada \$86 juta dalam tahun 1970 kepada \$86 juta dalam tahun 1978 dan kepada \$1,114 juta dalam tahun 1980.

Sektor pembinaan juga menerbitkan peluang pekerjaan

5) Abu Bakar Lajim, Pemborong dan Pembinaan, Kertas kerjaya dalam Konvensyen Ekonomi Bumiputra, Anjuran Biro Ekonomi UMNO, 1980

4) Ucapan YAB Timbalan Perdana Menteri Datu Musa Hitam diperasmian mesyuarat Persatuan Pemborong Binaan Bumiputra Malaysia, di Bangunan Pusat Daya Pengeluaran Negara P. Jaya, Selangor, Ahad 21 Nov 1982. Disiarkan dalam Utusan Malaysia 22 Nov, 1982

yang besar, iaitu 90,600 orang dalam tahun 1970 dan 196,500 orang dalam tahun 1978 dan dijangka meningkat ke 227,000 orang dalam tahun 1980.

Oleh itu tidak dapat dinafikan bahawa dalam sektor ini ujudnya peluang-peluang pekerjaan yang besar (5). Ini membuktikan betapa pentingnya sektor pembinaan di dalam pembangunan negara dan betapa luasnya peluang pembiagaan yang terbuka kepada para pemberong binaan, termasuk pemberong Bumiputra. Datuk Musa mensifatkan "sektor pembinaan sebagai lombong emas yang mengayarayakan pemberong binaan. Tetapi terdapat juga pemberong binaan yang terumbang ambing seolah-olah kapal hilang pedoman, serta tidak pula kurangnya bilangan yang terkandas dan bankrap" (6).

Walaupun industri pembinaan berkembang pesat tetapi pencapaian oleh pemberong binaan Bumiputra tidaklah menggalakkan. Mengikut kajian yang dibuat oleh Kementerian Kewangan sejak tahun 1975 hingga 1981.

Kejayaan yang dicapai oleh pemberong-pemberong Bumiputra ada kalanya meningkat tinggi dan ada kalanya menjunam atau jatuh. Misalnya pencapaian purata kontrek tahunan jika dibandingkan dengan pemberong bukan Bumiputra ialah pencapaian pemberong Bumiputra dalam tahun 1975 ialah 29.5%, dalam tahun 1976 ialah 32%, dalam tahun 1977 ialah 31.9% dalam tahun 1978 ialah 49.3%, dalam tahun 1979 ialah 51.3%, dalam tahun 1980 ialah 32.7% dan dalam tahun 1981 ialah 26.5%. Walaupun ada kalanya pencapaian tersebut melebhi 30%, kejayaan sebenarnya masih boleh dipertikai-

7) Teks yang sama dalam Buletin Zonah, Ed. Jurnal Negeri Negeri Selatan

- 5) Abu Bakar Lajim, Pemberong dan Pembinaan, kertas kerjanya dalam Konvensyen Ekonomi Bumiputra, Anjuran Biro Ekonomi UMNO, 1980 halaman 7 - 8
- 6) Utusan Malaysia 22 November 1982.

kan. (7) Dilihat dari segi peratusan nilai kontrek yang diperolehi oleh pemberong binaan Bumiputra melalui kontrek JKR didapati bertambah dari \$20.5 juta (16%) pada tahun 1969 kepada \$46.5 juta (21%) dalam tahun 1972 kepada \$662 juta bagi tempuh 1973 - 1977. Walaupun peratus kontrek dan nilai kontrek bertambah dari tahun ke tahun, tetapi persoalan yang timbul ialah berapakah peratus sebenarnya yang betul-betul diperolehi oleh pemberong Bumiputra? Persoalan ini timbul kerana sebahagian daripada kerja-kerja kontrek diperolehi oleh Syarikat Kerjasama di antara Bumiputra dan bukan Bumiputra yang mempunyai taraf Bumiputra. Sebahagian pemberong Bumiputra pula terpaksa "sub contract" sebahagian daripada kerja-kerjanya kepada "sub-contractor" bukan Bumiputra dan sebahagiannya pula "Mengalibabakan" kerja-kerjanya kepada pemberong bukan Bumiputra.

Dapatlah disimpulkan bahawa pertumbuhan pemberong Bumiputra sekarang hanyalah pada peringkat bawahan dan tidak diperingkat atasan yang melibatkan kerja-kerja yang lebih besar serta kelas yang tinggi. Dalam tahun 1982 hanya 2.4% atau 136 orang dari jumlah pemberong Bumiputra di Malaysia yang berdaftar di bawah kelas A hingga BX, sementara 97.4% atau 5,745 orang lagi adalah didaftarkan dalam kelas C hingga F (Sila Lihat Jadual 4)

- 6) Pembangunan Kelantan Kelantan terus membangu.
- 7) Teks ucapan YAB Tengku Razaleigh Hamzah, di Jamuan Makan Malam Persatuan Pemberong Binaan Bumiputra Cawangan Kelantan - disiarkan dalam Berita Harian 16hb May 1983.

1:2 Industri Pembinaan di Kelantan

Peringkat Pembangunan Ekonomi Negeri Kelantan dapat dibahagikan kepada dua tahap, di mana tahun 1978 merupakan tahun pemisahnya. Sebelum tahun 1978, Pembangunan Ekonomi negeri itu adalah lambat jika dibandingkan dengan negeri-negeri lain di Semenanjung. Perkara ini berlaku akibat daripada perbezaan Parti Pemerintah di antara Kerajaan negeri dan Kerajaan pusat. Tetapi selepas 1978, apabila Barisan Nasional (BN) memerintah negeri Kelantan usaha-usaha pembangunan, terutamanya sektor pembinaan adalah pesat sekali memandangkan negeri ini telah ketinggalan selama 18 tahun sejak 1961 dari segi pembangunan (8)

Melalui Rancangan Malaysia (RMT) sejumlah \$245.5 juta dipergunakan untuk pembinaan jalan-jalan raya dan lebih \$600 juta bagi penyediaan kemudahan-kemudahan awam yang lain. Manakala dalam rancangan Malaysia ke Empat (RME) sejumlah 510.95 juta ringgit diperuntukan dalam industri pembinaan ini. Sepanjang RME dianggarkan Kerajaan akan melanjutkan sejumlah 52 juta ringgit untuk pembinaan rumah-rumah kos rendah di seluruh negeri Kelantan iaitu sebanyak 4,760 unit (9) Kebanyakan projek ini diselenggarakan oleh Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan (PKINK) dan Jabatan Perumahan Negara.

-
- 8) Percetakan Harian Kerajaan, Kelantan terus membangun.
 - 9) Unit Perancang Ekonomi (UPEN) 1981.
 - 10) Jabatan Penerangan Malaysia, Kelantan Darulnaim terus membangun menuju kemakmuran 1981 hal. 11

Disinggung Peruntukan sebanyak \$225.2 juta melalui RMT dan \$284.34 melalui RME telah dikhaskan untuk pengujudan kawasan perindustrian dan ruang-ruang niaga di pusat bandar. Ianya melibatkan pembinaan estate perindustrian Pengkalan Chepa fasa I dan II, di Lundang, Jeli. Pembinaan pasar buluh kubu dan pembinaan ruang-ruang niaga di sekitar Majlis Perbandaran Kota Bharu dan juga penyediaan ruang-ruang niaga di bandar-bandar kecil Macang, Pasir Putih, Bachok dan Tanah Merah. Projek-projek ini diletakkan di bawah penyelenggaraan PKINK, Majlis Amanah Rakyat (MARA), Lembaga Pembangunan Bandar (UDA), Perbadanan Kemajuan Perlancungan (TDC) dan Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB) (10)

Di samping itu lebih daripada \$100 juta telah diperuntukkan untuk pembinaan sistem perparitan di seluruh bandar Kota Bharu sepanjang RME. Dianggarkan lebih daripada \$200 juta diperlukan bagi membangunkan bandar Kota Bharu yang telah diperluaskan dari 13.3 km² kepada 134 km² (11)

Perkembangan sektor pembinaan ini memberi sumbangan yang besar kepada KDNK bagi negeri Kelantan. Dalam tahun 1980 ia telah menyumbangkan sebanyak \$39 juta dan dijangka akan meningkat kepada \$54 juta dalam tahun 1985 dan meningkat kepada \$94 juta dalam tahun 1990. Di anggarkan perkembangannya adalah 8.6% dalam tempuh 1980 - 1985 dan meningkat 9.8% dalam tempuh 1985 - 1990 (12)

570.96 juta ringgit dalam sektor ini berbanding dengan hanya 539.43 juta

10) Ibid halaman 12.

11) Berita harian 30 March 1983

12) Kelantan terus membangun, oplit hal.9

Disamping itu juga sektor pembinaan ini menyediakan peluang pekerjaan kepada 10,000 orang penduduk negeri Kelantan. (9) taraf 30% hak milik bumiputra dalam sektor ekonomi, berbagai langkah telah dibuat oleh

2.1.3 Jabatan Kerja Raya Sebagai Agen Pembangunan Yang Penting

Jabatan Kerja Raya (JKR) memainkan peranan yang penting di dalam menjayakan projek-projek yang telah diperuntukan oleh kerajaan negeri dan kerajaan pusat, termasuk peruntukan oleh kerajaan tempatan.

JKR membahagikan pentadbirannya kepada dua bahagian yang utama iaitu:-

- i) JKR Pusat (Federal) yang mengendalikan kerja-kerja dalam kelas (Katogeris) C, BX, B dan A di mana pemberong-pemberong yang berdaftar dalam kelas ini boleh membuat atau mendapatkan kerja-kerja samada dalam negeri dan negeri-negeri lain di Malaysia.
- ii) JKR negeri (state) yang mengendalikan kerja-kerja dalam kelas D, E, EX dan F. Pemberong yang berdaftar dalam kelas ini hanya layak mendapatkan kerja-kerja yang ditawarkan oleh JKR negeri sahaja.

Sebagai badan Pelaksana Pembangunan yang penting JKR melaksanakan kerja-kerja dalam sektor pembinaan, infrastruktur dan kemudahan awam. Sektor ini adalah penting bagi membangunkan ekonomi. Malah ia merupakan nadi penggerak kepada sektor lain di dalam mana-mana sektor ekonomi. Dalam tempoh RME, negeri Kelantan diperuntukan sebanyak 570.95 juta ringgit dalam sektor ini, berbanding dengan hanya 539.43 juta ringgit di dalam RMT. Beberapa arahan di antara lain arahan bahawa-

13) Persekutuan Negara Malaysia, Buku Malaysia 1979,
Buku Rasmi Tahunan Malaysia, halaman 284

1:4 Peluang Penyertaan Bumiputra Dalam Bidang Pemborongan

(ii) Selaras dengan dasar DEB untuk mencapai taraf 30% hak milik bumiputra dalam sektor ekonomi, berbagai langkah telah dibuat oleh kerajaan misalnya, di bawah Kementerian Perdagangan dan Perindustrian kerajaan telah menubuhkan bahagian Penyertaan Bumiputra pada bulan September 1984. Matlamat utamanya ialah untuk memusatkan penyertaan bumiputra dalam semua aspek perdagangan dan perindustrian. Antara lain fungsi-fungsinya ialah:-

- i) Mengawasi kemajuan dan perkembangan syarikat dan perniagaan bumiputra yang telah mendapat peluang-peluang perniagaan dan kemudahan daripada syarikat-syarikat swasta dan awam.
- ii) Membantu syarikat-syarikat serta perniagaan bumiputra mengatasi masalah-masalah mereka.
- iii) Menggalakkan penyertaan bumiputra di dalam sektor-sektor perdagangan dan perindustrian yang mana penyertaan mereka amat berkurangan. (13)

1:4:1 Keistimewaan Kepada Pemberong-pemberong Bumiputra

Kerajaan telah mengeluarkan arahan-arahan kepada agensi-agensi dan jabatan-jabatan kerajaan untuk menggalakkan penyertaan atau pemborong bumiputra dalam bidang industri pembinaan. Pada tahun 1968 kerajaan telah membuat beberapa arahan di antara lain arahan bahawa:-

(13)

- 13) Percetakan Negara Malaysia, Buku Malaysia 1979
Buku Rasmi Tahunan Malaysia, halaman 316

14)

- i) Pendaftaran kelas 'F' dihadkan kepada pemborong Bumiputra sahaja.
 - ii) Kerja-kerja kecil yang kurang daripada \$10,00 diberikan kepada pemborong Bumiputra.
 - iii) Tawaran kepada pemborong Bumiputra diberi keutamaan 2½% - 5% bagi kerja-kerja yang kurang dari \$50,000 masuk tender dengan harga yang ditetapkan melebihi 5% - 10% daripada harga tender yang terendah.
- Dalam tahun 1973, kerajaan sekali lagi mengeluarkan arahan kepada semua Jabatan Kerajaan dan badan-badan yang berkenaan. Antara lain, arahan-arahannya ialah:-

- i) Kadar kerja-kerja kecil yang dikhaskan kepada pemborong Bumiputra dinaikkan kepada \$25,000.
- ii) Kerja-kerja yang kurang daripada \$25,00 dikhaskan kepada pemborong Bumiputra sahaja. (Dalam tawaran terhad)
- iii) 30% daripada nilai kerja yang ke atas dari \$50,000 hendaklah dikhaskan bagi pemborong Bumiputra sahaja (14).

Dalam undang-undang kontrek didapati badan-badan berkenaan, khasnya JKR, telah melonggarkan beberapa syarat untuk memberi keistimewaan kepada pemborong Bumiputra misalnya JKR membenarkan 'lanjutan masa' kepada pemborong-pemborong Bumiputra yang tidak siap kerjanya. Biasanya pemborong Bumiputra diberi sehingga tiga 'lanjutan masa' di mana satu satunya lanjutan masa tempuhnya tiga bulan. Pihak berkenaan (JKR) akan mengeluarkan sijil lanjutan masa (Extension Certificate) kepada pemborong-pemborong berkenaan.

14) Abu Bakar Lajim, opcit halaman 9 kosnya tidak lebih daripada 10%. Berita juga akan ditayangkan jika mereka dapat memandekkan masa tempoh siap kerja dan menjimatkan kos pembinaan.

Begitu juga dalam tawaran terbuka (15) pemberong Bumiputra diberi keistimewaan dari segi penawaran harga tender. Biasanya agensi agensi Penawar Kerja memberi keistimewaan pengurangan sebanyak 5% - 10% daripada harga tender yang ditawarkan oleh pemberong bukan Bumiputra. Katakanlah jika seorang pemberong Bumiputra memasuki tender dengan harga yang ditawarkan melebihi 5% - 10% daripada harga tender yang terendah, yang ditawarkan oleh pemberong bukan Bumiputra. Atas dasar syarat keistimewaan di atas maka pemberong bumiputra dikira memperolehi tawaran kerja itu.

Kerajaan juga telah mengenal satu sistem kontrek yang baru, iaitu skim kontrak Kos Campur Khas (special cost-plus contract scheme) (16) kepada pemberong bumiputra untuk mengatasi masalah inflasi, iaitu kerajaan berusaha untuk merengangkan beban kenaikan harga dan risiko-risiko yang ditanggung oleh pemberong.

Satu lagi keistimewaan yang diberi kepada pemberong Bumiputra ialah pergabungan kelas antara pemberong bumiputra untuk menaikkan kelas pendaftarannya kepada tingkat kelas yang lebih tinggi. Syarat ini dibuat untuk memberi keupayaan kepada pemberong Bumiputra untuk memasuki tender-tender yang lebih besar dan bernilai lebih tinggi.

-
- 15) Tawaran terbuka ialah tawaran di mana pemberong bumiputra dan bukan bumiputra boleh memasuki atau menendernya. Ini bermakna pemberong bumiputra terpaksa bersaing dengan pemberong bukan bumiputra untuk mendapatkan kerja atau tawaran itu.
 - 16) Sistem skim Kos Campur Khas ialah di mana tawaran yang dapat secara rundingan berdasarkan kepada 'projected cost' dengan menggunakan Bill Of Quantities"(BQ). Pehak pemberong akan dibayar balek apabila kosnya melebihi "target cost" iaitu kosnya tidak lebih daripada 10%. Mereka juga akan dibayar bonus jika mereka dapat memendekkan masa tempoh siap kerja dan menjimatkan kos pembinaan.

1:4:2 Peranan Yunit Penyertaan Bumiputra JKR

Kerajaan telah menubuhkan unit penyertaan Bumiputra di bawah Jabatan Kerja Raya (JKR) untuk pencapaian hasrat kerajaan dalam DEB. Yunit ini ditugaskan untuk membantu pemborong-pemborong Bumiputra dalam menghadapi berbagai masalah. Bagi negeri Kelantan, Trengganu dan Pahang setiap aktiviti pemborongan Bumiputra di bawah kawalan yunit penyertaan bumiputra Cawangan Timur, Ibu Pejabat terletak di Kuala Trengganu. Yunit ini memainkan peranan penting bagi memastikan bahawa dalam tahun 1990 struktur kegiatan ekonomi Bumiputra dibidang industri binaan disesuaikan dengan kaum lain seperti mana hasrat dan matlamat DEB.

ii) Antara lain, objektif dan peranan yunit ini adalah seperti berikut:-

- i) Membantu kontreker Bumiputra dari semua bidang iaitu industri binaan, bekalan, elektrik dan jentera di dalam melaksanakan projek-projek pembinaan di bawah kelolaan JKR.
- ii) Menggalakkan supaya lebih ramai kontrakter Bumiputra mencebur di dalam semua bidang urusniaga industri binaan sesuai dengan perlaksanaan DEB .

Untuk mencapai objektif tersebut yunit ini menerima panduan kerja daripada Ibu Pejabat dari masa ke semasa serta mengatur strategi dan tugas-tugas tertentu. Antara lain tugas-tugas yang dijalankan oleh yunit ini adalah seperti berikut:-

faktor boleh dilihat (observable) yang lain, iaitu pengenalan kepada keselamatan dan pengurusan Bumiputra di dalam syarikat itu tidak sahaja dilihat

i) Khidmat Nasihat

Unit ini dikunjungi oleh pemberong-pemberong Bumiputra setiap hari untuk mendapatkan bantuan teknikal bagi menyelesaikan masalah perlaksanaan projek yang dihadapi dengan pegawai-pegawai Jabatan Kerja Raya. Secara amnya masalah-masalah yang dihadapi adalah:-

- a) Kurang berpuas hati dengan sikap pegawai JKR
- b) Kurang memahami perjanjian kontrek dan spesifikasi yang terdapat dalam kontrek.
- c) Tidak puas hati dengan nilai kemajuan projek oleh Jabatan Kerja Raya.

ii) Pengeluaran Taraf Bumiputra

Tujuan 'taraf Bumiputra' diberi kepada pemberong-pemberong untuk mempastikan bahawa Syarikat Kerjasama (Joint Venture) itu benar-benar milik Bumiputra dan memastikan supaya setiap pemberong Bumiputra menjalankan kerja-kerja kontrek, tidak hanya mempunyai lesen pemberongan sahaja.

Pada dasarnya pemberian 'taraf Bumiputra' dipertimbangkan daripada aspek modal, pekerja dan pengurusan. Di dalam ketiga-tiga aspek ini pemilihan, penguasaan dan pengendalian oleh Bumiputra mestilah wujud bukan sahaja dari segi teori tetapi juga dari segi praktisnya. Bagi syarikat Usahasama Bumiputra dan bukan Bumiputra penelitian tidak sahaja dibuat ke atas faktor-faktor 'kenampakan' tetapi juga ke atas faktor boleh cerap (observable) yang lain, iaitu pengenalan kepada keakratan dan pengurusan Bumiputra di dalam syarikat itu tidak sahaja dilihat

kepada tingkat jawatan yang dipegang oleh Bumiputra, tetapi juga dilihat kepada keupayaan dan pengalaman bumiputra itu sendiri.

iii) Penguatkuasa

Penguatkuasakan taraf dilakukan oleh semua pegawai di unit ini.

Setiap pegawai diberi daerah masing-masing untuk memastikan bahawa pemborong tidak menyeleweng daripada kehendak Pekeliling 7/1974 (Lampiran 7) dan sekiranya didapati melanggar kehendak ini. Unit ini akan menge-

syorkan kepada Ibu Pejabat supaya taraf Bumiputra diterik balek dan pemborong itu akan hilang kelayakan menikmati segala faedah sebagai pemborong bertaraf Bumiputra. (17)

harga projek yang diperolehi secara menyeluruh. Keduanya mengenai

1:4:3 Pusat Penyelaras Khidmat Pemborong Bumiputra

Manakala hasil daripada Kongres ekonomi 1981. Pusat penyelaras khidmat pemborong Bumiputra (Pustaka Bumi) ditubuhkan di bawah Jabatan Perdana Menteri (JPM). Matlamat penubuhannya sebagai agensi pusat yang berkuatkuasa dalam semua aspek pemborongan dan pembinaan untuk mengawasi segala urusan pentadbiran dan tawaran hingga ke akhir projek yang dilaksanakan oleh pemborong Bumiputra. Pusat ini juga berfungsi menyelaras dan menggantikan tugas semua jabatan dan agensi kerajaan yang bertanggung jawab membantu Bumiputra di bidang pembinaan dan pembangunan. (18)

17) Lapuran seminar ketiga (Unit Penyertaan Bumiputra Kementerian Kerja Raya dan Kemudahan Awam Malaysia) 24 Feb 1983 - m/s 2 - 3

18) Berita Harian, 16 Jun 1983

1:5 Pemborong Binaan Bumiputra di Malaysia dalam kelas A, B, BX dan C
 hanya Penyertaan Bumiputra dibidang pemborongan dan pembinaan adalah menggalakkan jika ditinjau dari peratusan tambahan bilangan pemborong-pemborong Bumiputra. Pemborong bumiputra yang berdaftar di JKR meningkat dari 1911 orang (34%) pada tahun 1970 ke 5881 (67%) tahun 1980. Ini bermakna pertambahan peratus pemborong Bumiputra dalam tempuh masa 10 tahun sebanyak 307%. JKR bertambah dari \$20.5 juta (21%) pada tahun 1972 dan meningkat kepada \$32.3 juta (21%) pada tahun 1974.

Walau bagaimanapun jika Jadual 4 di bawah diperhati dengan lebih teliti, beberapa persoalan timbul. Pertamanya mengenai hakikat sebenar bilangan pemborong Bumiputra dilihat dari segi kualiti dan nilai harga projek yang diperolehi secara menyeluruh. Keduanya mengenai

"Konsep Bumiputra" (19)

Jadual 4

Kedudukan Kelas Pemborong Bumiputra Yang Berdaftar di JKR 1980 (March)

Kelas	Bilangan	Peratus
A	35	0.61
B	34	0.59
BX	67	1.17
C	125	2.18
D	287	4.88
E	322	5.48
Ex	473	8.64
F	4588	77.16
Jumlah	5881	100.00%

Sumber: Ibu Pejabat JKR Malaysia

19) Lihat Halaman 23 Opisit, halaman 8

Pemborong Bumiputra yang berdaftar dalam kelas A, B, BX dan C hanyalah seramai 261 orang (4.55%) Manakala yang berdaftar dalam kelas D hingga F seramai 5620 orang (95.45%), di mana 4,538 orang (77.16%) adalah dalam kelas F yang hanya layak menawarkan kerja di bawah 35,000 ringgit (20) daripada Jadual 5 di bawah.

Manakala peratusan nilai kontrek yang diperolehi oleh Bumiputra melalui kontrek JKR bertambah dari \$20.5 juta (21%) pada tahun 1972 dan meningkat kepada \$602 juta (33.6%) bagi tempuh 1973 - 1977. Dalam tahun 1977, \$422 juta nilai kontrek yang ditawarkan oleh JKR hanya \$17.6 juta (4.2%) sahaja termasuk di dalam lingkungan kadar jumlah harga kurang dari \$50,000. Ini bermakna pemborong kelas 'F' yang berjumlah 4538 orang terpaksa bertanding antara satu sama lain untuk mendapatkan 4.2% daripada nilai kerja di atas.

Oleh itu, walaupun pemborong Bumiputra bertambah tahun demi tahun mengikut bilangan statistiknya tetapi jika dinilai dari segi peratusan nilai kerja, pemborong Bumiputra maseh lagi ketinggalan jauh jika dibandingkan dengan pemborong bukan Bumiputra.

Jumlah	180	± 100%	274	± 100%
--------	-----	--------	-----	--------

1:5:1 Pemborong Bumiputra di Kelantan

Sebagaimana dengan negeri-negeri lain di Malaysia, penyertaan pemborong Bumiputra adalah menggalakkan. Jika ditinjau secara kualiti atau pertambahan bilangan pemborong.

Umumnya untuk melihat pertambahan pemborong Bumiputra di Kelantan. Ianya boleh dilihat berdasarkan pendaftaran pemborong dengan

20) Abu Bakar Lajim. Opcit, halaman 8
dan 576 (48.8%) sahaja. Manakala bagi kelas-kelas yang tinggi seperti

badan-badan dan agensi kerajaan seperti JKR, Jabatan Parit dan Talair (JPT). Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB), KESEDAR dan beberapa agensi lain.

Jika dibandingkan dengan pemberong bukan bumiputra seterusnya, maka didapati pemberong bumiputra telah dapat mengatasi pernyataan pemberong bumiputra yang berdaftar dengan JKR Kelantan berong bukan bumiputra. Manakala untuk melihat penyertaan bumiputra boleh ditinjau daripada Jadual 5 di bawah.

dalam bidang pemberongan dengan agensi-agensi lain rujuk kepada

Jadual 5

(Lampiran 2) yang sedikit setaraf dapat menggambarkan prestasi mereka.

Kedudukan Kelas Pemberong Bumiputra Yang Berdaftar Dengan JKR Negeri (1982)

Tentang perkembangan industri pembinaan dan pemberongan di Malaysia

KELAS	BILANGAN BUMIPUTRA	PERATUS BUMIPUTRA	BILANGAN BUKAN BUMIPUTRA	PERATUS BUKAN BUMIPUTRA
A	5	0.4	4	1.4
B	7	0.6	8	2.9
BX	14	1.2	10	3.6
C	40	3.9	17	6.1
D	81	6.9	71	25.6
E	50	4.2	29	16.4
EX	467	34.5	0	0.0
F	576	48.8	135	48.0
Jumlah	1180	± 100%	274	± 100%

Sumber: JKR Negeri Kelantan

Daripada Jadual di atas didapati bahawa bilangan pemberong dikelantan ialah seramai 1180 orang berbanding dengan pemberong bukan bumiputra seramai 274 orang. Walau bagaimanapun bilangan pemberong bumiputra terdapat paling ramai pada kelas EX dan F iaitu 407 (34.5%) dan 576 (48.8%) sehaja. Manakala bagi kelas-kelas yang tinggi seperti kelas A, B dan BX adalah tidak menggalakkan, iaitu seramai 5 orang (0.4%),

BAB 2

7 orang (0.6%) dan 14 orang (1.2%).

Jika dibandingkan dengan pemborong bukan bumiputra secara kuantiti maka didapati pemborong bumiputra telah dapat mengatasi pemborong untuk mendapat gambaran sejelas jelas profil sosio-ekonominya borong bukan bumiputra. Manakala untuk melihat penyertaan bumiputra dalam motivasi penglibatan mereka dalam bidang pemborongan. Bab ini juga dalam bidang pemborongan dengan agensi-agensi lain rujuk kepada (Lampiran 2) yang sedikit sebanyak dapat menggambarkan prestasi mereka.

Apa yang di paparkan di atas memberi gambaran kepada kita tentang perkembangan industri pembinaan dan pemborongan di Malaysia khususnya di Kelantan. Dengan adanya usaha kerajaan melalui agensi-agensi tertentu, didapati penglibatan bumiputra di dalam bidang ini telah bertambah. Oleh itu untuk melihat dan meneliti penglibatan

sepenuhnya bumiputra dalam bidang ini perlulah dilihat gambaran latar belakang sosio-ekonomi dan latar belakang perniagaan pemborong-pemborong di dalam bab seterusnya. Dengan ini juga kita dapat menilai sepenuh mana penglibatan mereka di dalam bidang ini.

Jadual 6

Kelua Usia Pemborong Mengikut Bilangan

Usia	Bilangan	Peratus
20-25	3	6
26-30	4	8
31-35	14	28
36-40	8	16
41-45	6	12
46-50	10	20
50 dan	5	10
Jumlah	50	100%

BAB 2

2.2 Taraf Perkahwinan Pemborong

LATAR BELAKANG SISIO-EKONOMI PEMBORONG

Di dalam bab ini, akan dibincangkan latarbelakang sisio-ekonomi pemborong untuk mendapat gambaran secara jelas profil sosio-ekonominya berdasarkan umur dan keluarga mereka. Hanya 3 orang (6%) sahaja yang belum berkahwin. Keseluruhan pemborong yang berkahwin adalah seramai 47 orang (94%). Di dalam bab ini, akan menguraikan perkaitan di antara isu-isu yang dikemukakan di dalam lingkungan umur 20 hingga 50 tahun. Tajuk-tajuk kecil supaya memberi gambaran yang jelas tentang latarbelakang sosio-ekonomi pemborong-pemborong tadi.

34 orang (68%) terdiri dalam jenis keluarga kecil (nuclear family),

2.1 Umur pemborong dan taraf perkahwinan

Mengikut Jadual 6 didapati kebanyakan pemborong yang dikaji adalah di dalam lingkungan umur 30 hingga 50 tahun. Bilangan mereka adalah seramai 38 orang (76%) daripada semua pemborong. Pemborong dalam lingkungan umur 20 hingga 30 tahun adalah seramai 7 orang (14%) dan yang umurnya lebih daripada 50 tahun ialah 5 orang (10%) daripada keseluruhan pemborong.

Jadual 6 Jenis keluarga Mengikut Bilangan

Umur	Bilangan	Peratus
20-25	3	6
26-30	4	8
31-35	14	28
36-40	8	16
41-45	6	12
46-50	10	20
50 dan atas	5	10
Jumlah	50	100%

- a) Jenis keluarga kecil ialah anggota keluarga terdiri daripada suami, isteri dan anak-anak yang belum kahwin.
 b) Jenis keluarga cilik ialah anggota keluarga terdiri daripada suami, isteri, anak-anak dan di bawah teganggungnya dan keluarga asal mereka.
 c) Keluarga 'Bebunao' ialah keluarga terdiri daripada suami dan isteri yang tidak mempunyai anak.

- 30 -
2.2 Taraf Perkahwinan Pemborong

Daripada 50 orang pemborong yang dikaji, 47 orang atau 94% sudahpun mendirikan rumah tangga. Hanya 3 orang (6%) sahaja yang belum berumahtangga. Keseluruhan pemborong yang berumahtangga berada dalam lingkungan umur 30 tahun ke atas manakala yang belum berumahtangga di-dalam lingkungan umur 20 hingga 25 tahun.

Daripada 47 orang (94%) pemborong yang sudah berumahtangga, 34 orang (68%) terdiri dalam jenis keluarga kecil (nuclear family), 7 orang (14%) dalam jenis keluarga besar (Extended Family) dan 6 orang (12%) dalam jenis keluarga 'dedunan' (21).

Jadual 7

Bentuk Keluarga dan Perkahwinan

sehingga sekolah menengah atas. Jadual 8 di bawah menunjukkan taraf

Jenis keluarga	Bilangan	Peratus
Keluarga kecil	34	68
Keluarga besar	7	14
Keluarga 'Dedunan'	6	12
Belum berkeluarga	3	6%
Jumlah	50	100%

Jadual 7 menunjukkan bentuk keluarga dan perkahwinan dikalangan pemborong

2I)

- a) Jenis keluarga kecil ialah anggota keluarga terdiri daripada suami, isteri dan anak-anak yang belum kahwin.
- b) Jenis keluarga kecil ialah anggota keluarga terdiri daripada suami, isteri, anak-anak di bawah tanggungannya dan keluarga asal mereka.
- c) Keluarga 'Dedunan' ialah keluarga terdiri daripada suami dan isteri yang tidak mempunyai tanggongan atau anak.

2:3 Latar Belakang Pendidikan

Latar belakang pendidikan ini adalah perlu untuk menentukan pemberong itu pernah menduduki bangku sekolah atau tidak. Setinggi mana pendidikan yang mereka perolehi dan sejauh manakah pendidikan yang diterima ini boleh menolong mereka dalam menerokai bidang pemborongan.

Daripada Jadual 8 didapati sebahagian besar pemberong pernah menduduki bangku sekolah, iaitu seramai 47 orang (94%) pemberong. Walau bagaimanapun daripada jumlah ini 17 orang (34%) hanya belajar setakat sekolah rendah, iaitu sehingga darjah enam. 16 orang (32%) pemberong pula berjaya menamatkan pelajaran hingga ke sekolah menengah rendah manakala 14 orang (28%) pemberong berjaya menamatkan pelajaran sehingga sekolah menengah atas. Jadual 8 di bawah menunjukkan taraf pendidikan yang diterima oleh pemberong.

2:4 Latar belakang pekerjaan

Latar belakang pekerjaan ini dapat dibubungkan dengan faktor pelajaran yang diterima oleh pemberong dan juga faktor usia mereka.

Hasil daripada kajian Jadual 8 menunjukkan dalam Jadual 9: 40% pemborong pernah bekerja di bawah Taraf Pendidikan Pemborong (contract) iaitu kerja-kerja yang berkait dengan usaha dan berdasarkan pengetahuan yang memberi mereka sempurnal pengalaman yang luas dalam bidang pengetahuan yang memberi dorongan untuk menjadi pemborong.

Pendidikan Pemborong	Bilangan	Peratus
Tidak bersekolah	3	6
Sekolah rendah (i)	17	34
Sekolah menengah rendah (ii)	16	32
Sekolah menengah atas (iii)	14	28
Jumlah	50	100%

7 orang (14%) pemborong pula pernah mengalami permasalahan secara kecil-kecilan seperti membuka kedai runcit, menamatkan barang keperluan harian

Catatan: i) Termasuk yang pernah belajar sekolah pondok dan Arab gantung dan ii) Termasuk yang menamatkan pelajaran hingga tingkatan 1 dan sehingga tamat setakat 2 atau 3. Mereka ini juga melaksana perniagaan awalnya dan iii) Termasuk dua orang pemborong lepasan ITM & IKM. Pada tahun 7 orang (14%) pemborong pula pernah menjawat jawatan dengan kerajaan, iaitu sebagai 3 orang (6%) daripada pemborong pula tidak pernah menduduki setbangku sekolah. Mereka ini tergolong dalam lingkungan umum 50 tahun ke atas dan didapati mereka hanya boleh membaca sedikit-sedikit dan tidak pandai menulis. 2 orang (4%) pemborong pula sekolah menengah atas. 4 orang (8%) pemborong sebelum ini tidak pernah bekerja. Mereka sebahagian terdiri daripada 2:4 Latar belakang pekerjaan.

Latar belakang pekerjaan ini dapat dihubungkan dengan faktor pelajaran yang diterima oleh pemborong dan juga faktor umur mereka.

Hasil daripada kajian yang ditunjukan dalam Jadual '9' 40% pada pemborong pernah bekerja sebagai buruh kasar (buruh contract) iaitu kerja-kerja yang berkait dengan pembinaan. Berdasarkan kepada kerja-kerja ini mereka mempunyai pengalaman yang luas dalam bidang pembinaan yang memberi dorongan mereka untuk menjadi pemborong. Mereka terlibat dalam kerja-kerja kontrek (buruh kasar) kerana tidak mempunyai kelulusan yang tinggi. Kebanyakan daripada pemborong ini hanya tamat pengajian setakat darjah enam dan sehingga sekolah menengah rendah sahaja. Begitu juga dengan pemborong yang tidak pernah menerima pendidikan bekerja dalam bidang ini. 7 orang (14%) pemborong pula pernah memulakan pemergaan secara kecil-kecilan seperti membuka kedai runcit, mamasarkan barang keperluan harian di bandar Kota Bharu dan juga terdiri daripada tukang jahit, tukang gunting dan tukang gambar. Mereka ini mempunyai latar belakang pendidikan sehingga tamat sekolah rendah. Mereka ini juga memulakan pemergaan awalnya dalam usia yang agak muda, iaitu dalam lingkungan umur dua puluhan. 7 orang (14%) pemborong pula pernah menjawat jawatan dengan kerajaan, iaitu sebagai kerani, tukang pelan, pembantu pejabat dan kerja-kerja yang setaraf dengannya. 5 orang (10%) pemborong pernah menjadi guru sekolah. Mereka ini mendapat pendidikan sehingga sekolah menengah rendah dan sebahagian daripadanya sehingga sekolah menengah atas. 4 orang (8%) pemborong sebelum ini tidak pernah bekerja. Mereka sebenarnya terdiri daripada usahawan-usahawan muda yang terus menceburkan diri dalam alam pemborongan.

Jumlah	50	100
--------	----	-----

- Catatan: i) Pegawai kerajaan termasuk kerani, pelayan pejabat dan kakitangan JKR.
ii) Bemiaga kecil-kecilan termasuk pedai rempit, tukang jahit, tukang gunting dan seumpama dengannya.

Mereka mendapat taraf pendidikan yang agak tinggi. 2 orang daripada pemborong ini mendapat pendidikan di Institute Teknologi Mara (ITM), 1 orang lepasan Institute Kemahiran Mara (IKM) dan seorang sehingga enam atas dan memiliki Sijil Tinggi Pelajaran (STP). Manakala 3 buah orang (6%) pemborong pernah bekerja sebagai anggota tentera iaitu bawah 2 orang sebagai polis berpangkat rendah dan seorang sebagai askar dan berpangkat rendah. Lain-lain pemborong iaitu seramai 4 (8%) orang mempunyai lain-lain pekerjaan peringkat rendah yang tidak dapat dikategorikan dalam jadual di bawah.

- i) Membuat anggaran kerja (estimating)
- ii) Memahami peraturan Jadual 9
- iii) Memahami pelan Pekerjaan Asal Pemborong
- iv) Pengurusan kerja (Penyata dan keperluan kerja)

Jenis Pekerjaan	Bilangan	Peratus
Tiada Pekerjaan	4	8%
i) Pegawai Kerajaan (1)	7	14
ii) Berniaga Kecil-kecilan (2)	7	14
iii) Buruh Kasar	20	40
iv) Pengurusan Projek Guru	5	10
v) Pengurusan Pembinaan Polis/Askar	3	6
vi) Penantuan Kos Binaan (23)	4	8
22) Jumlah sert Penyertaan Bawiput: 50 (JKR)	Cawan 100 Timur.	

23) Kertas kerja II, "Khidmat Latihan dan Nasihat Dalam Industri".

Catatan: i) Pegawai kerajaan termasuk kerani, pelayan pejabat

dan kakitangan JKR.

- ii) Berniaga kecil-kecilan termasuk pekedai runcit, tukang jahit, tukang gunting dan seumpama dengannya.

2:5 Latihan Kemahiran Khas

Latihan kemahiran adalah perlu untuk membantu pemborong menguruskan perniagaannya dengan lebih teratur dan licin. Latihan-latihan ini boleh dipelajari dari berbagai institusi. Antara lain institusi-institusi yang menjalankan Latihan Kemahiran ialah MARA, JKR (di bawah unit penyertaan bumiputra). Pusat Daya Pengeluaran Negara (PDPN) dan institusi swasta.

Kursus-kursus yang dikendalikan oleh JKR (Di bawah unit penyertaan bumiputra) meliputi mata pelajaran:-

- i) Membuat anggaran kerja (estimating)
- ii) Memahami peraturan kontrek
- iii) Memahami pelan dan aspek-aspek teknikal bangunan.
- iv) Pengurusan kerja (Pejabat dan tempat kerja) (22)

Manakala kursus-kursus yang dikeluarkan oleh PDPN untuk industri binaan adalah seperti berikut:-

- i) Pengurusan Projek asas
- ii) Pengurusan Kewangan dalam pembinaan
- iii) Membaca Pelan
- iv) Peranggaran Projek
- v) Pengurusan Pembinaan
- vi) Penentuan Kos Binaan (23)

22) Sumber Yunit Penyertaan Bumiputra (JKR) Cawangan Timur.

23) Kertas kerja II, "Khidmat Latihan dan Nasihat Dalam Industri".
(Seminar kontreker bumiputra 29 Sep 1983).

Daripada 50 pemberong yang dikaji, hanya 23 orang (46%) sahaja yang pernah mengikuti latihan kemahiran iaitu 12 orang (24%) pemberong mengikuti latihan di bawah JKR (Unit Penyertaan Bumiputra) 10 orang (20%) pemberong mengikuti kursus anjuran MARA dan seorang ah mengikuti kursus dari institusi swasta. Manakala 27 orang (54%) telah pemberong tidak pernah mengikuti mana-mana kursus samaada ataupun oleh institusi swasta. Jadual '10' menunjukkan bilangan pemberong jabat yang pernah mengikuti kursus. membuat urusan-urusan dengan bank dan urusan-urusan dengan pejabat kerajaan.

Manakala 27 orang (Jadual 10) yang tidak pernah mengikuti Bil Pemberong Yang Mengikuti Kursus Dengan Agensi Tertentu sebagai buruh kontrek. Jadi keberadaan deridaan pemberong yang mempunyai kepentingan hasil daripada kerja mereka terdapat juga pemberong di seluruh negara yang tidak pernah mengikuti kursus kerana tidak faidah matlamat dan tujuan kursus tersebut. Maka setengah dari mereka berpendapat kerana mendapat tidak memberi apa-apa keuntungan kepada mereka.

Nama Agensi	Bilangan	Peratus
JKR	12	24%
MARA	10	20
SWASTA	1	2
Jumlah	23	46

2.6. Penglibatan pemberong-pemberong dalam Socio-Politik ini dilihat untuk menentukan pengaruhnya dalam masyarakat dan kecondongan pemberong dalam memilih parti serta kecenderungan dalam sebuah parti.

Daripada Jadual '11' didapati 35 orang (70%) pemberong berada dalam parti kerajaan, 5 orang (10%) pemberong berada dalam parti pembangkang dan 10 orang (20%) pemberong memilih parti yang dilibatinya. Terdapat sedikit perbezaan berdasarkan jantina dalam jumlah pemberong yang memilih parti yang sama.

23 orang (46%) pemberong yang pernah mengikuti kursus adalah terdiri daripada golongan peringkat umur dua puluhan dan tiga puluhan, di mana mereka mempunyai kesedaran "Kepentingan Kursus" untuk perniagaan. Mereka ini juga menerima pendidikan sekurang-kurangnya hingga sekolah menengah rendah. Mengikut pendapat mereka, kursus-kursus tersebut telah membantu mereka di dalam mengendalikan perniagaan. Hasil daripada kursus mereka boleh membaca 'Plan', membuat anggaran kerja, menguruskan pejabat, pengurusan tapak kerja, boleh membuat urusan-urusan dengan bank dan urusan-urusan dengan pehak kerajaan.

Manakala 27 orang (54%) pemberong yang tidak pernah mengikuti kursus adalah terdiri daripada pemberong yang dahulunya bekerja sebagai buruh kontrek. Jadi kebanyakannya daripada mereka sudah mempunyai kepandaian hasil daripada pengalaman kerja tersebut. Walaubagaimanapun terdapat juga pemberong di kalangan ini yang tidak pernah mengikuti kursus kerana tidak faham matlamat dan faedah kursus tersebut. Malahan setengah dari mereka berpendapat kursus tersebut tidak memberi apa-apa keuntungan kepada mereka. Kelas 'A'. Manakala 10 orang (20%) pemberong merupakan ahli jawatankuasa bahagian dan 12 orang (24%) pemberong merupakan

2.6 Penglibatan dalam Sosio-Politik 5 orang (10%) pemberong daripada parti penglibatan pemberong-pemberong dalam Sosio-Politik ini dilihat untuk menentukan pengaruhnya dalam masyarakat dan kecenderungan pemberong dalam memilih parti serta kedudukannya dalam sesebuah parti. orang mempunyai parti Daripada Jadual '11' didapati 35 orang (70%) pemberong berada dalam parti kerajaan. 5 orang (10%) pemberong berada dalam parti pembangkang dan 10 orang (20%) pemberong merahsiakan parti yang dilibatinya. Terlibat dalam parti bukan terlibat dalam pertubuhan sukarela seperti Belia dan badan suai yang lain.

Jadual 11Penglibatan dalam parti

Daripada data yang diperoleh di atas dapat disimpulkan bahawa penglibatan ahli dalam pemberongan ini

Parti	Bil	Peratus
Parti Kerajaan (i)	35	70%
Parti Pembangkang (ii)	5	10%
Tidak beri maklumat	10	20%
Jumlah	50	100%

Untuk sejelasnya perincian dan sebab-sababnya sila baca dalam

Catatan: i) 32 merupakan ahli UMNO dan 3 orang ahli Berjasa
bidang pemberongan ini

ii) Kelima-lima merupakan ahli 'PAS'

Daripada 70% pemberong yang berada dalam parti kerajaan seorang daripadanya merupakan ketua cawangan UMNO Kampong Banggol, seorang Bendahari bagi UMNO bahagian Tumpat. Kedua-dua mereka adalah pemberong dalam kelas 'A'. Manakala 10 orang (20%) pemberong merupakan ahli jawatankuasa bahagian dan 12 orang (24%) pemberong merupakan ahli jawatankuasa cawangan. Manakala 5 orang (10%) pemberong daripada parti pembangkang iaitu parti Pas juga memegang jawatan penting dalam parti samada diperingkat cawangan dan bahagian.

Oleh itu dapatlah disimpulkan bahawa pemberong-pemberong mempunyai pengaruh besar dalam masyarakat tempatan. Ini dapat dibuktikan dengan jawatan-jawatan yang dipegang oleh mereka yang semestinya dipilih oleh masyarakat tempatan. Mereka juga sebenarnya bukan sahaja terlibat dalam parti bahkan terlibat dalam pertubuhan sukarela seperti Belia dan badan amal yang lain.

Daripada data-data yang dibentangkan di atas dapat disimpulkan bahawa penglibatan Bumiputra dalam bidang pemberongan ini terdiri daripada berbagai golongan. Mereka mempunyai pendidikan dari peringkat bawah hingga ke atasnya, sebahagian daripada mereka mendapat pengalaman kerja terlebih dahulu sebelum menceburkan diri dalam lapangan ini sepenuhnya dan sebahagiannya menyambut seruan kerajaan bagi meningkatkan Bumiputra dalam lapangan ini dan juga kedudukan mereka dalam pertubuhan sosio-politik di tempat masing-masing. Sekurang daripada kejayaan mereka dalam lapangan ini. Untuk melihat prestasi dan sejauhmana penglibatan mereka dalam bidang pemberongan ini maka bab seterusnya akan memperlihatkan latarbelakang perniagaan yang dijalankan oleh mereka secara terperinci.

Taburan Perniagaan Mengikut Tarikh Memulakan Perniagaan (Renajftaran Perborongan)

TARIKH	BILANGAN	PERATUS
Sebelum 1970	5	10%
1971 - 1974	12	24%
1975 - 1978	23	46%
1979 - 1982	10	20%
	50	100%

Mengikut Jadual 12 orang (10%) perniagaan yang memulakan perniagaan sebelum tahun 1970 adalah pemberong yang berwala-

BAB 3

LATAR BELAKANG PERNIAGAAN

Bab ini akan membincangkan beberapa perkara yang berkait dengan kegiatan perniagaan yang dijalankan oleh pemberong. Aspek-aspek yang ditekankan dalam bab ini ialah punca modal dan permulaan pemberong. Juga aspek pengurusan yang dilakukan oleh pemberong meliputi pengurusan tenaga kerja, bahan binaan, pengurusan pejabat dan pengurusan tapak projek. Daripada aspek-aspek ini kita boleh menganggarkan kedudukan dan prestasi pemberong dalam bidang pemborongan.

3.1 Tahun Memulakan Perniagaan

Jadual '12' menunjukkan taburan tarikh memulakan perniagaan secara terperinci.

Jadual 12

Taburan Perniagaan Mengikut Tarikh Memulakan Perniagaan (Pendaftaran Pemberong)

TAHUN	BILANGAN	PERATUS
Sebelum 1970	5	10
1971 - 1974	12	24
1975 - 1978	23	46
1979 - 1982	10	20
	50	100%

24) R.K Charlesworth, Industrialization and the growth of business entrepreneurship in Sabah, Sarawak, Selangor, M.A. - 31

Mengikut Jadual 12 hanya 5 orang (10%) pemberong yang memulakan perniagaan sebelum tahun 1970. Mereka adalah pemberong yang terawal di Kelantan. 2 orang dari mereka sekarang berdaftar dalam kelas 'A' dan 3 orang dari mereka berdaftar dalam 'B'. 2 orang pemberong yang berdaftar dalam kelas 'A' sekarang sebenarnya memulakan perniagaan di awal tahun 60an lagi manakala 3 orang pemberong lagi memulakan perniagaan dipertengahan tahun 1960an.

Perkara yang paling ketara dipaparkan dalam Jadual ini ialah 45 orang (90%) pemberong memulakan perniagaannya selepas 1970. Ini bermakna pemberong Bumiputra di Kelantan merupakan pemberong yang baru sahaja menjalankan perniagaan iaitu dalam lingkungan lima hingga 10 tahun yang lepas. Dalam tahun-tahun selepas 1974 hingga 1978 merupakan tahun pertumbuhan bilangan pemberong di Kelantan di mana terdapat 23 orang (46%) pemberong yang berdaftar. Hakikat ini memang menarik perhatian Fonomena ini tidak terbatas di Kelantan sahaja. Charlesworth dalam kajiannya ke atas peniaga Bumiputra di seluruh negara dengan berdasarkan sempel 400 orang mendapati bahawa:-

more bumiputra businesses were started in the three

and a half year from 1970 than in any previous period.

In all 45% of the total number of business respondents began business cooperation in 1970 and after. Period

- 25) ~~Hundreds of~~ 1970 bumiputra business starts were few in number and spread over many years (24)
 Pustaka Johor K. Lepur hal. 445
 26) Ibid halaman 452.

24) H.K Charlesworth, Increasing the number of bumiputra Entrepreneurs
 ITM Shah Alam, Selangor.

Manakala pemberong yang berdaftar dalam tahun-tahun 1979 - 1982 iaitu 10 orang (20%) merupakan pemberong-pemberong muda dalam lingkungan umur 20 hingga 30 tahun. 3 daripada mereka melebihi 30 tahun. Mereka adalah pemberong yang berpontensi di mana mempunyai kelayakan dan pendidikan yang tinggi juga telah banyak mengikuti kursus-kursus yang disanjurkan oleh MARA dan JKR.

	Bilangan	Peratus
Persendirian	38	76%
Perkongsian	12	24%

3.2 Jenis Organisasi Perniagaan

Jenis organisasi perniagaan ini termasuk, samada perniagaan itu dijalankan secara persendirian atau perkongsian. Jenis organisasi perniagaan juga dikaitkan dengan kelas pendaftaran pemberong.

Perniagaan persendirian boleh didifinasikan sebagai jenis perniagaan di mana hanya seorang pemodal bertanggungjawab mengeluar modal dan menanggung risiko keseluruhan perniagaannya. Semua urusan perniagaan adalah terbeban kepadanya. Kejayaan atau kegalanannya adalah bergantung pada daya usahanya sendiri (25). Manakala perniagaan perkongsian pula mengikut undang-undang didefinisikan sebagai perhubungan yang ujud antara perseorangan dalam menjalankan perniagaan dengan tujuan asas yang sama untuk mendapatkan keuntungan. Beberapa orang boleh bergabung bersama-sama untuk tujuan menjalankan perniagaan perkongsian itu (26).

25) Hamzaid Hahya, ekonomi Makro, berdaftar dalam kelas D hingga B. Pustaka Johami K. Lumpur hal. 445

Mereka berkongsi untuk mendapatkan nilai tawaran kerja yang lebih tinggi.

26) Ibid halaman 452.

Ketanyakan pemberong bumiputra yang berkongsi adalah sikur dari peda dasar kerajaan yang memberi keistimewaan kepada pemberong bumiputra untuk berkongsi dalam perniagaan supaya mendapat nilai tawaran kerja yang

Jadual 13, menunjukkan taburan organisasi perniagaan secara kasar dalam kajian kes ini.

Jadual 13

Taburan Organisasi Perniagaan

dalam perniagaan. Mengikut ahli ekonomi modal didefinisikan sebagai

hartalaka yang paling penting dalam perniagaan.

Organisasi Perniagaan	Bilangan	Peratus
Persendirian	38	76%
Perkongsian	12	24
Jumlah	50	100

Daripada Jadual 13 didapati 38 orang (76%) pemborong bermiaga secara persendirian. Mereka kebanyakannya terdiri daripada pemborong-pemborong yang berdaftar dalam kelas F hingga D. Di mana mereka adalah pemborong yang berdaftar dalam kelas kecil yang hanya layak menerima nilai kerja di bawah \$250 ribu. 21 orang (42%) pemborong yang berdaftar dalam kelas 'F' semuanya menjalankan perniagaan secara persendirian. Di mana mereka layak menerima tawaran nilai kerja di bawah 35 ribu ringgit. Walaubagaimanapun 2 orang (4%) daripada pemborong yang dikaji yang berdaftar dalam kelas 'A' menjalankan perniagaan secara persendirian. Ini bermakna 12 orang (24%) pemborong menjalankan perniagaan secara perkongsian. Kebanyakan pemborong ini berdaftar dalam kelas D hingga B. Mereka berkongsi untuk mendapatkan nilai tawaran kerja yang lebih tinggi. Kebanyakan pemborong bumiputra yang berkongsi adalah ekoran daripada dasar kerajaan yang memberi keistimewaan kepada pemborong bumiputra untuk berkongsi dalam perniagaan supaya mendapat nilai tawaran kerja yang

lebih tinggi (27)

yang berpotensi dan termasuk dua orang pemborong pula menulokan per-

3:3 Modal dengan modal permulaan di antara 6,100 hingga 9,00 iaitu se-

orang dan Modal adalah salah satu faktor pengeluaran yang paling penting dalam perniagaan. Mengikut ahli ekonomi modal didefinisikan sebagai harta iaitu harta yang digunakan untuk mendapatkan harta yang lebih banyak. Di dalam kajian ini, modal dirujukkan kepada wang yang digunakan untuk membiayai perniagaan. Dengan menggunakan modal dalam pengertian ini, maka dua perkara mengenainya akan dibincangkan di sini iaitu jumlah modal permulaan dan sumber modal.

1,000 - 3,000	14	28%
3,100 - 6,000	10	20%
6,100 - 12,000	19	38%
12,100 - 18,000	2	4%
18,100 - 24,000	1	2%
24,100 - 30,000	1	2%
30,100 - 36,000	1	2%
36,100 - 42,000	1	2%
42,100 - 48,000	1	2%
48,100 - 54,000	1	2%
54,100 - 60,000	1	2%
60,100 - 66,000	1	2%
66,100 - 72,000	1	2%
72,100 - 78,000	1	2%
78,100 - 84,000	1	2%
84,100 - 90,000	1	2%
90,100 - 96,000	1	2%
96,100 - 102,000	1	2%
102,100 - 108,000	1	2%
108,100 - 114,000	1	2%
114,100 - 120,000	1	2%
120,100 - 126,000	1	2%
126,100 - 132,000	1	2%
132,100 - 138,000	1	2%
138,100 - 144,000	1	2%
144,100 - 150,000	1	2%
150,100 - 156,000	1	2%
156,100 - 162,000	1	2%
162,100 - 168,000	1	2%
168,100 - 174,000	1	2%
174,100 - 180,000	1	2%
180,100 - 186,000	1	2%
186,100 - 192,000	1	2%
192,100 - 198,000	1	2%
198,100 - 204,000	1	2%
204,100 - 210,000	1	2%
210,100 - 216,000	1	2%
216,100 - 222,000	1	2%
222,100 - 228,000	1	2%
228,100 - 234,000	1	2%
234,100 - 240,000	1	2%
240,100 - 246,000	1	2%
246,100 - 252,000	1	2%
252,100 - 258,000	1	2%
258,100 - 264,000	1	2%
264,100 - 270,000	1	2%
270,100 - 276,000	1	2%
276,100 - 282,000	1	2%
282,100 - 288,000	1	2%
288,100 - 294,000	1	2%
294,100 - 300,000	1	2%
300,100 - 306,000	1	2%
306,100 - 312,000	1	2%
312,100 - 318,000	1	2%
318,100 - 324,000	1	2%
324,100 - 330,000	1	2%
330,100 - 336,000	1	2%
336,100 - 342,000	1	2%
342,100 - 348,000	1	2%
348,100 - 354,000	1	2%
354,100 - 360,000	1	2%
360,100 - 366,000	1	2%
366,100 - 372,000	1	2%
372,100 - 378,000	1	2%
378,100 - 384,000	1	2%
384,100 - 390,000	1	2%
390,100 - 396,000	1	2%
396,100 - 402,000	1	2%
402,100 - 408,000	1	2%
408,100 - 414,000	1	2%
414,100 - 420,000	1	2%
420,100 - 426,000	1	2%
426,100 - 432,000	1	2%
432,100 - 438,000	1	2%
438,100 - 444,000	1	2%
444,100 - 450,000	1	2%
450,100 - 456,000	1	2%
456,100 - 462,000	1	2%
462,100 - 468,000	1	2%
468,100 - 474,000	1	2%
474,100 - 480,000	1	2%
480,100 - 486,000	1	2%
486,100 - 492,000	1	2%
492,100 - 498,000	1	2%
498,100 - 504,000	1	2%
504,100 - 510,000	1	2%
510,100 - 516,000	1	2%
516,100 - 522,000	1	2%
522,100 - 528,000	1	2%
528,100 - 534,000	1	2%
534,100 - 540,000	1	2%
540,100 - 546,000	1	2%
546,100 - 552,000	1	2%
552,100 - 558,000	1	2%
558,100 - 564,000	1	2%
564,100 - 570,000	1	2%
570,100 - 576,000	1	2%
576,100 - 582,000	1	2%
582,100 - 588,000	1	2%
588,100 - 594,000	1	2%
594,100 - 600,000	1	2%
600,100 - 606,000	1	2%
606,100 - 612,000	1	2%
612,100 - 618,000	1	2%
618,100 - 624,000	1	2%
624,100 - 630,000	1	2%
630,100 - 636,000	1	2%
636,100 - 642,000	1	2%
642,100 - 648,000	1	2%
648,100 - 654,000	1	2%
654,100 - 660,000	1	2%
660,100 - 666,000	1	2%
666,100 - 672,000	1	2%
672,100 - 678,000	1	2%
678,100 - 684,000	1	2%
684,100 - 690,000	1	2%
690,100 - 696,000	1	2%
696,100 - 702,000	1	2%
702,100 - 708,000	1	2%
708,100 - 714,000	1	2%
714,100 - 720,000	1	2%
720,100 - 726,000	1	2%
726,100 - 732,000	1	2%
732,100 - 738,000	1	2%
738,100 - 744,000	1	2%
744,100 - 750,000	1	2%
750,100 - 756,000	1	2%
756,100 - 762,000	1	2%
762,100 - 768,000	1	2%
768,100 - 774,000	1	2%
774,100 - 780,000	1	2%
780,100 - 786,000	1	2%
786,100 - 792,000	1	2%
792,100 - 798,000	1	2%
798,100 - 804,000	1	2%
804,100 - 810,000	1	2%
810,100 - 816,000	1	2%
816,100 - 822,000	1	2%
822,100 - 828,000	1	2%
828,100 - 834,000	1	2%
834,100 - 840,000	1	2%
840,100 - 846,000	1	2%
846,100 - 852,000	1	2%
852,100 - 858,000	1	2%
858,100 - 864,000	1	2%
864,100 - 870,000	1	2%
870,100 - 876,000	1	2%
876,100 - 882,000	1	2%
882,100 - 888,000	1	2%
888,100 - 894,000	1	2%
894,100 - 900,000	1	2%
900,100 - 906,000	1	2%
906,100 - 912,000	1	2%
912,100 - 918,000	1	2%
918,100 - 924,000	1	2%
924,100 - 930,000	1	2%
930,100 - 936,000	1	2%
936,100 - 942,000	1	2%
942,100 - 948,000	1	2%
948,100 - 954,000	1	2%
954,100 - 960,000	1	2%
960,100 - 966,000	1	2%
966,100 - 972,000	1	2%
972,100 - 978,000	1	2%
978,100 - 984,000	1	2%
984,100 - 990,000	1	2%
990,100 - 996,000	1	2%
996,100 - 1002,000	1	2%
1002,100 - 1008,000	1	2%
1008,100 - 1014,000	1	2%
1014,100 - 1020,000	1	2%
1020,100 - 1026,000	1	2%
1026,100 - 1032,000	1	2%
1032,100 - 1038,000	1	2%
1038,100 - 1044,000	1	2%
1044,100 - 1050,000	1	2%
1050,100 - 1056,000	1	2%
1056,100 - 1062,000	1	2%
1062,100 - 1068,000	1	2%
1068,100 - 1074,000	1	2%
1074,100 - 1080,000	1	2%
1080,100 - 1086,000	1	2%
1086,100 - 1092,000	1	2%
1092,100 - 1098,000	1	2%
1098,100 - 1104,000	1	2%
1104,100 - 1110,000	1	2%
1110,100 - 1116,000	1	2%
1116,100 - 1122,000	1	2%
1122,100 - 1128,000	1	2%
1128,100 - 1134,000	1	2%
1134,100 - 1140,000	1	2%
1140,100 - 1146,000	1	2%
1146,100 - 1152,000	1	2%
1152,100 - 1158,000	1	2%
1158,100 - 1164,000	1	2%
1164,100 - 1170,000	1	2%
1170,100 - 1176,000	1	2%
1176,100 - 1182,000	1	2%
1182,100 - 1188,000	1	2%
1188,100 - 1194,000	1	2%
1194,100 - 1200,000	1	2%
1200,100 - 1206,000	1	2%
1206,100 - 1212,000	1	2%
1212,100 - 1218,000	1	2%
1218,100 - 1224,000	1	2%
1224,100 - 1230,000	1	2%
1230,100 - 1236,000	1	2%
1236,100 - 1242,000	1	2%
1242,100 - 1248,000	1	2%
1248,100 - 1254,000	1	2%
1254,100 - 1260,000	1	2%
1260,100 - 1266,000	1	2%
1266,100 - 1272,000	1	2%
1272,100 - 1278,000	1	2%
1278,100 - 1284,000	1	2%
1284,100 - 1290,000	1	2%
1290,100 - 1296,000	1	2%
1296,100 - 1302,000	1	2%
1302,100 - 1308,000	1	2%
1308,100 - 1314,000	1	2%
1314,100 - 1320,000	1	2%
1320,100 - 1326,000	1	2%
1326,100 - 1332,000	1	2%
1332,100 - 1338,000	1	2%
1338,100 - 1344,000	1	2%
1344,100 - 1350,000	1	2%
1350,100 - 1356,000	1	2%
1356,100 - 1362,000	1	2%
1362,100 - 1368,000	1	2%
1368,100 - 1374,000	1	2%
1374,100 - 1380,000	1	2%
1380,100 - 1386,000	1	2%
1386,100 - 1392,000	1	2%
1392,100 - 1398,000	1	2%
1398,100 - 1404,000	1	2%
1404,100 - 1410,000	1	2%
1410,100 - 1416,000	1	2%
1416,100 - 1422,000	1	2%
1422,100 - 1428,000	1	2%
1428,100 - 1434,000	1	2%
1434,100 - 1440,000	1	2%
1440,100 - 1446,000	1	2%
1446,100 - 1452,000	1	2%
1452,100 - 1458,000	1	2%
1458,100 - 1464,000	1	2%
1464,100 - 1470,000	1	2%
1470,100 - 1476,000	1	2%
1476,100 - 1482,000	1	2%
1482,100 - 1488,000	1	2%
1488,100 - 1494,000	1	2%
1494,100 - 1500,000	1	2%
1500,100 - 1506,000	1	2%
1506,100 - 1512,000	1	2%
1512,100 - 1518,000	1	2%
1518,100 - 1524,000	1	2%
1524,100 - 1530,000	1	2%
1530,100 - 1536,000	1	2%
1536,100 - 1542,000	1	2%
1542,100 - 1548,000	1	2%
1548,100 - 1554,000	1	2%
1554,100 - 1560,000	1	2%
1560,100 - 1566,000	1	2%
1566,100 - 1572,000	1	2%
1572,100 - 1578,000	1	2%
1578,100 - 1584,000	1	2%
1584,100 - 1590,000	1	2%
1590,100 - 1596,000	1	2%
1596,100 - 1602,000	1	2%
1602,100 - 1608,000	1	2%
1608,100 - 1614,000	1	2%
1614,100 - 1620,000	1	2%
1620,100 - 1626,000	1	2%
1626,100 - 1632,000	1	2%
1632,100 - 1638,000	1	2%
1638,100 - 1644,000	1	2%
1644,100 - 1650,000	1	2%
1650,100 - 1656,000	1	2%
1656,100 - 1662,000	1	2%
1662,100 - 1668,000	1	2%
1668,100 - 1674,000	1	2%
1674,100 - 1680,000	1	2%
1680,100 - 1686,000	1	2%
1686,100 - 1692,000	1	2%
1692,100 - 1698,000	1	2%
1698,100 - 1704,000	1	2%
1704,100 - 1710,000	1	2%
1710,100 - 1716,000	1	2%
1716,100 - 1722,000	1	2%
1722,100 - 1728,000	1	2%
1728,100 - 1734,000	1	2%
1734,100 - 1740,000	1	2%
1740,100 - 1746,000	1	2%
1746,100 - 1752,000	1	2%
1752,100 - 1758,000	1	2%
1758,100 - 1764,000	1	2%
1764,100 - 1770,000	1	2%
1770,100 - 1776,000	1	2%
1776,100 - 1782,000	1	2%
1782,100 - 1788,000	1	2%
1788,100 - 1794,000	1	2%
1794,100 - 1800,000	1	2%
1800,100 - 1806,000	1	2%
1806,100 - 1812,000	1	2%
1812,100 - 1818,000	1	2%
1818,100 - 1824,000	1	2%
1824,100 - 1830,000	1	2%
1830,1		

mereka terdiri daripada bekas pegawai kerajaan, peniaga-peniaga kecil yang berpontesi dan termasuk dua orang pemborong pula memulakan perniagaan dengan modal permulaan di antara 6,100 hingga 9,00 iaitu seorang dan 6 orang (12%) pemborong memulakan perniagaan dengan modal permulaan di antara 9,100 hingga 12,000 ringgit.

sebagai peniaga kecil iaitu Jadual 14 berpada pemborong dalam kelas F,

Taburan Pemborong Mengikut Jumlah Modal Permulaan

dari pada pemborong dalam kelas C dan D dan 3% digelontong sebagai

Jumlah Modal	Bilangan	Peratus
1,000 - 3,000	14	28%
3,100 - 6,000	10	20
6,100 - 9,000	1	2
9,100 - 12,000	6	12
12,100 dan lebih (+)	19	38
	50	100

i) Mereka yang membuka perniagaan dengan wang simpanan sendiri-sendiri

Catatan: i) termasuk 1 orang memulakan dengan modal 30,000 dan 2 orang dengan modal \$25,000

ii) Mereka yang membuka perniagaan dengan penjualan harta mereka

Penjelasan mengenai modal permulaan ini memungkinkan kita cuba mengkelaskan usaha-usaha perniagaan yang dijalankan kepada saiz kecil, sederhana dan besar. Untuk tujuan ini pengkaji menggunakan ukuran yang digunakan oleh pehak MARA. Dengan berdasarkan modal MARA, membahagikan peniaga kepada empat katogeri iaitu, katogeri peniaga paling kecil ialah mereka yang melaburkan modal permulaan kurang dari pada 1,000 ringgit. Peniaga kecil ialah mereka yang mempunyai modal

permulaan di antara 1.000 hingga 5.000 ringgit. Peniaga sederhana ialah mereka yang mempunyai modal permulaan dalam lingkungan 5,000 hingga 10.000 ringgit dan peniaga besar ialah mereka yang bermodal permulaan lebih daripada 10,000 ringgit (28)

Dengan menggunakan ukuran ini, maka 48% boleh digolongkan sebagai peniaga kecil iaitu terdiri daripada pemberong dalam kelas F, EX dan E. 14% digolongkan sebagai peniaga sederhana iaitu terdiri daripada pemberong dalam kelas C dan D dan 30% digolongkan sebagai peniaga besar iaitu terdiri daripada pemberong dalam kelas C, EX, B dan A.

3.3.2 Sumber Modal

Perkara kedua yang berkait dengan modal ialah punca atau sumber modal yang diperolehi oleh pemberong. Dengan berdasarkan kepada cara-cara mendapatkan modal permulaan. Pemberong yang dikaji kepada beberapa golongan berikut:-

- i) Mereka yang membuka perniagaan dengan wang simpanan semata-mata.
 - ii) Mereka yang membuka perniagaan dengan wang pinjaman semata-mata.
 - iii) Mereka yang membuka perniagaan dengan penjualan harta mereka semata-mata. (14%)
 - iv) Mereka yang membuka perniagaan dengan kombinasi sumber-sumber di atas.
- 28) Bahagian Khidmat Penasihat MARA
Kuala Lumpur
- Mereka tidak hanya bergantung kepada satu sumber modal. Mereka juga terdiri daripada berbagai golongan pekerjaan.

Jadual 15

Pengurusan Sumber Modal Pemborong merupakan yang penting. Di-

Sumber Modal	Bilangan	Peratus
Simpanan	25	50%
Pinjaman	13	26
Penjualan harta	7	14
Kombinasi sumber2	5	10
	50	100%

Dari Jadual 15 didapati 25 orang (50%) pemborong memperolehi

sumber modal daripada simpanan daripada pendapatan pekerjaan dahulu.

Mereka ini terdiri daripada buruh kasar (buruh kontrek) dan peniaga-peniaga kecil, juga mereka ini kebanyakannya berada dalam kelas F dan

EX. 13 orang (26%) pemborong pula memperolehi sumber modal daripada pinjaman, samada pinjaman yang diberi terus oleh institusi pinjaman atau pinjaman yang dikenakan cagaran. Mereka ini terdiri daripada pegawai-pegawai kerajaan termasuk guru dan pemborong lepasan ITM. 7 orang (14%) pemborong pula memperolehi sumber modal daripada penjualan harta, samada harta dapatan ataupun harta warisan. Mereka ini tergolong dalam berkerja diri sendiri. Mereka ini boleh dianggap sebagai "long bagai jenis pekerjaan mereka dahulu terutama kepada mereka yang mempunyai harta warisan. Manakala 5 orang (10%) pemborong memperolehi

sumber modal dari kombinasi sumber-sumber modal di atas. Ini bermakna mereka tidak hanya bergantung kepada satu sumber modal. Mereka juga terdiri daripada berbagai gelongan pekerjaan.

3:4 Pengurusan

Jadual 15

Pengurusan adalah satu aspek perniagaan yang penting. Di antaranya, ia menentukan ke arah mana satu-satu usaha itu menuju: samada berkembang menjadi bertambah besar atau tetap di dalam keadaan sebagaimana ia mula-mula ditubuhkan atau merosot (29)

Ada Pejabat Khas	Tidak ada Pejabat	23	54	46%
Untuk Tujuan Kajian Kes ini pengurusan dimengertikan cara bagaimana usaha-usaha itu dikendalikan oleh mereka yang berkenaan, menjalankan urusan perniagaan harian mereka (30). Ini termasuklah pengurusan dalam pejabat, pengurusan di tempat projek dan pengurusan pekerja-pekerja.				

Mereka lebih senang menjalankan urusan perniagaan, kerana disetiap

3:4:1 Pengurusan Pejabat

Daripada Jadual 15 didapati hanya 23 orang (46%) pemborong mempunyai pejabat untuk urusan perniagaan. Mereka ini terdiri daripada pemborong yang organisasi perniagaannya berkongsi dan pemborong di dalam kelas-kelas yang tinggi seperti C, BX, B dan A. Manakala 27 orang (54%) pemborong tidak mempunyai pejabat khas dalam mengendalikan perniagaannya. Mereka mengendalikan urusan perniagaan di rumah. Mereka ini terdiri pemborong dalam kelas F, FX dan E. Mereka juga tidak mempunyai pembantu yang khas dalam mengendalikan kerja-kerja mereka, semua kerja-kerja dibuatnya sendiri. Mereka ini boleh dianggap sebagai "Long ranger contractor"

29) Mohd Fauzi Hj Yaacob; Peniaga dan Perniagaan Melayu kan kepada samada pemborong untuk dilakukan.
Terbitan DBP, halaman 106

30) Ibid, halaman 186 .

Jadual 16

Daripada Jadual 16, 9 orang (18%) pemberong mempunyai

Bil Pemberong dan Pejabat Khas 15 (24%) pemberong mempunyai

pekerja khas dan 6 hingga 10 orang kerja yang terdiri daripada pem-

berong kelas E dan K yang menguruskan pekerja-jaya secara terus atau

pekerja-pekerjanya itu dijaga oleh "kepala kerja" yang dibayar terus oleh

pemberong itu sendiri.

Perkara	Bilangan	Peratus
Ada Pejabat Khas	23	46%
Tidak ada Pejabat	27	54
Jumlah	50	100

13 orang (26%) pemberong adalah mereka yang berada antara 11 hingga 20 orang. Kebanyakannya mereka terdiri daripada pemberong dalam

kelas E dan D, yang menggunakan kedua-dua cara iaitu menguruskan terus

Bagi 23 orang (46%) pemberong yang mempunyai pejabat khas.

pekerja-pekerjanya dan "sub-contrec" sebahagian kerja-kerjanya. Mereka lebih senang menjalankan urusan perniagaan, kerana disetiap kepada "sub contrector" lain,

pejabat mempunyai kelengkapan dari segi pekerja dan alat-alat urusan

Manakala 7 orang (14%) pemberong mempunyai pekerja antara

pejabat. Di setiap pejabat khas yang ditemui, sekurang-kurang mem-

21-30 orang dan 9 orang (18%) pemberong mempunyai pekerja antara 31

punyai seorang kerani, seorang juruteraip dan seorang pembantu pejabat.

orang hingga 40 orang. Kebanyakannya mereka terdiri daripada pemberong

Manakala dari segi alatan pejabat pula setiap pejabat sekurang-kurangnya

dalam kelas C, B, B' dan A yang mengendalikan kerja (Projek) yang

mempunyai mesin taip, telefon, mesin kira dan mesin photostat. Jadi

besar. Mereka ini biasanya menyerahkan sebahagian kerja-kerjanya kepada

urusan perniagaan seperti surat menyurat dengan badan-badan tertentu

"sub-contrector" dan bayaran kerja hanya diberi kepada "sub-contrector"

dapat dijalankan dengan cepat dan teratur.

Apabila kerja siap, bayaran kerja akan diberikan pada hari berikutnya dalam perbandingan

3:4:2 Pengurusan Pekerja (Buruh)

Pengurusan pekerja ini berkait dengan bilangan pekerja dan

samada pekerja itu diurus (dijaga) terus oleh pemberong atau secara

'sub-contrec'(31)

31) 'Sub-contrec' ialah beberapa bahagian kerja diserahkan kepada semi pemberong untuk dikerjakan.

Daripada Jadual 17 didapati 9 orang (18%) pemborong mempunyai pekerja kurang daripada 5 orang dan 12 orang (24%) pemborong mempunyai pekerja antara 6 hingga 10 orang. Pemborong ini terdiri daripada pemborong kelas F dan EX yang menguruskan pekerjanya secara terus atau pekerja-pekerja itu dijaga oleh 'kepala kerja' yang dibayar terus oleh pemborong itu sendiri.

13 orang (26%) pemborong pula mempunyai pekerja antara 11 hingga 20 orang. Kebanyakan mereka terdiri daripada pemborong dalam kelas E dan D, yang menggunakan kedua-dua cara iaitu menguruskan terus pekerja-pekerjanya dan "mensub-contreckan" sebahagian kerja-kerjanya kepada 'sub contrecter' lain.

Manakala 7 orang (14%) pemborong mempunyai pekerja antara 21-30 orang dan 9 orang (18%) pemborong mempunyai pekerja antara 31 orang hingga 40 orang. Kebanyakan mereka terdiri daripada pemborong dalam kelas C, BX, B dan A yang mengendalikan kerja (Projek) yang besar. Mereka ini biasanya menyerahkan sebahagian kerja-kerjanya kepada sub-contrecter dan bayaran kerja hanya diberi kepada "sub-contrecter" apabila kerja siap. Perbezaan terdapat dalam pemberian gaji ini antara pemborong-pemborong tersebut, terutamanya dalam pemberian gaji penubuh dan 'belanja' (32).

- (32) Belanja ialah pendahuluan gaji yang diberi kepada pekerja sebelum gaji penubuh diperolehi atau sebelum kerja-kerja siap.

Daripada Jadual 18 dijawati 14 orang (28%) pemberong membayar gaji sekali seminggu. Jadual 17

Bilangan Tenaga Kerja

Tenaga Kerja	Bilangan	Peratus
0 - 5	9	18%
6 - 10	12	24
11 - 20	13	26
21 - 30	7	14
31 - 40	9	18
Jumlah	50	100

Catitan: Bilangan tenaga kerja ini tidak termasuk pekerja-pekerja di pejabat

3.4.3 Pembayaran Upah Kerja

Pembayaran upah kerja adalah berkait dengan cara pembayaran kepada pemberong lain. Pembayaran ini terdiri daripada pembayaran gaji kepada pekerja-pekerja. Semua pemberong yang dikaji membayar gaji bekerja dalam kelas yang sama seperti C, B, D dan A. Pekerja secara 'gaji hari', iaitu gaji dibayar mengikut bilangan hari bekerja. Walau bagaimanapun perbezaan terdapat dalam pemberian gaji ini antara pemberong-pemberong tersebut, terutamanya dalam pemberian gaji penuh dan 'belanja' (32)

	Bilangan	Peratus
2. 15 hari sekali	23	46
3. Setulang sekali	13	16
Jumlah	50	100

- 32) Belanja ialah pendahuluan gaji yang diberi kepada pekerja sebelum gaji penuh diperolehi atau sebelum kerja-kerja siap.

Daripada Jadual 18 didapati 14 orang (28%) pemberong membayar gaji sekali seminggu. Mereka terdiri daripada pemberong kelas 'F' yang biasanya mempunyai kerja-kerja kecil yang dapat disiapkan dalam jangka-masa yang pendek. Oleh itu pembayaran gaji dibuat sekali seminggu tanpa menggunakan sistem belanja. 23 orang (46%) pemberong pula membayar gaji pekerja 15 hari sekali, di mana setiap 15 hari gaji akan dibayar kepada pekerja. Setengah pemberong pula dalam jangkamasa 15 hari ini akan memberi 'belanja' kepada pekerja-pekerjanya. Biasanya belanja diberi seminggu sekali. Mereka ini teridri daripada pemberong kelas pertengahan seperti kelas EX, E dan D yang biasanya mempunyai kerja-kerja yang lebeh besar dan mengambil jangkamasa yang panjang. Manakala 13 orang (26%) pemberong membayar gaji pekerja secara bulanan dan menggunakan sistem belanja iaitu dalam masa seminggu sekali. Biasanya cara ini digunakan untuk kerja-kerja besar dan mengambil jangkamasa yang panjang. Kerja-kerja jenis ini juga biasanya di 'sub-kontrek' kepada pemberong lain. Pemberong-pemberong ini terdiri daripada pemberong kelas yang tinggi seperti C, BX, B dan A.

Jadual 18

Cara Pembayaran Upah Kerja

Jenis	Bilangan	Peratus
1. Seminggu sekali	14	28%
2. 15 hari sekali	23	46
3. Sebulan sekali	13	16
Jumlah	50	100

3:5 Bahan Binaan

Jadual 19

Bahan binaan ini adalah berkait di mana pemberong mendapatkan bekalan bahan binaan dan adalah pemberong ini menyediakan setor khas untuk menyimpan bekalan stock bahan binaan.

Daripada kajian didapati keseluruhan 50 orang (100%) pemberong mendapatkan bahan binaan daripada kedai hardware bangsa asing di sekitar bandar Kota Bharu. Bahan binaan yang biasa diambil di kedai-kedai ini ialah seperti Besi, Semen, Chat, Paku dan alatan lain untuk pembinaan. Walaupun begitu tidak semua bahan binaan diambil daripada kedai bangsa asing. Bahan-bahan seperti kayu, papan, kuari, pasir dan batu diambil daripada pembekal-pembekal Bumiputra yang banyak di bandar Kota Bharu dan sekitarnya. Pemberong-pemberong juga mengambil bekalan bahan binaan daripada "Pemas Trading" sebuah anak syarikat Perbadanan Nasional (PERNAS). Bahan-bahan yang biasa dibekalkan oleh badan ini ialah seperti semen dan besi.

Dari segi stok simpanan bahan binaan pula didapati daripada Jadual 19 bahawa 20 orang (40%) pemberong sahaja yang mempunyai setor khas untuk menyimpan bahan binaan. Setor ini biasanya dibina khas di suatu tempat untuk menyimpan bahan binaan seperti semen dan besi. Bahan-bahan ini disimpan untuk mengelak daripada kekurangan atau kehabisan bahan binaan. Manakala 30 orang (60%) pemberong tidak mempunyai setor khas untuk menyimpan bahan binaan. Ini bermakna bahan binaan terpaksa dipesan daripada kedai-kedai 'hardware' setiap kali bahan itu mahu digunakan. I berpaluh buah lori, jentara berat dan lain-lain jentara pengangkut. Kebanyakkan pemberong-pemberong kecil dalam kelas F, G dan H tidak mempunyai kendaraan pengangkutan seperti 'van' dan anak lori.

Dari pada kajian ditemui sebahagian besar pemberong dalam kelas 'A' mempunyai

Jadual 19

19 buah lori, 5 anak lori dan 1 buah jentera berat dalam kelas lain yang di-

gunaakan untuk pembinaan iaitu concrete mixer, vibrater, compressor,

jentera berat dan alatan-alatan lain yang digunakan.

Bahan Binaan	Bilangan	Peratus
Ada simpanan	20	40%
Tiada simpanan	30	60%
Jumlah	50	100%

Mereka yang mempunyai bekalan atau simpanan bahan binaan terdiri daripada pemberong kelas tinggi seperti C, BX, B dan A. Manakala pemberong-pemberong kecil yang lain tidak mempunyai bekalan @ simpanan bahan binaan.

3.6 Alatan Pemberongan

Alatan pemberongan ini termasuk alat-alat yang digunakan untuk pembinaan dan kenderaan pengangkutan seperti lori, anak lori, van, kereta dan lain-lain. Berapa peratuskah pemberong-pemberong mempunyai alatan ini. Jika pemberong-pemberong tidak ada alatan pemberongan, bagaimana mereka mendapatkannya?

Daripada Jadual 20 didapati 50 orang (100%) pemberong mempunyai pengangkutan sendiri, ini termasuklah jika seorang pemberong itu mempunyai sebuah kenderaan umpamanya kereta yang digunakan untuk menghantar pekerjaan ke tempat kerja hinggalah kepada pemberong yang mempunyai berpuluhan buah lori, jentera berat dan lain-lain jentera pengangkut. Kebanyakan pemberong-pemberong kecil dalam kelas F, dan EX tidak mempunyai kenderaan pengangkutan seperti 'van' dan anak lori.

Daripada kajian ditemui seorang pemborong dalam kelas 'A' mempunyai 15 buah lori, 5 anak lori dan 5 jentera berat. Alatan lain yang digunakan untuk pembinaan ialah concrete mixer, viberator, compressors, jentera berat dan alatan-alatan lain. Daripada kajian kes ini didapati 38 orang (72%) pemborong mempunyai concrete mixer, 20 orang (40%) pemborong mempunyai viberator, 18 orang (36%) pemborong mempunyai compressors, 12 orang (24%) pemborong mempunyai jentera berat dan 25 orang (50%) pemborong mempunyai alatan binaan yang lain.

3.7 Kerja-kerja Lain Selain Daripada Pemberongan

Jadual 20

Pekerjaan lain selain daripada pemborong ini dapat menentukan Alatan Pemberongan Yang Dimiliki Oleh Pemborong-pemborong penglibatan pemborong dalam alam pemborongan, seada sepenuh masa atau

Alatan	Bilangan	%	Jum. Responden
Kenderaan Pengangkutan	50	100	50
Concrete Mixer	38	72	50
Vibrator	20	40	50
Compressors	18	36	50
Jentera Berat	12	24	50
Alatan lain	25	50	50
		50	100

Kebanyakan pemberong kecil, terutama dalam kelas F dan EX, berdasarkan Jadual 21 didapati bahawa 40 orang (80%) pemberong tidak mempunyai alatan-alatan ini. Manakala pemberong dalam kelas melibatkan diri sepanjang masa dalam alam pemborongan. Mereka bolehlah tinggi seperti A, B, EX dan C mempunyai alatan pembinaan yang lengkap dan setengahnya pula disewakan kepada pemberong lain. Pemberong

dalam kelas E dan D pula biasanya tidak semua mempunyai alatan yang lengkap, sifil (F) hingga kelas besar (A). 6 orang (12%) pemborong pula mempunyai. Bagi pemborong kecil yang tidak mempunyai kenderaan dan alatan pembinaan biasanya pemborong-pemborong ini terpaksa menyewa daripada pemborong lain. Begitu juga bagi pemborong yang tidak mempunyai kelengkapan alatan yang lengkap seperti pemborong dalam kelas D dan E, biasanya mereka terpaksa menyewa alatan dan kenderaan daripada pemborong lain.

3:7 Kerja-kerja Lain Selain Daripada Pemborong

di dalam kelas kecil.

Pekerjaan lain selain daripada pemborong ini dapat menentukan penglibatan pemborong dalam alam pemberongan, samada sepenuh masa atau tidak sepenuh masa.

Jadual 21

Penglibatan Dalam Pekerjaan Lain

Jenis Kerja	Bil	Peratus
Pemborong sahaja	40	80%
Pembekal/Peniaga	6	12
Lain-lain	4	8
	50	100

Daripada Jadual 21 didapati bahawa 40 orang (80%) pemborong melibatkan diri sepenuh masa dalam alam pemberongan. Mereka bolehlah

digolongkan sebagai pemberong yang aktif, meliputi semua kelas dari kelas kecil (F) hingga kelas besar (A). 6 orang (12%) pemberong pula mempunyai pekerjaan lain selain daripada pemberong iaitu sebagai pengedar dan peniaga. Mereka ini terdiri daripada pemberong yang kurang aktif kerana penglibatan yang tidak sepuh masa dalam alam pemberongan. Mereka ini terdiri daripada pemberong dalam kelas kecil. Manakala 4 orang (8%) pemberong lagi mempunyai pekerjaan lain-lain selain daripada pemberong. Mereka juga adalah pemberong yang kurang aktif dan di dalam kelas kecil.

Pusingan Modal

Kewangan adalah menjadi satu masalah besar kepada sebilangan besar pemberong Bumiputra. Terutama diperincikat awal projek, semasa projek berjalan dan sehinggalah projek itu siap disempurnakan. Dengan lebuh jelas lagi modal diperlukan untuk:-

- i) Menerima kontrek yang ditawarkan
- ii) Membeli bahan binaan dan menzuhi kos-kos kerja
- iii) Membeli alat-alat kaiengkapan, mesin jentera-jentera dan sebagainya
- iv) Membayar gaji buruh
- v) Membayar belanja-belanja tetap dan belanja-belanja pentadbiran lain seperti polisi insurran, wang sagaran kontrek (security deposit) dan sebagainya.

Perbelanjaan-perbelanjaan di atas adalah perbelanjaan untuk modal kerja. Perbelanjaan ini berbeza daripada seorang pemberong dengan pemberong yang lain berdasarkan nilai kerja yang didapat. Baripada kajian kes ini didapati modal permasaan untuk membayai satu projek ialah di antara 25% hingga 50% daripada jumlah nilai kerja (projek) itu. Katakanlah jika satu projek dalam kelas 'F' bernilai \$35,000 bersmaka-

modal permulaannya untuk projek ini ialah antara \$8,750 hingga \$17,500.

BAB 4

Maka jika satu projek dalam kelas A katakanlah bernilai \$800,000, maka

MASALAH-MASALAH YANG DIHADAPI OLEH

modal permulaannya di ~~an~~ PEMBORONG BUMIPUTRA \$400,000.

KELANTAN

Modal permulaan ini perlu untuk perbelanjaan modal kerja dan Bab ini akan mengemukakan masalah-masalah yang dihadapi oleh pemborong Bumiputra Kelantan dan masalah yang difikirkan boleh merosot kontrok. Apabila seorang pemborong mendapat tawaran kerja ia dikehendaki prestasi mereka. Juga sebab-sebab yang membawa kepada masalah itu dan membayar beberapa bayaran sekhidmatan, antara lainnya ialah kesan-kesannya kepada mereka.

i) Wang cagaran (Rantest Money)

4:1 Masalah Modal dan Pusingan Modal

Kewangan adalah menjadi satu masalah besar kepada sebilangan besar pemborong Bumiputra. Terutama diperingkat awal projek, semasa projek berjalan dan sehingga projek itu siap disempurnakan. Dengan lebih jelas lagi modal diperlukan untuk:-

- i) Menerima kontrek yang ditawarkan
- ii) Membeli bahan binaan dan memenuhi kos-kos kerja
- iii) Membeli alat-alat kelengkapan, mesin jentera-jentera dan sebagainya
- iv) Membayar gaji buruh
- v) Membayar belanja-belanja tetap dan belanja-belanja pentadbiran lain
- vi) seperti polisi insuran, wang cagaran kontrek (security deposit) dan

Perbelanjaan-perbelanjaan di atas adalah perbelanjaan untuk modal kerja. Perbelanjaan ini berbeza daripada seorang pemborong dengan pemborong yang lain berdasarkan nilai kerja yang didapati. Daripada kajian kes ini didapati modal permulaan untuk membiayai satu projek ialah di antara 25% hingga 50% daripada jumlah nilai kerja (projek) itu. Katakanlah jika satu projek dalam kelas 'F' bernilai \$35,000 bermakna

modal permulaannya untuk projek ini ialah antara \$8,750 hingga \$17,500.

Manakala satu projek dalam kelas A katakanlah bermilai \$800,000, maka modal permulaannya di antara \$200,000 hingga \$400,000.

Modal permulaan ini perlu untuk perbelanjaan modal kerja dan bayaran-bayaran perkhidmatan sebagaimana yang disyaratkan dalam peraturan kontrek. Apabila seorang pemberong mendapat tawaran kerja ia dikehendaki membayar beberapa bayaran perkhidmatan, antara lainnya ialah:-

i) Wang cagaran (Earnest Money)

Wang cagaran ini disyaratkan kepada tawaran yang melebihi

\$250,00 ke atas nilai wang cagaran ini ialah jika projek bermilai \$250,000 hingga \$1 juta wang cagaran adalah sebanyak \$2,500.

Manakala untuk tawaran melebihi \$1 juta wang cagarnya ialah pusingan daripada bayaran kemajuan daripada pihak JKR setelah 15% dari-\$10,000 pada kelulusan pinjaman. Tetapi mengikut pendapat pemberong yang dikatakan, wang cagaran ini selaku iwang daripada tarikh yang ditetapkan.

ii) Bank gerenti

Bank gerenti menyediakan satu bank gerenti atau 'Performance Bond' yang bermilai 5% daripada nilai tawaran.

Kemajuan ini mesti lewat dibayar kerana memakan proses yang lama ter-

bilangan kali sebelum bayaran diluluskan. (33)

Pemberong dikehendaki mengambil polisi insuran untuk menjamin kecederaan kepada manusia dan harta benda dalam menjalankan kontrek itu. Polisi ini hendaklah di atas nama pemberong dan kerajaan. Nilai polisi adalah seperti berikut:-

kan sesama projek.

(33) Lampiran 3, menunjukkan proses-proses yang dilalui oleh "bocher" berkenaan sebelum bayaran kemajuan diluluskan

Harga Kontrek

Tanggungan Polisi

	\$ 25,000	\$ 10,000
	\$ 25,000 -	50,000
	50,001 -	150,000
	150,001 -	250,000
	250,001 -	500,000
	500,001 -	1 juta
		200,000

Apabila pemborong membelanjakan modalnya untuk modal kerja

dan bayaran perkhidmatan ini akan memberi kesan kepada kerja kontreknnya.

Boleh dikatakan bahawa kesemua pemborong yang dikaji mengharapkan modal pusingan daripada bayaran kemajuan daripada pehak JKR setelah 15% dari-

pada kelulusan pinjaman. Tetapi mengikut pendapat pemborong yang di-
kaji bayaran kemajuan ini selalu lewat daripada tarikh yang ditetapkan.

Apabila bayaran kemajuan lambat diterima, ia memberi kesan kepada modal pusingan yang akhirnya memberi kesan kepada kerja kontrek itu. Bayaran

kemajuan ini sentiasa lewat dibayar kerana memakan proses yang lama ter-
utama bila pegawai yang berkenaan perlu menandatangani 'bocher' itu

sebelum pembayaran diluluskan (33)

Kelembapan modal pusingan juga disebabkan kesulitan untuk men-
dapatkan wang pusingan dengan segera dalam bentuk wang tunai atau kemu-
dahan overdraft, bankers guarantee dan sebagainya, yang akhirnya melembap-
kan sesuatu projek.

33) Lampiran 3, menunjukan proses-proses yang dilalui oleh
'bocher' berkenaan sebelum bayaran kemajuan diluluskan

Modal merupakan satu masalah yang besar, yang dihadapi oleh pemberong bumiputra modal adalah diperlui untuk memulakan projek. Dari pada 50 orang pemberong yang dikaji 32 orang (64%) pemberong meninjau daripada institusi pinjaman, iaitu 26 orang (52%) pemberong meminjam dari bank-bank perdagangan dan 6 orang (12%) pemberong dari MARA. Maka 18 orang (36%) pemberong lagi tidak pernah meminjam daripada mana-mana pehak. Walaupun pemberong-pemberong ini pernah meminjam dari institusi pinjaman tetapi mereka maseh lagi menghadapi masalah yang diwujudkan oleh institusi itu sendiri. Antara lain masalahnya ialah:-

i) Kadar bunga yang tinggi

ii) Memerlukan cagaran dan jaminan di atas, kebanyakannya pemberong yang

iii) Jumlah pinjaman yang sedikit bank perdagangan dan MARA, dan tidak

dengan inst Bank-bank perdagangan mengenakan kadar bunga di antara 9%

hingga 12% berdasarkan jumlah pinjaman. Kadar bunga ini adalah tinggi

(jika dibandingkan dengan pinjaman MARA yang mengenakan kadar bunga 6%

sahaja. Kadar bunga yang tinggi sudah tentu memberi kesan kepada jumlah

keuntungan yang diperolehi oleh pemberong bumiputra sedangkan keuntungan

yang diperolehi oleh pemberong untuk satu projek ialah antara 15% hingga

30% sahaja. buat jaminan ke atas pinjaman yang diberikan oleh bank-bank

perdagangan Setiap pinjaman pula perlu kepada cagaran dan jaminan. Mana-

mana pemberong yang tidak mempunyai harta untuk dicagarkan dan tidak

mengenali orang-orang yang berpengaruh sebagai penjamin. Mereka tidak

dapat meminjam wang. Kebanyakannya pemberong dalam kelas F dan EX yang

dikaji tergolong dalam kes seperti ini. hingga 75,000. Jadi 22 menunjukkan

sehingga pinjaman perbadanan ini.

Pemborong-pemborong yang mendapat pinjaman pula menghadapi masalah jumlah pinjaman yang sedikit atau tidak cukup sebagai modal pusingan dan modal kerja untuk menjalankan projek. Ini memberi kesan kepada kelancaran projek tersebut.

Perusahaan Binaan
Bagi 18 orang (36%) pemborong yang tidak pernah membuat pinjaman, bukanlah bermakna bahawa mereka mempunyai modal yang cukup tetapi kerana masalah yang dihadapi sepetimana di atas dan setengah pemborong pula tidak mempunyai pengetahuan bagaimana hendak meminjam wang, mereka tidak tahu prosedia dan syarat-syarat yang dikenakan oleh institusi pinjaman. 19 Ogos 1973

Sebagaimana yang dinyatakan di atas, kebanyakan pemborong yang dikaji meminjam wang daripada bank-bank perdagangan dan MARA, dan tidak dengan institusi pinjaman yang lain seperti syarikat-syarikat kewangan dan pinjaman, syarikat-syarikat Insuran dan perbadanan jaminan kredit (Credit Guarantee Cooperation). Sebenarnya ada juga sebilangan pemborong pemborong ini yang maseh belum kenal keujudan dan fungsi beberapa institusi pinjaman tertentu, misalnya perbadanan jaminan kredit (CGC) yang ditubuhkan pada awal tahun 1973. Badan ini tidak dengan sendirinya memberi pinjaman. Ia hanya membuat jaminan ke atas pinjaman yang diberikan oleh bank-bank perdagangan. Berhubung dengan hal ini tidak ada seorang pun di antara pemborong-pemborong yang dikaji pernah memohon pinjaman dari perbadanan ini. Perbadanan ini mempunyai satu sekim khas memberi jaminan pinjaman pemborong-pemborong kelas F, EX dan E. Jaminan pinjaman yang diberikan oleh badan ini ialah di antara \$25,000 hingga 75,000. Jadual 22 menunjukkan sekim pinjaman perbadanan ini.

Masalah dalam menjalankan modal dan pusingan modal menyebab-

Jadual 22

Perbadanan Jaminan Kredit-Sekim Pinjaman
Kepada Pemborong

Industri Binaan. Seringkali kita temui dengan banyak projek-projek yang di-

Perusahaan Binaan Duh masa yang lewat.	Modal Pusingan	Modal Tetap
Pemborong Kelas E	\$50,000	\$25,000
Pemborong Kelas EX	25,000	25,000
Pemborong Kelas F	25,000	25,000

Sumber: Kertas Kerja Konvensyen Pemborong-pemborong Bumiputra
 Pada 18 - 19 Ogos 1973

Mengikut Jadual ini jumlah minima yang boleh dipinjam ialah \$25,000. Ini sudah cukup untuk dijadikan modal pusingan bagi projek yang melibatkan bahan binaan berupaya dua perkara yang tidak asing lagi bagi pemborong-pemborong bumiputra. Secara umumnya ini timbul kerana kekurangan bahan binaan dan meningkat harga \$100,00 ke bawah. Tetapi malangnya peluang ini tidak digunakan oleh pemborong-pemborong yang dikaji.

Satu sumber lagi ialah daripada pehak MARA. MARA mengambil peranan membantu pemborong dalam kerja-kerja pembinaan. Misalnya dalam RM I, II, III MARA telah memberi pinjaman yang bernilai \$68 juta untuk 9,535 projek (biasanya projek-projek kecil). Oleh kerana berlakunya penyelewengan oleh segelintir pemborong menyebabkan MARA menghadkan raka menghadapi berbagai masalah dalam mendapatkan bahan binaan. Kemudahan ini. MARA juga telah menghentikan jaminan Bank yang dahulunya diberikan atas permohonan melebihi \$100,000. Begitu juga had pinjaman yang dikeluarkan sendiri oleh MARA diturunkan ke \$50,000 sahaja (34)

Dasar-dasar ini telah menambahkan kesulitan kepada pemborong bumiputra.

(i) Monopoli pembekal-pembekal bahan binaan daripada bukan bumiputra

34) Encik Abu Bakar Lajim, Opcit halaman 13.

1) Harga bahan binaan yang sentiasa terputus. Masalah dalam mendapatkan modal dan pusingan modal menyebabkan pemborong-pemborong bumiputra tidak begitu berjaya dalam lapangan Industri Binaan. Seringkali kita dengan banyak projek-projek yang dikendalikan oleh pemborong bumiputra terbelengkalai dan siap dalam tempoh masa yang lewat. Juga terjadi pemborong bumiputra mengalibabakan perniagaannya. Perkara-perkara ini terjadi sebenarnya akibatnya kurang daripada bahan binaan utama seperti semen, pasi, batu bata, kayu, asbestos dan kesusahan untuk mendapatkan modal tadi.

lain-lain. Manakala graf pada (Lampiran 4) menunjukkan kenaikan harga bahan binaan dari tahun 1977 hingga 1980 dengan lebih nyata lagi. Graf

4.2 Bahan Binaan

Kesukaran mendapat bahan binaan merupakan satu perkara yang tidak asing lagi bagi pemborong-pemborong bumiputra. Secara umum masalah ini timbul kerana kekurangan bahan binaan dan kenaikan harga yang melambung. Perkara ini memberi kesan kepada pemborong-pemborong bumiputra. Di dalam tahun-tahun 1977 hingga 1980 kedengaran banyak projek-projek yang dibuat oleh pemborong bumiputra tergenda dan akibatnya lesen-lesen pemborongan mereka ditahan. Apakah sebab-sebab sebenar yang menyebabkan perkara ini terjadi? Ianya akan dibincang dalam topik kecil ini.

- Dalam kajian kes ini 28 orang (56%) pemborong menyatakan mereka menghadapi berbagai masalah dalam mendapatkan bahan binaan. Antara lain masalah yang disebutkan ialah:-
- i) Harga bahan binaan yang selalu naik dan bekalan bahan binaan harga bahan binaan itu berubah bahan binaan dikeluarkan dengan mencukupi (36) yang sentiasa terputus.
 - ii) Monopoli pembekal-pembekal bahan binaan daripada bukan bumiputra (35) Memerlukan sumbangan PPNBM kpd pihak kerajaan hal 3 - 4
 - iii) Terpaksa bayar tunai untuk mendapatkan bahan binaan.

- i) Harga bahan binaan yang selalu naik dan bekalan bahan binaan yang sentiasa terputus

Daripada 50 orang (100%) pemborong, kesemuanya mendapat kesulitan mendapat bahan-bahan binaan yang cukup untuk projek-bangunan atau kesemuanya bahan binaan daripada kedai-kedai hardware projek yang telah didapati menyebabkan kelewatan persiapan sesuatu projek (pembekal bahan binaan) daripada pembekal bukan bumiputera. Pada jenjang ini ditambah dengan kenaikan harga binaan yang melambung tinggi daripada pembekal-pembekal ini memberi beberapa kesudahan kepada sejak tahun 1977. Jadual pada (Lampiran 4) menunjukkan kenaikan harga pelanggong-pelanggongnya, tetapi dari segi praktik terdapat disesuaian bahan binaan utama seperti semen, besi, batu bata, kayu, asbestos dan lain-lain. Manakala graf pada (Lampiran 5) menunjukkan kenaikan harga bahan binaan dari tahun 1977 hingga 1980 dengan lebih nyata lagi. Graf itu menunjukkan purata kenaikan harga bahan binaan sebanyak 41%. Tetapi dalam keadaan sebenarnya kenaikan harga lebih daripada 41%, kerana pemborong bukan bumiputra kos bahan-bahan yang melambung tinggi sudah tentu membahayakan mereka dan meningkatkan harga tawaran dan kenaikan kos pengangkutan. Purata kenaikan harga sebenar hendaklah ditambah 50% lagi, menjadikan purata kenaikan harga bahan binaan sebanyak 91% pada tahun 1980 berbanding dengan tahun 1977 (Lampiran 6). Graf menunjukkan purata kenaikan harga sebanyak 91% (35)

Faktor lain yang menyebabkan kenaikan harga bahan binaan ialah tindakan pehak pengeluar bahan binaan itu sendiri. Di mana mereka melengahkan pengeluaran bahan binaan untuk menaikkan harga, di masa permintaan yang tinggi terhadap bahan binaan itu. Alasan-alasan yang diberi ialah loji-loji pengeluar rosak dan pengangkutan yang tidak mencukupi. Tidak dapat tidak kerajaan terpaksa mengistiharkan kenaikan harga bahan binaan itu, barulah bahan binaan dikeluarkan dengan mencukupi (36)

35) Memorandum tuntutan PPBHM kpd pehak kerajaan hal 3 - 4

36) Ibid hal. 3 - 4

ii) Monopoli pembekal bahan binaan bukan dari bumiputra

Daripada 50 orang (100%) pemberong, kesemuanya mendapat sebahagian atau kesemua bahan binaan daripada kedai-kedai Hardware (pembekal bahan binaan) daripada pembekal bukan bumiputra. Pada dasamya pembekal-pembekal ini memberi beberapa kemudahan kepada pelanggan-pelanggannya, tetapi dari segi praktik terdapat diskriminasi yang mereka lakukan ke atas pemberong-pemberong ini.

Salah satu bentuk diskriminasi ialah 'diskriminasi harga'.

Mengikut pemberong-pemberong yang dikaji pembekal-pembekal bukan bumiputra ini menawarkan harga yang lebih tinggi daripada pemberong-pemberong bukan bumiputra kos bahan-bahan yang tinggi sudah tentu mengurangkan untung yang diperolehi dan meninggikan harga tawaran yang ditawarkan dalam sesuatu tender. Di dalam tawaran terbuka di mana pemberong bumiputra dan bukan bumiputra bertanding untuk mendapatkan tender, sudah tentu peluang yang diperolehi oleh pemberong bukan bumiputra lebih besar kerana harga tawaran yang dikemukakan lebih rendah.

iii) Terpaksa bayar tunai untuk mendapatkan bahan binaan.

Pemberong-pemberong Bumiputra mesti membayar secara tunai untuk mendapatkan bahan binaan daripada pembekal-pembekal tadi. Bagi pemberong-pemberong yang tidak mempunyai modal pusingan yang kukuh sudah tentu tidak dapat membayar secara tunai terutama bagi pemberong-pemberong kecil dalam kelas F, EX dan E. Hanya segelintir pemberong yang mempunyai kedudukan baik dalam perniagaannya sahaja dibenarkan mengambil barang secara kredit. Terutamanya bagi pemberong-pemberong

besar dalam kelas C, BX, B dan A.

Kesusahan untuk mendapatkan bahan binaan secara tunai ini memungkinkan pemborong-pemborong Bumiputra meng' Alibabakan'kan perniagaannya. Kes ini biasa kita dengar dalam akhbar-akhbar tempatan yang akhirnya membawa pemborong Bumiputra ditarek lesen pemborongannya.

ii) Kerajaan, dalam usahanya untuk menolong pemborong-pemborong Bumiputra mengatasi masalah kekurangan bahan binaan ini, telah menubuhkan beberapa agensi pembekal bahan binaan misalnya anak syarikat PERNAS iaitu "Pernas Trading" dan "Pernas Edar". Mengikut pemborong-pemborong Bumiputra yang dikaji agensi ini tidak mempunyai fungsi dalam menyaingi pembekal bukan Bumiputra. Agensi ini hanya membekalkan beberapa jenis bahan binaan utama sahaja iaitu simen, besi dan asbestos. Pemborong Bumiputra yang berlanggan dengan agensi ini pula menghadapi berbagai masalah misalnya pesanan yang dibuat memakan masa, masalah kredit, masalah pengangkutan dan berbagai masalah ini. Manakala agensi ini pula menghadapi masalah kekurangan bekalan bahan binaan. Seorang juru cakapnya menyatakan PERNAS cuma mendapat kuota menyimpan simen sebanyak 50,000 kampit sebulan dan bekalan yang diterima dari sebuah kilang cuma 12,000 kampit sahaja. Bekalan sebanyak ini memang tidak mencukupi dengan jumlah pemborong yang menjadi pelanggan lebih 100 orang (37)

Tenaga kerja merupakan salah satu faktor utama dalam industri

37) Utusan Malaysia, 3 Februari 1983
projek-projek dalam industri pembinaan tergundala. Bagi menaruhi tenaga kerja dalam sektor pembinaan di Malaysia, adalah dianggarkan sejusrah 35,000 orang pekerja pembinaan diperlukan (38).

38) New Straits Times, Berita Arkitek, 4hb Nov 1980

4:3 Masalah Tenaga Kerja dalam sektor pembinaan adalah berasal dari-

Tenaga kerja ini bolehlah dibahagi kepada 4 katogeri, sebagaimana yang dijelaskan oleh Jalaludin bin Zainal. Katogeri itu ialah:-

- i) Kelas pengurusan, iktisas, teknik dan penyeliaan
- ii) Kelas perkeranian dan kerja-kerja yang berkaitan
- iii) Kelas pekerja mahir dan separuh mahir
- iv) Kelas pekerja tidak mahir

Bagi pemborong-pemborong yang mempunyai keempat-empat katogeri negeri Kelantan kerana menanti pekerjaan di tempat-tempat lain, (40) ini bermakna pemborong itu telah berjaya dari segi pengurusan tenaga kerjanya. Tetapi mengikut kajian kes ini didapati seramai 28 orang (56%) pemborong di negeri Kelantan ini, terutamanya disebabkan tahun-tahun pemborong mempunyai berbagai masalah dalam pengurusan tenaga kerjanya. Antara lain masalahnya ialah:-

- a) Masalah kekurangan penawaran tenaga kerja pembinaan di negeri Kelantan.
- b) Kesukaran untuk mendapatkan tenaga kerja mahir dan separuh mahir dari kalangan kaum bumiputra sendiri.
- c) Mobiliti tenaga kerja rendah
- d) Sikap pekerja-pekerja yang negatif.

Ini juga didapati pemborong-pemborong juga membawa anak pekerja-

a) Kekurangan penawaran tenaga kerja pembinaan di negeri Kelantan

Tenaga kerja merupakan salah satu faktor utama dalam industri pembinaan. Ketiadaan atau kekurangan tenaga kerja boleh menyebabkan projek-projek dalam industri pembinaan tergendala. Bagi memenuhi tenaga kerja dalam sektor pembinaan di Malaysia, adalah dianggarkan sejumlah

35,000 orang pekerja pembinaan diperlukan (38)

Perstesen Harian 1981 hal 3

38) New Straits Times, Berita Arkitek, 4hb Nov 1980

Kekurangan tenaga kerja di dalam sektor pembinaan adalah berpunca dari pada penghijrahan tenaga buruh Malaysia ke negara-negara jiran terutamanya ke Singapura. Adalah dianggarkan sejumlah 50,000 orang rakyat Malaysia menjadi pekerja pembinaan di negara-negara jiran pada tahun 1980 (39)

Keadaan di negeri Kelantan adalah lebih buruk lagi. Ini kerana sebelum tahun 1978 wujudnya kekurangan peluang-peluang pekerjaan dalam bidang perniagaan swasta kerana kemunduran ekonomi negeri Kelantan itu sendiri. Adalah dianggarkan seramai 55,700 orang telah meninggalkan negeri Kelantan kerana mencari pekerjaan di tempat-tempat lain. (40)

Kekurangan tenaga kerja ini amat dirasai oleh pemberong-pemberong di negeri Kelantan ini, terutamanya disekitar tahun-tahun 1977, 1978 dan tahun-tahun 1981, 1982, 1983. Tahun-tahun ini merupakan permulaan pemuliharan ekonomi di negeri Kelantan di mana pembangunan berkembang pesat. Kekurangan daripada ini menyebabkan perkembangan sektor pembinaan agak lembab dan pembangunan tidak berjalan lancar. Untuk mengatasi masalah ini pemberong-pemberong terpaksa membawa masuk pekerja-pekerja daripada negara luar khususnya dari Thailand. Dalam kajian kes ini juga didapati pemberong-pemberong juga membawa masuk pekerja-pekerja dari Thailand. Mengikut jadual 23, 15 orang (30%) pemberong menggunakan tenaga buruh selain daripada orang Melayu, terutamanya pekerja-pekerja dari Selatan Thailand.

39) Utusan Malaysia, Ucapan dari YBM Tengku Razaleigh Hamzah
2hb Nov 1980

40) Kerajaan negeri Kelantan, Kelantan terus membangun,
Percetakan Harian 1981 hal 3

41) Berita Harian, 3hb Mei 1983, hal 6

Sebagaimana bilang Jadual 23 mal bumiputra adalah masih kurang dan mereka ini kebanyakannya mengalih alih ikatan kontrek dengan jabatan-jabatan kerajaan seperti JKB, JPT, LLM dan jabatan-jabatan lain.

Dalam Kontak Kaum	Bilangan	Peratus
Melayu	35	70%
Melayu dan lain kerja profesional ini dengan cara menyewa. Biasanya mereka menyewa dari Lain kaum (i)	15	30
Jumlah	50	100%

Juga disebabkan pekerja buku putra menggunakan tenaga kerja tersebut

Catatan: i) Termasuk buruh dari Selatan Thailand
tidak memberi kontak tempatan dan China (tempatan) se projek-projek yang dibuatnya

Pengambilan buruh-buruh dari luar ini, diambil dalam jumlah yang besar memandangkan kepada kecekapan sarta kemahiran yang tinggi dan kadar upah yang rendah jika dibandingkan dengan pekerja-pekerja tempatan. Walaubagaimanapun kemasukan pekerja-pekerja asing ini telah menimbulkan masalah sosial di negeri Kelantan (41) Misalnya masalah-masalah keselamatan seperti kecurian, perompakan dan masalah sosial yang lain selalu dikaitkan dengan pekerja-pekerja asing ini.

- i) Kerja-kerja membina rumah bangunan
- b) Kesukaran untuk mendapatkan tenaga kerja profesional, mahir dan separuh mahir berkaitan dengan hasil

iii) Tenaga kerja profesional ialah tenaga kerja diperingkat pengurusan teknik dan iktisas. Ianya terdiri daripada:-

- i) Arkitek, pendawai letrik
- ii) Juruukur bahan bangunan paip air
- iii) Jurutera mugeot dan lain-lain

41) Berita Harian, 3hb Mei 1983, hal 6

b) Kerja-kerja profesional bumiputra. Sebenarnya bilangan profesional bumiputra adalah maseh kurang dan mereka ini kebanyakannya maseh lagi mempunyai ikatan kontrek dengan jabatan-jabatan kerajaan seperti JKR, JPT, LLN dan jabatan-jabatan lain. Dalam kontek ini, kesemua pemberong yang dikaji tidak mempunyai tenaga kerja profesional dalam mengendalikan kerja-kerja kontrek. Bagi pemberong besar terutamanya dalam kelas 'A' dan 'B' mereka menggunakan tenaga kerja profesional ini dengan cara menyewa. Biasanya mereka menyewa dari pada pemberong bukan bumiputra. Masalah ini ujud kerana pemberong bumiputra tidak mampu untuk membiayai upah 'pekerja-pekerja tersebut. Juga disebabkan pemberong bumiputra menganggap tenaga kerja tersebut tidak memberi keuntungan pada mereka kerana projek-projek yang dibuatnya bukanlah besar atau tinggi nilainya. Padahal dalam keadaan yang sebenarnya tenaga kerja profesional ini memberi kualiti kerja yang tinggi dan pengurusan kerja yang lebih cekap.

Manakala tenaga kerja mahir dan separuh mahir adalah diperlukan tidak dapat diubah secara spontan. Misalnya dalam lengkap kerajaan dalam kerja-kerja seperti:-

a) Kerja-kerja pembinaan bangunan yang boleh dibahagikan kepada beberapa jenis seperti:-

- i) Kerja-kerja membina rangka bangunan
- ii) Kerja-kerja yang berkaitan dengan besi
- iii) Kerja-kerja yang berkaitan dengan kayu
- iv) Kerja-kerja konkrit
- v) Kerja pendawai letrik
- vi) Kerja pemasangan paip air
- vii) Kerja mengecat dan lain-lain

tinat kepada kursus-kursus yang diikutinya tetapi hanya sebagai

"Batu Longatan" pada akhirnya keluaran dari seseorang menjadi "school dropouts"

i) Pemandu jentera-jentera berat

ii) Kerja-kerja membina jalan

iii) Kerja-kerja pembinaan talair, peparitan dan longkang

iv) Kerja-kerja yang berkait dengan paip jalan (paip 6 inci

hingga 12 inci)

v) Lain-lain

Penawaran tenaga kerja seperti yang disenaraikan di atas

adalah amat berkurangan, terutamanya dikalangan bumiputra sendiri. Ini

adalah disebabkan oleh beberapa faktor. Antara lain faktor-faktornya

ialah:-

1978

1983 (March)

i) Masalah sikap orang-orang Melayu

Sikap orang Melayu yang memandang rendah kepada kerja-kerja seperti ini. Masalah ini sukar sekali di atasi kerana sikap dan nilai itu tidak dapat diubah secara spontan. Misalnya dalam langkah kerajaan untuk melahirkan tenaga kerja mahir dan separuh mahir dikalangan bumiputra telah menubuhkan beberapa institusi misalnya Institiut Kemahiran MARA (IKM) dan Institiut Latihan Industri (ILI) tetapi masalah yang ujud ialah lepasan-lepasan institiut ini tidak memilih kerja-kerja yang mempunyai kaitan dengan kursus yang diikutinya. Malah mereka memandang rendah kerja-kerja sebegini yang dianggap tidak setaraf dengan kelulusan mereka. Bukti yang jelas dapat dilihat sebagaimana yang diterangkan oleh Jalaludin Zainal dalam latihan ilmiahnya bahawa "Kebanyakan pelatih-pelatih yang memasuki institiut-institiut ini bukan sebenarnya menaruh minat kepada kursus-kursus yang diikutinya tetapi hanya sebagai

42) Jalaludin Zainal "Konsep Kepada Pelatih-pelatih Bumiputra"

JAB U. MALAYA Selaman 33

"Batu Loncatan" untuk memenuhi kekosongan daripada menjadi "school dropouts"

Pelatih-pelatih ini juga mengikuti latihan ini sebagai 'batu loncatan' sahaja sebelum mendapat kerja yang lebih baik (42) dan di sekitar tempat

tempat yang berdekatan. Jika pemborong-pemborong memperolehi

ii) Kenaikan gaji

Ekoran daripada penawaran tenaga kerja yang berkurangan, harga (upah) bagi pekerja akan meningkat. Jadual 24 menunjukkan perbezaan upah pekerja. Pekerja mengikut jenis dari tahun 1980 hingga March 1983.

Jadual 24

Upah Tenaga Kerja Mengikut Jenis

Satu lagi masalah ialah pekerja-pekerja tidak dapat membuat

Jenis Pekerja	1978	1983 (March)
Pekerja mahir	\$15 - 20	\$25 - 30
Pekerja separuh mahir	10 - 15	15 - 20
Buruh kasar	8 - 10	10 - 15

Catatan: Upah ini diambil secara purata daripada responden-responden Kadang-kadang sampai 3 minggu. Perkara ini juga berlaku pada pekerja-pekerja yang kenaikan upah yang tinggi ini memberi kesan yang buruk kepada pemborong-pemborong yang dikaji. Ada yang tidak sanggup membayar upah yang tinggi ini kerana takut mengalami kerugian, ditambah pula mereka terpaksa membayar lebih kepada bahan binaan dan alatan lain. Dilema yang timbul dalam masalah ini ialah jika tidak sanggup bayar upah yang tinggi kepada pekerja-pekerja, mereka akan lari kepada pemborong-pemborong lain, ini boleh menyebabkan kerja-kerja tergendala.

42) Jalaludin Zainal "Kontrakter-kontrakter Melayu Mukim Ampangan" JAS U. MALAYA halaman 95.

c) Mobiliti Tenaga Kerja Yang Rendah

Pekerja-pekerja pembinaan tempatan terutamanya kaum Bumiputra biasanya memilih tempat kerja dipusat-pusat bandar dan di sekitar tempat tinggal mereka yang berdekatan. Jika pemberong-pemberong memperolehi projek di kawasan yang lebih jauh, misalnya di Gua Musang iaitu di daerah Hulu Kelantan maka sebahagian pekerja-pekerja tadi tidak sanggup untuk bekerja lagi. Mereka akan berhenti bekerja dan pindah kepada pemberong-pemberong lain. Pemindahan dari pemberong yang lain juga berlaku akibat tidak puas hati dengan upah yang diberi.

Satu lagi masalah ialah pekerja-pekerja tidak dapat membuat kerja dalam tempuh masa yang ditetapkan untuk menyiapkan satu-satu projek. Masalah ini berkait dengan adat-adat seperti yang diketahui orang Melayu memang banyak mengamalkan adat-adat tradisi misalnya adat kenduri kendara, nikah kahwin bermacam hari upacara dan lain-lain lagi. Katakanlah seorang pekerja yang sedang bekerja dengan seorang pemberong-pemberong, apabila terdapat upacara adat yang berkait dengannya, maka ia akan cuti kerja. Kadang-kadang sampai 2 minggu. Perkara ini juga berlaku pada pekerja-pekerja yang lain. Keadaan begini sudah tentu memberi kesan kepada kerja-

a) Tidak mencukupi kursus-kursus yang dianjurkan oleh agensi-kerja yang dibuatnya yang memungkinkan satu projek itu lambat siap.

d) Sikap Pekerja-pekerja yang Negatif

Sikap negatif pekerja-pekerja ialah sikap tidak tanggongjawab sepenuhnya kepada majikan mereka. Dari segi masa kerja didapati sebahagian pekerja-pekerja tidak mengikut syarat masa kerja yang ditentukan misalnya pekerja dimestikan memulakan kerja pada pukul 8 pagi dan habis pada pukul 5 petang. Dari pemerhatian pengkaji pekerja-pekerja memulakan kerja, lewat dari masa yang ditetapkan, begitu juga ada pula pekerja-pekerja

berhenti sebelum pukul 5 petang. Sikap pekerja-pekerja begini sudah tentu merugikan pemborong-pemborong. Satu lagi sikap negatif pekerja-pekerja ialah tidak bertanggungjawab sepenuhnya terhadap barang-barang atau bahan binaan. Majikan atau pemborongnya, misalnya barang yang digunakan dengan cermat dan baik. Malah ada segelintir pekerja pula mengambil barang-barang majikannya tanpa pengetahuan majikannya terlebih dahulu. Perkara-perkara begini sedikit sebanyak menjadikan kelincinan pengurusan dan kerugian pada pemborong lain-lain, sebagai pekerjanya. Sedangkan mereka ini masih berguna untuk meningkatkan prestasinya, terutama dalam membuat anggaran.

4.4 Masalah Sikap Pemberong-pemberong Sendiri

Satu lagi masalah yang menghindar perkembangan pemberong-pemberong Bumiputra adalah disebabkan sikap mereka yang tidak sesuai dengan keadaan masa ini, iaitu mereka tidak mempunyai motivasi yang kuat untuk mendalami bidang pemborongan ini. Pandangan mereka di segi perniagaan tidak berkembang mengikut zaman atau mereka tidak mempunyai ilmu pengetahuan yang mendalam tentang perniagaan moden. Antara lain sikap negative yang ada pada pemberong Bumiputra ialah:-

- a) Tidak menghadiri kursus-kursus yang dianjurkan oleh agensi-agensi tertentu.
- b) Sistem kewangan

Pemberong Bumiputra tidak begitu bermotivasi untuk mendalamkan pengetahuan mereka di dalam bidang pemborongan dan pembinaan. Mereka tidak berminat untuk menghadiri kursus-kursus yang dianjurkan oleh agensi-pemberong. Ada sebilangan pemberong hanya menghantar kakitangan mereka sahaja untuk menghadiri seminar-seminar dan kursus-kursus yang dianjurkan, sedangkan perkara-perkara seminar dan kursus-kursus yang dianjurkan, sedangkan perkara-perkara

begini adalah penting untuk prestasi perniagaannya di masa hadapan. Dalam kajian kes ini hanya 23 orang (46%) pemberong sahaja yang pernah menghadiri kursus-kursus sedangkan yang lainnya tidak pernah.

(Sila lihat Jadual 10)

- b) Tidak berminat untuk mengambil kakitangan yang berkelayakan tinggi untuk meningkatkan prestasi mereka.

c) Terlalu mengurup pada orang lain

Kebanyakan pemberong Bumiputra tidak berminat untuk mengambil kakitangan yang berkelayakan tinggi seperti Jurutera, Juruukur bahan, Arkitek dan lain-lain, sebagai pekerja. Sedangkan mereka ini amat berguna untuk meninggikan prestasinya, terutama dalam membuat anggaran dan menyusun kerja itu kepada kerja-kerja yang dilakukannya. Kepala kerja dan membuat kerja-kerja yang lebih baik dan sempurna. Kebanyakan pemberong berpendapat pengambilan kakitangan begini tidak menguntungkan mereka kerana mereka terpaksa dibayar gaji yang tinggi. Pemberong pemberong juga menjadikan bidang perniagaan ini sebagai "hal ehwal keluarga" di mana ahli keluarganya yang diambil untuk pengurusan kerja-kerja tanpa menitikberatkan soal kelayakan dan pengalaman. Dalam kes ini didapati 100% pemberong yang dikaji tidak mengambil kakitangan yang berkelayakan tinggi atau pekerja-pekerja profesional, walaupun pekerja-pekerja begini amat penting terutama bagi pemberong kelas C, BX, B dan A.

c) Sistem kewangan

Sistem kewangan ini termasuk sistem simpang kira, simpanan dan akaun di bank, atau dengan kata lain wang keluar masuk bagi setiap pemberong. Didapati sebilangan pemberong-pemberong kelas bawahan tidak mempunyai sistem simpan kira (Book Keeping) dalam menguruskan duit keluar masuk ketika membeli bahan binaan dan membayar gaji pekerja, juga ketika menerima bayaran daripada pehak tertentu terutamanya bayaran kemajuan

daripada Perbendaharaan (Treasury). Sebilangan pemberong-pemberong ini mencampur adukkan kewangan perniagaan dengan wang sendirian. Konsep keuntungan yang digunakan adalah bergantung kepada "duit dalam poket". Tidak hairanlah kejadian seorang pemberong tidak mengetahui samada projek yang dibuatnya telah membawa kerugian atau keuntungan.

d) Terlalu mengharap pada orang lain

Terdapat segelintir pemberong yang mengharapkan kerja-kerja janya pada orang lain. Biasanya kepada kepala kerja dan sub-kontrector. Katakanlah seorang pemberong mendapat satu tawaran kerja di Gua Musang dan menyerah kerja itu kepada 'Kepala kerja' untuk dikerjakan. Kepala kerja itu biasanya terdiri daripada orang tempatan yang mempunyai pengalaman dalam membuat kerja-kerja yang berkaitan. Tugas pemberong itu hanyalah membayar gaji yang diberi melalui kepala kerja tadi. Pemberong ini boleh dikatakan tidak pernah melihat kerja-kerja yang dibuat tadi, samada ianya dikerjakan ataupun tidak, sedangkan bayaran (gaji) dibayar tiap-tiap minggu. Ini bermakna pemberong itu terlampaui mengharap dan mempercayai kepala kerja tadi. Sedangkan dalam keadaan sebenarnya kerja-kerja itu dibuat dengan tidak sempurna atau dibuat sambil lewa sahaja. Dengan demikian sudah tentu kerja-kerja itu tidak dilulus oleh pegawai penilaian JKR dan kerja-kerja itu terpaksa dibaiki semula. Ini sudah tentu memakan masa untuk menyiapkan projek dan merugikan pemberong itu. Peristiwa-peristiwa demikian banyak terjadi di kalangan pemberong mengikut cerita-cerita yang diberitahu oleh pemberong-pemberong yang dikaji.

43) Lihat Lampiran 6, beberapa parabahan kontrek yang dikenakan ke atas pemberong-pemberong bumiputera.

4:5 Persoalan-persoalan Dalam Peraturan Kontrek

Perkara terakhir yang difikirkan membawa masalah kepada pemberong Bumiputra ialah mengenai peraturan kontrek (43) iaitu peraturan mengenai bidang pemberongan yang dikenakan oleh agensi-agensi penawar kerja, khusus JKR. Antara lain peraturan kontrek yang menimbulkan persoalan ialah:-

a) Pendaftaran pemberong

Dasar "Open Door" dan desentralisasi dalam pendaftaran pemberong pembinaan telah membawa masalah kelebihan bilangan pemberong mengikut di dalam sesuatu masa. Keadaan ini memberi kesan buruk kepada prestasi pemberong dan menyulitkan segala daya usaha kerajaan membaiki taraf pemberong Bumiputra. Di Kelantan sahaja terdapat seramai 1180 orang pemberong Bumiputra, manakala pemberong Bumiputra di Malaysia ialah 5,377 orang.

Pendaftaran pemberong-pemberong binaan pada masa ini pulak adalah dijalankan secara berasingan oleh jabatan-jabatan kerajaan. Kriteria-kriteria yang digunakan dalam mendaftar pemberong-pemberong binaan mengikut kelas dan meninggikan taraf syarikat pemberong binaan ke kelas yang lebih tinggi adalah berbeza di antara satu sama lain. Oleh sebab itu terdapat keadaan di mana sesebuah syarikat pemberong tiada layak berdaftar dengan sesuatu jabatan/agensi kerajaan yang lain. Sistem pendaftaran berasingan yang dijalankan kini juga menyukarkan usaha kerajaan menentukan pembahagian kerja binaan kepada syarikat pemberong yang tulen mengikut keupayaan sebenar syarikat pemberong itu.

- 43) Lihat Lampiran 6, beberapa peraturan kontrek yang dikenakan ke atas pemberong-pemberong bumiputra.

Oleh itu terjaiilah bangunan dan rumah-rumah yang dibina tidak mempunyai kualiti yang baik. Kadang-kadang pemberong-pemberong juga terpaksa

Pehak JKR dan badan-badan berkanun yang lain juga meluluskan kelas pendaftaran adalah dengan cara menitik beratkan kepada orang-orang yang tertentu dan tunduk kepada tekanan (pressure) yang berbagai bentuk yang mana mengakibatkan orang-orang yang tidak pernah berkecimpung di dalam perusahaan binaan dapat kelas yang tinggi. Sebaliknya pemberong yang telah lama di dalam industri ini apabila memohon kenaikan kelas mereka akan menerima berbagai-berbagai persoalan, akibatnya setengah pemohon tidak lulus dan setengah pemohon tidak dilayan tanpa sebab. Perkara-perkara seperti ini membuat pemberong-pemberong bumiputra bosan terutama pemberong bumiputra yang sudah lama aktif dalam perusahaan ini.

b) Sistem tender

Bagi pihak kerajaan apabila mengeluarkan tawaran selalu mengatakan kerajaan tidak semestinya memberi projek tersebut atau terikat kepada penender yang rendah sekali. Tetapi secara lazimnya penender yang rendahlah yang selalunya mendapat tawaran tersebut. Sebagaimana diketahui maka berlakulah potong memotong di dalam harga tender yang menimbulkan pertandingan yang tidak sihat. Akhirnya jika jatuh ke tangan pemberong bumiputra maka tidak berapa lama lagi kedengaran cerita-cerita projek-projek bumiputra terbengkalai, putus perjanjian dan seterusnya dakwa mendakwa ke mahkamah. Apabila projek yang terbelengkalai itu sudah selesai dengan proses undang-undang maka projek tersebut akan ditender semula yang mana kadang kala harganya berlipat kali ganda dari harga asal.

Apabila pemberong mendapat tender dengan tawaran yang murah maka pemberong akan cuba meminimakan kosnya untuk mendapatkan untung. Oleh itu terjadilah bangunan dan rumah-rumah yang dibina tidak mempunyai kualiti yang baik. Kadang-kadang pemberong-pemberong juga terpaksa

meninggalkan projeknya kerana kosnya tidak dapat menutupi harga nilaiannya.

e) Peruntukan tawaran kelas kepada bumiputra

projek itu.

Kesemua contoh ini menunjukkan sejauh manakah faedahnya menawarkan kerja secara 'open tender' atau tawaran terbuka kepada bumiputra.

c) Earnest money dan jaminan bank

Wang cagaran (Earnest money) dan jaminan bank (44) yang dikenakan kepada pemberong adalah membebankan pemberong. Kebanyakan pemberong bumiputra tidak mampu mengadakan wang sebanyak itu dan ini sudah tentu mereka gagal merebut peluang yang dibuka kepada mereka. Kesukaran ini juga timbul berhubung dengan pehak Majlis Amanah Rakyat (MARA), UDA bumiputra maka ia boleh ditakrifkan sebagai syarikat bumiputra. Tetapi dan lain-lain badan berkanun apabila ia tidak mengiktiraf jaminan insuran (Insuran Guarentee).

d) Bayaran kemajuan

Pemberong bumiputra sentiasa gelisah apabila menunggu satu-satu bayaran daripada JKR, perpendaharaan dan lain-lain badan berkanun. Pemberong terpaksa berulang alik tiap-tiap hari untuk mendapatkannya. Begitu juga dengan "retention fund" yang selalu dapat dijelaskan. Jika satu-satu projek di bawah Ibu Pejabat JKR maka jika ada apa-apa perubahan dari kontrek asal (misalnya: variation order, Extension period) kelulusan mesti ditandatangani oleh ketua pengarah sendiri. Jika tandatangan ketua pengarah tidak ada maka pehak perpendaharaan tidak mahu membayarnya. Oleh itu adalah menjadi masalah kepada pemberong yang membuat kerja-kerja yang jauh daripada Kuala Lumpur (Ibu Pejabat JKR) untuk mendapat bayaran kemajuan kerana pembayarannya terpaksa melalui beberapa proses yang lambat. Ini sudah tentu menjelaskan kemajuan atau peningkatan kerjanya.

44) Jaminan Bank - semua tender JKR dan badan berkanun mengenakan

jaminan bank 5% daripada jumlah harga tender.

BAB 5

e) Peruntukan tawaran kelas kepada Bumiputra

PERAKAN PERSATUAN PEMBORONG BINAAN BUMIPUTRA

Sehingga hari ini didapati pemberong bumiputra diberi keutamaan oleh JKR. Terutama di dalam "sistem tender" di bawah skim bumiputra sahaja. Malangnya takrif bumiputra membolehkan penyertaan 49% - 51% sebagai bumiputra tidak mempunyai definisi yang tepat. Unit penyertaan bumiputra tidak dapat menentukan samada sesebuah syarikat gabungan itu boleh ditakrifkan sebagai bumiputra atau tidak. Perkara ini berlaku kerana pehak Unit Penyertaan Bumiputra akan hanya menilai saham pertama yang dilaburkan di dalam sesebuah syarikat. Jika ia melebihi 51% saham bumiputra maka ia boleh ditakrifkan sebagai syarikat bumiputra. Tetapi dalam keadaan sebenarnya syarikat itu merupakan syarikat yang dijalankan oleh bukan bumiputra. Apabila ia memasuki tender ia dikelaskan ke dalam skim Bumiputra sahaja ini sudah tentu merugikan pemberong-pemberong bumiputra yang lain.

(contract) kerianya JKR.

Menurut Naib Yang Dipertua PPBMK, Tuan Haji Wan Mohamad bin Wan Ali "PPBMK ditubuhkan pada tahun 1974, dan ia mula mendapat sambutan dan bengis aktif bagi memperjuangkan kepentingan seluruh ahlinya selepas tahun 1977. Menurut beliau lagi PPBMK sebelum tahun 1977 hanya merupakan persatuan yang memperjuangkan kepentingan ekso dan ahli jawatankuasa persatuan sahaja. Penyelesaian dasar dan tujuan ini menyebabkan sambutan pemberong Bumiputra terhadap persatuan begitu dingin sekali, terutama bagi pemberong Bumiputra yang berdaftar dalam kelas-kelas yang kecil". Tambahan pula sebelum tahun 1977 tidak terdapat tekanan-tekanan ekonomi ke atas pemberong Bumiputra, kecuali inflasi pada tahun 1973 - 1974. Faktor-faktor ini menyebabkan PPBMK pada masa itu tidak berfungsi. Hanya pada tahun 1977, selepas berlakunya pertukaran pasuk

pimpinan, exco dan ahli jawa dan badan PPBBK mendapat sambutan daripada

BAB 5 PERANAN PERSATUAN PEMBORONG BINAAN BUMIPUTRA DAN PRESTASI PEMBORONG YANG DIKAJI

Tujuan penubuhannya ialah untuk memperjuangkan kepentingan ahli-ahli salutunya. Melalui berbagai aktiviti dan perwakilan di peringkat tempatan dan negara, ia bertujuan untuk mengekalkan dan memelihara kepentingan ahli-ahlinya dan hadapi seperti tekanan inflasi 1978, kekurangan bahan binaan, kekurangan prestasi pemberong-pemberong yang di kaji.

5:1 Tujuan Penubuhan "Perasatuan Pemberong Binaan"

Persatuan Pemberong Binaan Bumiputra Cawangan Kelantan (PPBBK) merupakan salah satu cawangan bagi Persatuan Pemberong Binaan Bumiputra Malaysia (PPBBM). Persatuan seumpama ini biasanya ujud disetiap negeri bagi memperjuangkan kepentingan ahli-ahlinya yang terdiri daripada Pemberong Bumiputra, yang berdaftar dengan agensi-agensi Penawar Kerja (Contract) khususnya JKR.

Menurut Naib Yang Dipertua PPBBK, Tuan Haji Wan Mohamad bin Wan Ali "PPBBK ditubuhkan pada tahun 1974, dan ia mula mendapat sambutan dan bergiat aktif bagi memperjuangkan kepentingan seluruh ahlinya selepas tahun 1977. Menurut beliau lagi PPBBK sebelum tahun 1977 hanya merupakan persatuan yang memperjuangkan kepentingan exco dan ahli jawa-tankuasa persatuan sahaja. Penyelewengan dasar dan tujuan ini menyebabkan sambutan pemberong Bumiputra terhadap persatuan begitu dingin sekali, terutama bagi pemberong Bumiputra yang berdaftar dalam kelas-kelas yang kecil". Tambahan pula sebelum tahun 1977 tidak terdapat tekanan-tekanan ekonomi ke atas pemberong Bumiputra, kecuali inflasi pada tahun 1973 - 1974. Faktor-faktor ini menyebabkan PPBBK pada masa itu tidak berfungsi. Hanya pada tahun 1977, selepas berlakunya pertukaran pucuk

pimpinan, exco dan ahli jawatankuasa badan PPBEK mendapat sambutan daripada pemborong-pemborong Bumiputra (45). Keahlian ahli PPBEK iaitu adalah melalui Tujuan penubuhannya ialah untuk memperjuangkan kepentingan ahli-ahli seluruhnya. Melalui berpersatuannya mereka dapat bergabung tenaga untuk menyuarakan masalah-masalah dan tekanan-tekanan yang dihadapi seperti tekanan inflasi 1978, kekurangan bahan binaan, kekurangan tenaga mahir, masalah bagi mendapatkan pinjaman dan kemelesetan ekonomi diawal tahun 1980an (46). Maka pemborong hendaklah menghantar borang per Jadual 25 berserta dengan surat akuan keahlian daripada setiap Daftar Keahlian PPBEK dan Perbezaannya Dengan Pendaftaran JKR bagi pemborong tidak akan diterima. (47)

Kelas	Bil ahli yg. daftar PPBEK	Bil ahli yg. daftar JKR	Peratus ahli PPBEK mengikut kelas dengan JKR
A	5	5	100%
B	764	7	100
BX	14	14	100
C	40	40	100
D	65	81	80.2
E	33	50	66
EX	124	467	26.5
F	476	576	82.6
Jumlah	764	1180	-

Sumber: Urusetia PPBEK

- (45) Temubual dengan Setiausaha Agong PPBEK EN. Imran Ab. Rahman dan Naib Yang Dipertua PPBEK, Tuan Haji Wan Mohamad Wan Ali.
- (46) Masalah-masalah ini diuraikan dalam bab 4.

Dari Jadual 25 didapati seramai 764 orang (64.7%) pemberong juran di seluruh negeri Kelantan menjadi ahli PPBEK. Keahlian ahli PPBEK ini adalah meliputi kesemua kelas pemberongan dan juga melibatkan pemberong-pemberong Bumiputra dari pelbagai agensi kerajaan dan badan-badan berkanun yang menawarkan kerja-kerja pembinaan. Pemberong yang paling ramai menjadi ahli PPBEK ialah pemberong yang berdaftar dengan JKR, ini kerana selepas 1978 setiap pemberong yang ingin berdaftar sebagai pem-

Dari Jadual ini juga didapati bahawa lebih kurang 9% daripada pemberong di JKR disyaratkan menjadi ahli PPBEK. Di mana pemberong hendak-jumlah ahli terdiri daripada pemberong-pemberong Bumiputra kelas kecil lah menghantar borang pendaftaran berserta dengan surat akuan keahlian misalnya 476 orang (62.5%) pemberong dalam kelas 'B', 124 orang (16.2%) daripada setiausaha PPBEK. Tanpa surat akaun tersebut pendaftaran se-pemberong dalam kelas 'B' dan 96 orang (12.3%) daripada kelas 'E' dan 'D', bagai pemberong tidak akan diterima. (47)

Mansaka bagi pemberong-pemberong kelas atasan iaitu C hingga A, bilangan mereka adalah 1180 orang. Di sini timbul satu persoalan mengapa tidak semua pemberong Bumiputra tidak berdaftar dengan PPBEK, sedangkan Persatuan ini berfungsi untuk memperjuangkan kepentingan ahli-ahlinya. Di mana ahli PPBEK hanya seramai 764 orang (64.7%) sedangkan pemberong yang berdaftar dengan JKR seramai 1180 orang (tidak termasuk pemberong-pemberong yang berdaftar dengan lain-lain agensi). Keadaan ini sebenarnya berpun-
lah untuk membuktikan adanya faktor-faktor tertentu yang dihadapi oleh pemberong-
ca daripada beberapa sebab iaitu:-

1) Jumlah Pemberong-Pemberong Bumiputra yang berdaftar dengan JKR sebelum 1978 di kecualikan dari syarat di atas.

47) Temubual dengan Juruukur Binaan JKR negeri Kelantan.

Sebagai persatuan indek yang menjadi rujukan kepada persatuan pemberong binaan Bumiputra negeri-negeri, maka peranan yang dimainkan

ii) Sebahagian daripada pemberong maseh lagi mer agui kejujuran Pucuk Pimpinan PPBBK yang baru. Ketidakpastian Pemberong-Pemberong ini berpunca daripada penyelewengan yang dilakukan oleh pucuk pimpinan PPBBK sebelum tahun 1977.

iii) Kebanyakam agensi yang lain seperti MPKB, KESEDAR, JPT dan PKINK tidak mewajibkan keahlian pemberong dengan PPBBK semasa pendaftaran.

Dari jadual ini juga didapati bahawa lebuh kurang 90% daripada melalui Konvensyen Economi Bumiputra kedua yang diadakan pada bulan Mei jumlah ahli terdiri daripada pemberong-pemberong bumiputra kelas kecil 1980. PPBBK telah mendak pakar kerajaan sebagai ditubuhkan satu badan misalnya 476 orang (62.5%) pemberong dalam kelas 'F', 124 orang (16.2%) penyelaras bagi pemberong-pemberong seluruh Malaysia. Akhirnya pada bulan Jun 1983, "Pusaka Bumi" telah ditubuhkan di bawah Jabatan Perdana Manakala bagi pemberong-pemberong kelas atasan iaitu C hingga A, bilangan Menteri. (48) mereka adalah kecil iaitu 66 orang (8.6%) pemberong dari jumlah keseluruhan, walaupun begitu penglibatan mereka merupakan 100% daripada jumlah sebenar yang berdaftar dengan JKR.

sebilangan besar daripada pemberong-pemberong mengalami keraguan kerana

5:2 Peranan Persatuan Pemberong Binaan Bumiputra (PPBB)

Pada umumnya peranan Persatuan Pemberong Binaan Bumiputra, adalah untuk mengatasi masalah dan tekanan yang duhadapi oleh pemberong-pemberong binaan itu sendiri. Peranan yang dikemukakan di bawah ini diasingkan diantara peranan yang dimainkan oleh persatuan induk (PPBBM) dan peranan yang dimainkan oleh PPBBK.

A. Peranan Persatuan Induk (PPBBM)

Sebagai persatuan induk yang menjadi rujukan kepada persatuan pemberong binaan Bumiputra negeri-negeri, maka peranan yang dimainkan

lebih merupakan rumusan-rumusan daripada masalah-masalah yang diterima daripada Persatuan Pemborong Binaan Bumiputra negeri-negeri. Antara lain peranan persatuan induk ini yang telah berjaya membantu pemborong-pemborong binaan bumiputra Malaysia ialah:-

i) Penubuhan "Pusaka Bumi"
Akibat daripada pemborong bumiputra yang menghadapi berbagai masalah dan tidak adanya satu badan penyelaras bagi membantu mereka, maka melalui Konvensyen Ekonomi Bumiputra Kedua yang diadakan pada bulan Mei 1980. PPBEM telah mendesak pehak kerajaan supaya ditubuhkan satu badan penyelaras bagi pemborong-pemborong seluruh Malaysia. Akhirnya pada bulan Jun 1983, "Pusaka Bumi" telah ditubuhkan di bawah Jabatan Perdana Menteri. (48)

ii) Tuntutan bayaran pampasan di bawah "Flactuation Clause"
Ekoran daripada Tekanan Inflasi antara tahun 1977 hingga 1980, sebilangan besar daripada pemborong-pemborong mengalami kerugian kerana kenaikan kos pembinaan yang disebabkan kenaikan harga bahan binaan utama secara berterusan. (49)

Oleh itu pehak PPBEM telah membuat tuntutan dengan mengajukan Memorandum pada pehak kerajaan, supaya pemborong-pemborong dibayar pampasan sebanyak 35% daripada nilai kerugian yang dialami oleh pemborong-pemborong dalam tempuh masa tersebut. (50)

48)) Keterangan lanjut mengenai penubuhan "Pusaka Bumi" dapat dilihat

dalam Bab I, halaman 24.

49)) Utusan Malaysia, 11hb Mei 1983

50)) Memorandum Tuntutan PPBEM pada pehak kerajaan.

Ekoran daripada tuntutan ini, pihak kerajaan telah menubuhkan bayaran pampasan sebanyak 12.34% daripada nilai kerugian tersebut dan meluluskan peraturan 'Flactuation clause'. Di bawah peraturan ini setiap kerugian yang dialami oleh pemberong-pemberong berpunca daripada tekanan-tekanan ekonomi, maka sebahagian daripada kerugian itu akan ditanggong oleh pihak kerajaan.

iii) Seminar-seminar dan Kursus-kursus PPBEM mengadakan siri seminar dan kursus untuk ahli-ahlinya.

Tujuannya adalah untuk meningkatkan prestasi dan keupayaan pemberong-pemberong Bumiputra dalam membuat kerja-kerja kontrek. Biasanya seminar dan kursus ini dianjurkan bersama dengan agensi kerajaan seperti JKR, Pusat Daya Pengeluaran Negara (PDPN) dan 'Pusaka Bumi'. Siri-siri seminar dan kursus latihan yang telah diadakan adalah seperti:-

- a) Seminar kontrekter bumiputra "Cabaran dan harapan", anjuran bersama PPBEM, PDPN, pusaka bumi dan JKR. Pada 29hb September 1983 di Kota Bharu.
- b) Seminar Ekonomi Bumiputra "Pemberong dan Pembinaan" anjuran bersama Biro Ekonomi UMNO Malaysia dengan PPBEM pada tahun 1980.
- c) Siri kursus dan latihan yang dianjurkan bersama oleh PPBEM, JKR, PDPN dan JKR bahagian unit penyertaan Bumiputra.

IV) PPBEM juga telah membuat berbagai tuntutan, dengan menghantar memorandum-memorandum dan kenyataan-kenyataan akhbar berkait dengan masalah pemberongan di Malaysia. Antara lain memorandum yang dikemukakan kepada jabatan-jabatan tertentu ialah:-

- 51) Lihat halaman 11
 - a) Memorandum kepada Kementerian Perdagangan
 - b) Memorandum kepada Kementerian Kewangan
- 52) Lampiran 3 menunjukkan contoh surat paketling 7/74

- c) Memorandum kepada Kementerian Kerja Raya
 d) Memorandum kepada Jabatan Perdana Menteri khususnya kepada 'Pusaka Bumi'. Kota Bharu Konstruktion Sdn Bhd.

Memorandum ini biasanya merupakan masalah yang dikemukakan dan cadangan-cadangan oleh pihak PPBBM itu sendiri.

- B. Peranan Persatuan Pemberong Binaan Bumiputra Negeri Kelantan (PPBK)
- Kesemua negeri di Malaysia mempunyai persatuan pemberong binaan bumiputranya sendiri, peranan penubuhan persatuan-persatuan ini adalah sama iaitu untuk memperjuangkan kepentingan pemberong-pemberong di negeri sama iaitu untuk memperjuangkan kepentingan pemberong-pemberong di negeri. Kota Bharu Konstruktion merupakan konsortium yang terbesar dan berkenaan untuk membantu pemberong-pemberong bumiputra di negeri Kelantan. Antara peranan yang dijalankan oleh PPKB bagi membantu ahli-ahlinya ialah:-
- i) Mendesak pihak kerajaan khususnya Kementerian Kerjaraya mengkaji semula tindakan menyenarai hitam (Black List) 161 orang pemberong bumiputra di Negeri Kelantan oleh unit penyertaan bumiputra wilayah timur. (51)

- ii) Mendesak pihak kerajaan, khususnya unit penyertaan Bumiputra Cawangan Timur mengkaji semula tindakan menarik balek 'taraf bumiputra' pemberong dari negeri asing. Misalnya Kosbo Bina Sendirian Berhad, dan pergantungan lesen beberapa orang pemberong di negeri Kelantan atas sebuah konsortium di bawah PPKB telah membuat usaha (joint venture) dasar mengalibabakan lesen mereka dan tidak mengikut peraturan surat dengan sebuah syarikat pemberong dari Korea Selatan, di mana perjanjian pekeliling 7/74 (52)

- iii) PPKB telah menubuh beberapa buah konsortium melibatkan semua peringkat kelas pemberongan bagi meningkatkan kemampuan pemberong dengan kerajaan negeri dan agensi Penawar Kerja (kontak) untuk pemberong bumiputra di negeri Kelantan. Konsortium adalah berbentuk menyeluruh masalah-masalah yang dihadapi oleh ahli-ahlinya.

51) Lihat halaman 11

52) Lampiran 1 menunjukkan carta organisasi Kota Bharu Konstruktion.
 Lampiran 7, menunjukkan contoh surat pekeliling 7/74

usahasama (joint venture) antara pemberong-pemberong yang menjadi ahli PPBBK. Tujuh buah konsortium telah ditubuhkan iaitu:-

- a) Kota Bharu Konstruktion Sdn Bhd.
- b) Tuah Timor Sendirian Berhad.
- c) Ikatan Damai Senderian Berhad.
- d) Kombo Bina Sendirian Berhad.
- e) Bina Jaya Sendirian Berhad.
- f) P.B Konstruktion.
- g) Pakatan Pemborong Macang.

Kota Bharu Konstruktion merupakan konsortium yang terbesar dan merupakan konsortium induk kepada 6 konsortium yang lain. Kota Bharu Konstruktion mengeluarkan saham-sahamnya kepada ahli-ahli yang berdaftar dengan PPBBK, ia juga berfungsi sebagai badan pengagih kerja-kerja yang didapati daripada tawaran untuk ahli-ahlinya yang aktif. Boleh dikatakan Kota Bharu Konstruktion merupakan satu badan organisasi yang besar yang berkelayakan untuk mendapat tawaran antarabangsa. (53)

- iv) PPBBK juga telah menubuhkan 'konsortium' usahasama dengan pemborong dari negara asing. Misalnya Kombo Bina Sendirian Berhad, sebuah konsortium di bawah PPBBK telah membuat usahasama (joint venture) dengan sebuah syarikat pemborong dari Korea Selatan, di mana perjanjianya ditandatangani pada bulan Julai 1983, di Hotel Perdana Kota Bharu.
- v) PPBBK menghantar wakil-wakil untuk bertemu dan berbincang dengan kerajaan negeri dan agensi-agensi Penawar Kerja (kontrek) untuk menyelesaikan masalah-masalah yang dihadapi oleh ahli-ahlinya.

53) Lampiran 8 menunjukkan charta organisasi Kota Bharu Konstruktion.

A. Pertambahan vi) PPBK juga sentiasa membuat kenyataan-kenyataan akbar mengenai masalah yang dihadapinya dan mengemukakan perkara-perkara yang berbangkit mengenai pemberong-pemberong bumiputra (54) agasan (55).

Pertambahan vii) PPBK juga berfungsi sebagai tempat rujukan ahli-ahlinya menyelesaikan masalah. Di mana ahli-ahli biasanya ^{dari pada} ~~pemborong~~ kelas bawahan menayakan masalah yang tidak difahaminya terutama masalah yang berkait dengan peraturan kontrek. Masalah-masalah seumpama ini dapat diselesaikan oleh setiausaha kerja yang terdapat di Urusetia PPBK.

Dari ini dapatlah disimpulkan bahawa selepas tahun 1977, Persatuan Pemborong Binaan telah memainkan peranan yang penting untuk menolong ahli-ahlinya selaras dengan tujuan penubuhan persatuan itu sendiri. Hasil daripada peranan yang dijalankan oleh persatuan pemborong ini dapatlah dikatakan ia telah menaikkan prestasi pemborong bumiputra dalam menghadapi bidang pemborongan yang berkembang pesat sekarang.

5:3 Prestasi Pemborong-pemborong Bumiputra Kelantan

Perkara yang akan diteliti berhubung dengan soal prestasi pemborong-pemborong bumiputra ini ialah melihat sejauh manakah perkembangan mereka setelah sekian lama menceburkan diri dalam 'Industri Pembinaan'. Untuk ini aspek pertambahan modal dan kenaikan kelas pertambahan dapat meningkatkan modalnya iaitu merupakan modal awalnya. Daftaran diambil sebagai skil untuk mengukur prestasi atau perkembangan sepanjang 12 orang (24%) pemborong menaik modal sejauh diantara \$5,000 pemberong-pemborong bumiputra tadi.

hingga \$10,000. Mereka ini adalah terdiri daripada pemborong kelas I,

54) Lihat Lampiran bergambar dan keratan akbar dihalaman 140-151.

hingga \$20,000. Mereka adalah pemborong dalam kelase II dan III.

55) Opot Mohd Faizal Iq Yacob halaman 121

A. Pertambahan Modal mempunyai modal semasa diantara \$20,000 hingga \$30,000. Pertambahan modal bererti memasukkan sejumlah wang ke dalam sesuatu perniagaan untuk mengembangkan atau memajukan perniagaan (55). Pertambahan modal ini diukur dengan membandingkan kedudukan modal per mulaan dengan kedudukan modal semasa. Iaitu secara 5 orang (10%) mempunyai modal semasa lebih **Jadual 26** \$60,000.

Pertambahan Modal Semasa

Sumber pertambahan modal ini ialah

Jumlah Modal	Bilangan	Peratus
Kurang dr \$ 5,000	10	20%
\$ 5,000 - 10,000	12	24
10,000 - 20,000	5	10
20,000 - 30,000	6	12
30,000 - 40,000	12	24
40,000 dan lebih	55	10
Jumlah	50	100

Daripada Jadual 26 didapati 80% pemborong-pemborong Bumiputra telah dapat meningkatkan modalnya iaitu merupakan modal semasanya. Di sumber pertambahan modal dari pinjaman dan pemlehan daripada perniagaan 12 orang (24%) pemborong mempunyai modal semasa diantara \$5,000 hingga \$10,000. Mereka ini adalah terdiri daripada pemborong kelas F, semasanya. Mereka ini sebenarnya terdiri daripada pemborong kelas 5 orang (10%) pemborong pula mempunyai modal semasa diantara \$10,000 dalam kelas tinggi seperti G, EX, B dan A. Di mana mereka mendapat hingga \$20,000. Mereka adalah pemborong dalam kelas EX dan E. Tawaran kerja yang bermula bersir angka juta dan lebih. Oleh itu

55) Opcit Mohd Fauzi Hj Yaacob halaman 121

6 orang (12%) pemborong mempunyai modal semasa diantara \$20,000 hingga \$30,000. Mereka terdiri daripada pemborong dalam kelas E dan D. 12 orang (24%) pemborong mempunyai modal semasa di antara \$30,000 hingga \$40,000. Mereka adalah tergolong dalam kelas D, C dan BX. Manakala pemborong-pemborong dalam kelas B dan A iaitu seramai 5 orang (10%) mempunyai modal semasa lebih daripada \$60,000.

(modal pertambahan modal) Sebaliknya, sumber lain yang berkait dengan pertambahan modal ini ialah 'sumber pertambahan modal'. Pertambahan modal ini dilakukan dengan perlbagai cara. Berdasarkan kepada keseringannya, dua sumber yang paling penting ialah perolehan daripada perniagaan dan pinjaman atau kemudahan kewangan yang diberikan oleh institusi kewangan.

Daripada 80% pemborong yang modalnya bertambah didapati 25 orang (50%) pemborong menambahkan modalnya hasil daripada perolehan daripada perniagaannya. Walaupun mereka tidak dapat menyatakan dengan tepat Nisbah daripada perolehannya, iaitu sebanyak mana perolehan itu digunakan untuk membesar perniagaannya sebanyak mana pula digunakan untuk tujuan lain. Tetapi mereka menyatakan sebarang lebih daripada perbelanjaan tugahtangga, urusan peribadi, dan pengurusan perniagaan misalnya gaji pekerja wang itu digunakan untuk membesar perniagaan atau dijadikan modal semasa. Manakala 15 orang (30%) lagi mendapat sumber pertambahan modal dari pinjaman dan perolehan daripada perniagaan. Bermakna mereka menggunakan kedua-dua sumber sebagai modal semasanya. Mereka ini sebenarnya terdiri daripada pemborong Bumiputra dalam kelas tinggi seperti C, BX, B dan A. Di mana mereka mendapat tawaran kerja yang bernilai hampir angka juta dan lebih. Oleh itu mereka perlu kepada modal semasa yang tinggi. Mereka juga adalah

pemborong-pemborong yang berjaya oleh itu senang untuk mendapatkan pinjaman daripada Institusi pinjaman. Oleh itu dapatlah dikatakan mereka menggunakan modal semasanya daripada perolehan daripada perniagaan yang lepas dan dicampurkan dengan modal pinjaman daripada Institusi-institusi pinjaman.⁵⁶⁾ kelas pendaftaran kerjanya. (58)

Dengan berpandukan Jadual 26 dan membandingkan dengan Jadual 14 (modal permulaan pemborong) dapatlah dikatakan, kedudukan modal pemborong pemborong pada masa sekarang (modal semasa) adalah lebih baik daripada keadaan ketika mereka mulakan perniagaan dahulu. Jika diperhitungkan jumlah modal semasa dengan menggunakan angka pemisah yang sama seperti mana yang digunakan oleh pehak MARA (56), untuk melihat taburan unit perniagaan ini mengikut saiz, maka hasilnya ialah 10 orang (20%) pemborong digolongkan sebagai peniaga @ pemborong kecil, 12 orang (24) pemborong digolongkan sebagai peniaga sederhana dan 28 orang (56%) pemborong sebagai peniaga besar. Jika dibandingkan dengan pengelasan unit perniagaan mengikut modal permulaan maka pertambahan sebanyak 10% dalam kelas perniagaan sederhana dan pertambahan sebanyak 18% dalam kelas gabungan peniaga-peniaga besar. (57)

B. Kenaikan Kelas Pendaftaran walaupun pemborong bumiputra khususnya di Kelantan mengikut peraturan kontrek seseorang pemborong itu boleh dinaiakan kelas pendaftarannya atas dasar kecermerlang atau kejayaannya

⁵⁸⁾ Lihat halaman 132.

dalam bidang pemborongan ini. Oleh itu setiap orang pemborong yang

56) Lihat halaman 45.

57) Lihat halaman 44-45.

ingin menaikan kelas pendaftarannya mestilah memohon dengan piak JKR dengan menggunakan borang yang telah disediakan. Satu lagi syarat yang dikenakan khususnya kepada pemborong-pemborong bumiputra ialah menggabungkan kelas antara pemborong-pemborong bumiputra yang boleh meningkatkan kelas pendaftaran kerjanya. (58)

Pengkaji tidak mendapat butir-butir yang lengkap mengenai kenaikan kelas pemborong yang dikaji. Secara kasarnya dapatlah dikatakan kebanyakannya pemborong-pemborong dalam kelas yang tinggi seperti C, BX, B dan A bermula dari kelas bawah atau kelas asalnya ialah dalam kelas F, E dan D. Misalnya pemborong-pemborong dalam kelas A yang dikaji kelas asalnya ialah kelas F, begitu juga pemborong-pemborong dalam kelas BX, B, C yang dikaji kelas asalnya dalam kelas F. Walaupun begitu terdapat juga pemborong-pemborong yang mendaftar bukan dalam kelas F pada asalnya misalnya didapati 2 orang pemborong berdaftar dalam kelas E, 2 orang pemborong berdaftar dalam kelas D dan seorang pemborong berdaftar dalam kelas C. Manakala terdapat pula sebahagian daripada pemborong-pemborong yang berdaftar dalam kelas E dan D merupakan kelas-kelas gabungan di antara pemborong-pemborong bumiputra sebagaimana syarat yang ditentukan oleh pemborong bumiputra.

Dapatlah disimpulkan walaupun pemborong bumiputra khususnya di Kelantan menghadapi berbagai masalah dan tekanan tetapi mereka tetap

58) Lihat halaman 132.

berusaha untuk meninggikan prestasi pembiagaan mereka. Elemen-elemen perubahan modal dan kenaikan kelas sebagaimana yang dijelaskan di atas telah cukup untuk membuktikan kejayaan-kejayaan pemborong bumiputra dalam alam pemborongan. Sebenarnya kejayaan pemborong-pemborong bumiputra ini adalah ekoran daripada tindakan-tindakan yang dijalankan oleh pehak kerajaan khususnya Unit Penyertaan Bumiputra di bawah Kementerian Kerjaraya dan "Pusaka Bumi" yang memastikan kejayaan pemborong-pemborong bumiputra itu sendiri. Tindakan dan usaha persatuan pemborong binaan bumiputra yang juga samada diperingkat pusat atau negeri telah memainkan peranan untuk memastikan kejayaan dan meninggikan prestasi pemborong-pemborong bumiputra dan terhadap langkah-langkah yang diambil untuk membantu mereka.

a) Penglibatan bumiputra dalam bidang pemborongan

Daripada apa yang dipaparkan dalam bab-bab awal, dapatlah dikatakan bahawa penglibatan bumiputra dalam bidang pemborongan ini bermula sebelum tahun 1970. (59) Penglibatan secara aktif dapat dikesan hanya dalam tahun 1970an, terutamanya selepas tahun 1977, iaitu ekoran daripada kerajaan mengadakan berbagai dasar yang memberi keistimewaan kepada bumiputra sejajar dengan cipta-cipta DEB. Kenyataan ini adalah benar jika ditinjau pertambahan pendaftaran pemborong dengan JKR dalam tahun 1975, 1977 dan 1982. Pada tahun 1975 hanya terdapat 132 orang pemborong bumiputra yang berdaftar dengan JKR, manakala dalam tahun 1977 pendaftaran meningkat kepada 558 dan pada tahun 1982 meningkat lagi kepada 1180 orang.

59) Lihat Jadual 12

Sebagaimana yang di BAB 6 di atas penglibatan pemborong Bumiputra adalah berkait dengan dasar-dasar yang dijalankan oleh pihak kerajaan, seperti DEB, Randangan Lima Tahun Kerajaan, terutama RMT (1976 - 1980).

Dalam bab ini akan dirumuskan perbincangan-perbincangan mengenai bab-bab awal sarta menggariskan cadangan-cadangan yang difikirkan dapat membantu pemborong-pemborong bumiputra di dalam bidang pemberongan. Kepada pemborong-pemborong Bumiputra. Misalnya pendaftaran kejalan F si

6:1 Rumusan

Secara ringkasnya, 3 perkara boleh ditengahkan di sini iaitu penilaian terhadap penglibatan pemborong bumiputra, penilaian terhadap masalah yang dihadapi oleh mereka dan penilaian terhadap langkah-langkah yang diambil untuk membantu mereka.

a) Penglibatan bumiputra dalam bidang pemberongan

Daripada apa yang dipaparkan dalam bab-bab awal, dapatlah dikatakan bahawa penglibatan Bumiputra dalam bidang pemberongan ini bermula sebelum tahun 1970. (59) Penglibatan secara aktif dapat dikesan hanya dalam tahun 1970an, terutamanya selepas tahun 1977, iaitu ekoran daripada kerajaan mengadakan berbagai dasar yang memberi keistimewaan kepada bumiputra sejajar dengan cita-cita DEB. Kenyataan ini adalah benar jika ditinjau pertambahan pendaftaran pemborong dengan JKR dalam tahun 1975, 1977 dan 1982. Pada tahun 1975 hanya terdapat 132 orang pemborong bumiputra yang berdaftar dengan JKR, manakala dalam tahun 1977 pendaftaran meningkat kepada 558 dan pada tahun 1982 meningkat lagi kepada 1180 orang.

59) Lihat Jadual 12

Bumiputra. Sebagaimana yang disebut di atas penglibatan pemberong Bumi-putra adalah berkait dengan dasar-dasar yang dijalankan oleh pehak kerajaan, seperti DEB, Rancangan Lima Tahun Kerajaan, terutama RMT (1976 - 1980) dan RME (1981 - 1985). Kerajaan juga telah mengarahkan agensi-agensi tertentu, terutamanya JKR, untuk membuat berbagai dasar yang memberikan keistimewaan-keistimewaan dalam syarat-syarat kontrek kepada pemberong-pemberong Bumiputra. Misalnya pendaftaran kelas F1ai dikhaskan untuk Bumiputra sahaja. Lanjutan masa, nilai kerja dibawah \$35,000 khas untuk pemberong Bumiputra dan seumpamanya.

Walaubagaimanapun terdapat juga faktor lain yang menyebabkan kaum Bumiputra melibatkan diri dalam bidang pemberongan. Misalnya keinginan untuk mendapatkan pendapatan yang lumayan telah menyebabkan sebilangan Bumiputra meninggalkan kerja lamanya dan menceburkan diri dalam bidang ini atau atas dorongan keluarga, misalnya seorang anak mengambil alih tempat bapanya sebagai seorang pemberong, juga terdapat pemberong-pemberong muda yang mempunyai kelulusan yang tinggi yang menceburkan diri dalam lapangan ini melihatkan peluang-peluang baik yang ada dalam bidang ini.

Di Kelantan pertambahan bilangan pemberong Bumiputra ini amat menggalakkan. Jika diteliti pendaftaran pemberong dengan JKR pada Jadual 5 dan pendaftaran pemberong dengan agensi-agensi lain pada Lampiran 2 didapati bilangan pemberong Bumiputra dapat mengatasi bilangan pemberong bukan Bumiputra dari segi kualitinya. Begitu juga jika ditinjau mengikut kelas pendaftaran pemberong Bumiputra mengatasi pemberong bukan Bumiputra kecuali dalam kelas B di mana pemberong

bumiputra 7 orang dan pemberong bukan Bumiputra 8 orang.

Bila ditinjau dari aspek nilai pekerjaan dan mutu pekerjaan didapati pemberong bumiputra maseh jauh lagi tertinggal dibelakang.

Ini kerana pemberong hanya ramai jumlahnya dalam kelas bawahan. Ini bermakna nilai kerja keseluruhan yang dibuat oleh pemberong Bumiputra adalah kecil jika dibandingkan dengan pemberong bukan bumiputra, yang kebanyakannya mengendalikan projek atau kerja yang besar dan bernilai tinggi walaupun tidak terdapat ramai pemberong bukan Bumiputra di-Kelantan tetapi projek-projek yang besar terpaksa diserahkan kepada pemberong bukan Bumiputra atau pemberong asing dari negeri-negeri yang lain, terutama projek-projek yang berbentuk "Turnkey" yang memerlukan keupayaan kerja yang "sofisticated". Contohnya projek pembinaan "Hospital di Kubang Kerian", cawangan Universiti Sains Malaysia di-Bachok dan pembinaan Lebuh Raya Kuala Krai - Gua Musang terpaksa diserahkan kepada pemberong-pemberong bukan Bumiputra dan pemberong-pemberong asing. Didapati juga pemberong Bumiputra hanya tertumpu kepada bidang pemindaan yang tidak memberikan kapakaran yang tinggi dan perbelanjaan yang tinggi. Bilangan pemberong bumiputra amat kurang dalam bidang pembinaan yang "sofisticated" seperti pembinaan bangunan pencakar langit, komplek-komplek perniagaan dan kerja-kerja pembentongan. Begitu juga dalam bidang pemberong "Kejuruteraan elektrik dan kejuruteraan mekanikal" amat kurang sekali pemberong bumiputra yang terlibat. Kebanyakan bidang ini adalah dimonopoli oleh pemberong bukan Bumiputra.

60) Lihat halaman 34.

61) Lihat halaman 45.

Pindakan Berdasarkan kepada rumusan yang dibuat di atas dapatlah dikatakan bahawa hipotesis pertama yang mengatakan penglibatan bumiputra dalam bidang pemborongan adalah hasil daripada dasar-dasar kerajaan ada benarnya tetapi penyertaan mereka masih lagi tidak setanding dengan pemborong bukan bumiputra jika dinilai dari segi kualiti kerja dan penglibatan dalam bidang pemborongan yang "sofisticated".

b) Masalah-masalah yang dihadapi

Sebagaimana yang telah dipaparkan dalam Bab 5 pemborong bumiputra Kelantan menghadapi 3 masalah besar, iaitu kekurangan modal, kesukaran mendapatkan bahan binaan dan tenaga kerja. Masalah ini pula berkait antara satu sama lain. Kebanyakan pemborong-pemborong bumiputra menghadapi masalah, yang berpunca daripada kekurangan-kekurangan modal. Kekurangan modal ini pula berpunca daripada pemborong-pemborong mempunyai "reserve fund" yang kecil dan setengahnya pula tidak mempunyai "reserve fund" langsung. Kekurangan modal ini berkait secara langsung dengan latar belakang sosio-ekonomi mereka, iaitu pekerjaan asal mereka. Didapati 40% bekerja sebagai buruh kasar, 14% sebagai perniaga kecilan dan 14% pegawai kerajaan. (60) Oleh itu penyediaan modal permulaan adalah bergantung kepada simpanan daripada gaji kerja dan keuntungan perniagaan. Jumlah modal yang dikumpul hasil daripada ini tidaklah besar di mana keseluruhan pemborong atau 81% mempunyai modal kurang daripada \$10,000 (61). Jadi dapatlah dianggapkan bahawa pemborong-pemborong bumiputra tidak mempunyai modal yang kukuh untuk memajukan perniagaannya.

Kelantan sendiri. Kelucuran projek-projek adalah akurun daripada

60) Lihat halaman 34.

61) Lihat halaman 45.

Tindakan pemborong bumiputra untuk mengatasi masalah kewangan ini dengan cara meminjam dengan bank-bank perdagangan dan MARA biasanya menempuh kegagalan. Ini disebabkan pihak MARA telah menghadkan pinjamannya kepada \$50,000 dan berhenti memberi khidmat jaminan bank kepada pemborong bumiputra. Pihak bank perdagangan pula maseh lagi ragu-ragu untuk memberi pinjaman kepada pemborong bumiputra malahan pinjaman yang diluluskan terpaksa memenuhi beberapa syarat seperti perlu kepada jaminan dan cagaran, juga terpaksa membayar faedah pinjaman yang tinggi.⁽⁶³⁾

Masalah kewangan ini bertambah buruk apabila keadaan inflasi dan kemelesetan ekonomi melanda negara kita dalam tahun 1970an dan awal 80an. Inflasi yang pertama berlaku dalam tahun 1977 hingga 1980 menyebabkan kenaikan harga bahan binaan. Ini membebankan pemborong-pemborong bumiputra. Mereka terpaksa membayar dengan lebih dan menjadikan modal benar mereka bertambah kecil. Kenaikan harga bahan binaan ini juga sebenarnya akibat daripada kuasa monopoli yang ada pada pembekal-pembekal swasta di mana mereka menghadkan pengeluaran dimasa permintaan bertambah, ini menjadikan harga bahan binaan naik. Manakala kekurangan bahan binaan juga akibat pembekalan oleh Pernas dan anak syarikatnya terhad sekali.⁽⁶⁴⁾ Kemelesetan ekonomi yang dialami diawal tahun 1980an juga telah menyebabkan ramai pemborong-pemborong bumiputra di Kelantan mengalami kerugian akibat ketiadaan projek-projek pembinaan di negeri Kelantan sendiri. Kekurangan projek-projek adalah ekoran daripada dasar pengurangan belanjawan dan pembangunan di mana banyak projek-

(2) Boleh dilihat dalam bab 4
 (3) Boleh dilihat dalam bab 6

projek pembangunan kerajaan terpaksa dibekukan.

Masalah seterusnya yang dialami oleh pemborong-pemborong bumiputra adalah berkaitan dengan dasar-dasar yang dijalankan oleh agensi-agensi perlaksanaan diberbagai peringkat. Biasanya dasar-dasar ini terlalu banyak "red tape" yang menyulitkan pemborong dalam melaksanakan projek-projek mereka (62).

Masalah lain yang dihadapi oleh pemborong-pemborong bumiputra adalah berkait dengan sikap pemborong itu sendiri, mereka tidak mempunyai daya usaha untuk membaiki kelemahan-kelemahan yang ada pada mereka (63)

Dengan ini dapatlah dirumuskan bahawa kegagalan pemborong-pemborong bumiputra adalah berkait dengan masalah-masalah yang dihadapi sebagaimana yang disebutkan di atas. Tetapi untuk meletakan faktor inflasi dan kemelesetan ekonomi sebagai faktor utama adalah tidak wajar, faktor ini sebenarnya merupakan faktor mencepatan yang mewujudkan masalah-masalah lain sebagaimana yang disebutkan yang membawa kepada kegagalan mereka. Oleh itu hipotesis 2 yang mengatakan faktor kemelesetan ekonomi yang menyebabkan kegagalan pemborong bumiputra adalah tidak begitu tepat.

c) Langkah-langkah membantu pemborong bumiputra

Berbagai langkah telah diambil oleh agensi-agensi tertentu untuk membantu meningkatkan prestasi pemborong bumiputra sebagaimana yang dibincangkan sebelum ini. Tetapi yang menjadi persoalannya ialah mengapa hingga kini usaha-usaha yang dijalankan itu kebanyakannya masih tidak mampu meningkatkan prestasi dan penglibatan secara menyeluruh

62) Boleh dilihat dalam bab 4

63) Boleh dilihat dalam bab 6

6.2 Cadangan bagi meningkatkan penyertaan dan dalam bidang pemberongan.

Kegagalan ini sebenarnya berpunca daripada dasar-dasar dan objektif-objektif yang ditetapkan oleh kerajaan tidak dijalankan dengan yang berkait dengan kontrek, cadangan untuk mengatasi masalah kewangan, praktikal. Perlaksanaannya diperingkat teori sahaja dan tidak menyeludung untuk mengatasi masalah kekurangan bahan beras dan lain-lain ruh. Ditambah lagi dengan sikap "acuh tak acuh" setengah kakitangan cadangan yang dapat meningkatkan prestasi dan penyertaan pemberong-agensi-agensi tersebut. Faktor ini akan menyebabkan fungsi agensi-agensi pemberong bumiputra tersebut tidak sampai ke mana dan akhirnya membawa kepada kerugian kerajaan sendiri dalam mencapai hasrat DEFnya.

1. Sistem Tender

Walaubagaimanapun ada tindakan-tindakan positif yang dijalankan seperti penubuhan 'Pusaka Bumi' dan bayaran pempasan di bawah 'Negotiated Tender' atau tender secara berunding, di mana dengan cari ini "Flactuation Clause" tetapi tindakan ini sebenarnya adalah hasil dari pada desakan-desakan yang dibuat oleh pehak pemberong bumiputra melalui persatuan mereka. Malah persatuan inilah yang telah banyak berjasa bagi projek itu tidak semestinya diberi kepada pembayar yang terendah askali meningkatkan kegiatan dan prestasi pemberong bumiputra dalam bidang pembiarananya. Dengan menggunakan sistem ini dapat menghalakkan daripada borongan.

Dari pada perbincangan ini dapatlah dikatakan bahawa hipotesis III yang mengatakan bahawa dasar-dasar kerajaan dapat meningkatkan prestasi pemberong bumiputra kurang tepat kerana dasar-dasar yang dijalankan oleh agensi-agensi tertentu tidak dapat memainkan peranan yang berkesan.

2. Skim Tawaran Kontrek "Cost-plus"

sebagaimana yang disebutkan di atas. Menakala hipotesis IV yang mengatakan bahawa peranan yang dimainkan oleh PPBK telah dapat meningkatkan prestasi pemberong bumiputra ada benarnya kerana hasil daripada kegiatan borong bumiputra tidak perlu bersinggungan kepada kewangan dan tindakannya mendesak pehak kerajaanlah yang menyebabkan prestasi yang disebabkan oleh kewangan harga bahan beras. Selain itu hasil daripada pemberong bumiputra meningkat.

ini telah ditetapkan tingkat ketimbangan minimum, iaitu 10% berdasarkan nilai kontrek. Di samping juga mungkin skim ini akan memberi pengaruh pen-

6.2 Cadangan-cadangan bagi meningkatkan penyertaan dan kerana di bawah prestasi pemborong-pemborong Bumiputra

Cadangan-cadangan ini meliputi tiga aspek, iaitu perkara-perkara yang berkait dengan kontrek, cadangan untuk mengatasi masalah kewangan, cadangan untuk mengatasi masalah kekurangan bahan binaan dan lain-lain cadangan yang dapat meningkatkan prestasi dan penyertaan pemborong-pemborong Bumiputra.

a) Cadangan bagi perkara yang berkait dengan peraturan kontrek

1. Sistem Tender

Sistem tender 'open ended' hendaklah ditukarkan kepada sistem 'Negotiated Tender' atau tender secara berunding, di mana dengan cara ini dapat mengelakan pertandingan yang kurang sihat dalam memasuki tender. di mana berlakunya potong memotong dalam harga tender. Ini bermakna satu projek itu tidak semestinya diberi kepada penender yang terendah sekali tawarannya. Dengan menggunakan sistem ini dapat mengelakkan daripada berlakunya seseorang yang memenangi tender itu sebenarnya menawarkan harga tender yang kurang daripada harga projek itu. Dengan ini juga dapat menggelakkan daripada berlakunya projek-projek terbelengkalai dan tidak siap mengikut tempuh masa.

2. Skim Tawaran Kontrek "Cost-plus"

Pemberian tawaran kontrek kepada pemborong Bumiputra hendaklah dibawah skim tawaran kos campur (cost plus). Melalui skim ini pemborong Bumiputra tidak perlu bimbang tentang kenaikan kod pembinaan yang disebabkan oleh kenaikan harga bahan binaan. Kerana di bawah skim ini telah ditetapkan tingkat keuntungan minima, iaitu 10% daripada nilai kontrek. Di samping juga melalui skim ini akan mendorong pem-

borong-pemborong bumiputra meningkatkan kecekapan mereka kerana di bawah skim ini setiap pemborong yang dapat menjimatkan kos pembinaan dan pendekkan jangkamasa siap kerja akan diberi bonus. Skim ini adalah amat sesuai dilaksanakan ketika negara mengalami tekanan inflasi yang melampau.

3) Senarai Bahan-bahan (Bills Of Quantities (BQ))

Senarai bahan-bahan atau Bills Of Quantities hendaklah disertakan bersama tawaran kontrek yang melebihi \$50,000, bukannya melebihi \$250,000 sebagaimana yang dipraktikan sekarang. Dengan penurunan nilai ini akan memberi peluang kepada semua kelas pemborongan termasuk pemborong dalam kelas F. Ini kerana pemborong dalam kelas F dapat menjalankan kerja-kerja yang bernilai \$75,000 ke bawah; dengan penyediaan BQ ini juga anggaran terhadap nilai kontrek yang dibuat oleh pemborong bumiputra menjadi lebih tepat.

4) Dokumen-dokumen Hendaklah Dalam Bahasa Malaysia

Dokumen kontrek, "specification" dan senarai bahan-bahan (BQ) hendaklah digunakan dalam bahasa Malaysia supaya para pemborong terutama pemborong bumiputra dapat memahaminya.

5) Bayaran Kemajuan

Dokumen kontrek hendaklah diluluskan secepat mungkin agar ia dapat ditandatangani selewat-lewatnya dalam masa satu bulan. Apabila urusan tandatangani perjanjian kontrek dapat dipercepatkan, urusan "pembayaran kemajuan" dapat dibuat dengan segera. Untuk ini disarankan agar diwujudkan satu jabatan pertimbangan kecil disetiap Ibu Pejabat JKR negeri agar kerja proses memproses 'bayaran kemajuan' tidak payah lagi dirujukkan kepada Jabatan Pertimbangan negeri. Ini

amat penting kepada pemberong Bumiputra yang bergantung sepenuhnya kepada bayaran kemajuan sebagai modal pusingan dan diharapkan dengan cara ini tidak timbul lagi masalah bayaran kemajuan lewat dibayar daripada tarikh yang sepatutnya.

6) Takrif Bumiputra Mengikut Pekeliling Perbendahaan 7/74

Takrif Bumiputra ini hendaklah dikaji semula supaya tidak berlaku penyelewengan oleh setengah syarikat pemberong Bumiputra ditakrifkan sebagai sebuah syarikat pemberong yang mempunyai lebih dari 51% dipegang oleh bumiputra diperingkat ekuiti, pengurusan dan kakitangan. Taktif ini sebenarnya adalah longgar kerana ia ditetapkan hanya pada masa pendaftaran sahaja, kemungkinan untuk tahun-tahun berikutnya Nisbah penetapan peratus berubah. Disarankan pada pehak kerajaan khususnya kepada Unit Penyertaan Bumiputra agar memeriksa syarikat itu pada setiap tahun agar agar Nisbah ekuiti, pengurusan dan kakitangan mengikut syarat yang ditetapkan. Unit ini juga hendaklah mengambil tindakan yang tegas terhadap mana-mana syarikat yang melanggar syarat takrif Bumiputra agar ianya tidak merugikan pemberong bumiputra yang lain.

7) Kerja Undi (Reguistion)

Pengundian terhadap kerja-kerja undi hendaklah dibuat dihadapan pemberong-pemberong yang turut memasuki pengundian. Dengan cara terbuka begini dapat mengelakan penyelewengan yang berlaku, dan sikap pileh kaseh yang diamalkan oleh sebilangan pegawai-pegawai. Dengan cara ini juga dapat mengelakan daripada berlakunya rasuah dan perasaan irihati diantara pemberong-pemberong tidak akan timbul. melalui penontongan dalam kadar tertentu daripada bayaran kemajuan yang

8) Projek-projek berbentuk "Mini Turnkey"

2) Selaras dengan konsep Pesyarikatan Malaysia maka amatlah wajar dibentuk projek-projek yang membentuk Mini Turnkey. Projek-projek mini Turnkey ini adalah menerusi koordinasi daripada pehak-pehak pengeluar projek, instititusi kewangan, pembekal bahan binaan dan persatuan pemborong binaan bumiputra. Di mana pemborong akan dijemput oleh kerajaan dengan kerjasama pehak persatuan pemborong. Pemborong ini akan disediakan projek di bawah skim sistem kos campur (cost plus), penyediaan pinjaman sebagai modal pusingan sebanyak 30% dari harga projek dan penyeliaan bayaran kemajuan sebulan sekali. Dengan cara ini, dapat mengelakkan masalah pinjaman modal, susah mendapat bahan binaan dan masalah kelewatan bayaren kemajuan, yang senang sentiasa dialami oleh pemborong-pemborong bumiputra.

b) Cadangan-cadangan untuk mengatasi masalah kewangan pemborong Bumiputra

Cadangan-cadangan ini merupakan cadangan kepada pehak-pehak yang berkait dengan penyediaan dan pembayaran kewangan kepada pemborong iaitu pehak kerajaan dan institutusii kewangan.

1) Bank-bank perdagangan

Pehak kerajaan hendaklah mengesahkan bank-bank perdagangan supaya memberi pinjaman jangka pendek yang berjumlah 30% daripada nilai kontrek. Pinjaman ini hendaklah tidak dikenakan syarat-syarat yang ketat seperti cagarans, jaminan dan bunga yang terlalu tinggi. Kemudahan overdraf hendaklah diberikan kepada semua pemborong bumiputra tanpa mengira jumlah simpanan semasanya. Bayaran balek kepada bank boleh dibuat melalui pemotongan dalam kadar tertentu daripada bayaran kemajuan yang

diluluskan kepada pemberong-pemberong.

2) Membolehkan semula fungsi 'MARA' sebagai pemberi pinjaman
Langkah yang Pehak kerajaan hendaklah menggesa pehak MARA memainkan perananya sebagai institusi pinjaman kepada pemberong-pemberong Bumiputra sebagaimana yang dijalankannya sebelum tahun 1975, di mana had pinjaman hendaklah tidak setakat \$50,000 sahaja. Begitu juga MARA hendaklah menjalankan semula "Khidmat Jaminan Bank" kepada pemberong-pemberong Bumiputra yang memohon pinjaman melebihi \$100,000 daripada bank-bank perdagangan.

3) Peranan pehak Perbendaharaan

Pehak kerajaan melalui perbendaharaan hendaklah 'menerima 'insuran guarantee' dan 'insuran bond' bagi menggantikan 'bank guarantee' untuk tujuan wang cagaran. Dengan cadangan ini pehak pemberong dapat kurangkan masalah kekurangan modal kerja akibat pembekuan modal kerja apabila 'Bank Guarantee' digunakan untuk tujuan wang cagaran. Tam-bahan pula kesemua pemberong memiliki 'insuran guarantee' bagi melindungi harta benda dan pekerja-pekerja mereka.

4) Pengurangan peratus wang tahanan (Retention)

Jumlah peratus wang tahanan (Retention) hendaklah dikurangkan daripada peratus asal iaitu sebanyak 5% daripada nilai kontrek. Di-samping itu juga denda hendaklah dikenakan kepada agensi-agensi penawar kerja di atas kelewatan membayar balek wang tersebut selepas enam bulan dari masa siap kerja. Langkah ini adalah perlu bagi memastikan pem-berong-pemberong Bumiputra mempunyai modal kerja yang mencukupi di-samping urusan pembayaran wang tahanan ini dapat disegerakan.

5) Menubuh tabung pusingan bagi membantu pemborong-pemborong Bumiputra

dengan dasar yang sah dan beretika. Agensi-agensi penawar kerja terutamanya JKR hendaklah mengikuti langkah yang telah diambil oleh pehak Kementerian Kemajuan Tanah dan Wilayah, iaitu menubuh satu tabung pusingan bagi membantu pemborong-pemborong Bumiputra yang menghadapi masalah kewangan semasa mereka menjalankan projek pembinaan. Pehak agensi-agensi berkenaan boleh mendapat balek pinjaman yang diberi melalui pemotongan peratus daripada "bayaran kemajuan" yang dibuat kepada pemborong-pemborong tersebut.

c) Cadangan-cadangan bagi mengatasi masalah berhubung dengan bekalan bahan binaan

Besamping itu pehak Kementerian Perdagangan dan Perindustrian hendaklah untuk mengatasi masalah kekurangan bahan binaan dan ketidakstabilan harga, maka cadangan-cadangan yang akan diutarakan ini sedikit sebanyak dapat mengatasi masalah tersebut. Agensi-agensi yang berkenaan perlulah mengambil inisiatif yang berkesan agar masalah ini dapat selesaikan.

1) Mengkaji semula peranan yang dimainkan oleh PERNAS sebagai pembekal bahan binaan

Kerajaan hendaklah mengkaji semula peranan PERNAS dan anak syarikatnya sebagai pembekal barang binaan kepada pemborong Bumiputra. PERNAS hendaklah memainkan peranan yang berkesan di dalam membantu pemborong Bumiputra, terutama menyediakan bekalan bahan binaan yang sentiasa cukup dan mengawal harga bahan tersebut supaya ia tidak sentiasa turun naik. PERNAS juga hendaklah memberi peluang kepada pemborong Bumiputra mendapat bekalan secara kredit atas syarat bayaran dibuat setelah pemborong menerima bayaran kemajuan. Sekiranya tidak mungkin pehak kerajaan hendaklah menujuhan satu badan lain

lebih bertanggongjawab membekalkan bahan binaan yang mencukupi, selaras dengan dasar perswastaan eloklah badan itu diserah kepada sebuah syarikat pembekal bumiputra yang tugasnya dikawal rapi oleh pihak kerajaan.

2) Peranan Kementerian Perdagangan dan Perindustrian

Pehak Kementerian Perdagangan dan Perindustrian memberi arahan kepada pembekal-pembekal bahan binaan, supaya memberi kemudahan kredit kepada pemberong bumiputra terutamanya bagi bahan-bahan utama seperti besi dan simen. Dalam hal ini pehak JKR (jika projek yang ditawarkan oleh JKR) hendaklah bertindak sebagai penjamin kepada pemberong bumiputra.

Di samping itu pehak Kementerian Perdagangan dan Perindustrian hendaklah sentiasa mengawasi aktiviti pembekal-pembekal bahan binaan ini supaya tidak berlakunya sabotaj, kegiatan sorok yang membolehkan kenaikan harga penyertaan pemberong-pemberong bumiputra dalam bidang pemberongan dan diskriminasi harga kepada pemberong bumiputra.

d) Cadangan-cadangan lain

Pehak pemberong bumiputra sendiri hendaklah membaiki sikap secara menyeluruh dalam bidang industri pembinaan. Adalah diharapkan dan negatif yang ada pada mereka; untuk menentukan kejayaan dan prestasi dan cadangan-cadangan yang sedikit sebanyak ini boleh membantu pehak keperniagaannya. Oleh itu pemberong bumiputra hendaklah menanam semangat yang tinggi untuk bersaing dengan pemberong bukan bumiputra dalam menghadapi bidang pemberongan yang penuh cabaran itu. Pemberong bumiputra hendaklah mendapat kaedah dan teknik moden dalam bidang pembinaan, agar ianya selaras dengan pemberong bukan bumiputra dan pemberong asing. Untuk disarankan agar pemberong bumiputra mestilah sentiasa menghadiri seminar dan kursus yang dianjurkan oleh agensi-agensi tertentu kerana kursus dan seminar begini banyak mempunyai kebaikan dalam meningkatkan kepandaian dan mutu pekerjaan dalam bidang pemberongan. Sikap sambil baro untuk mengembangkan tenaga kerah pencapaian 50 peratus sajian lemb

lewa, suka mengharapkan orang lain, suka berpoya-poya dan lekas naik kaya mestilah ditinggalkan, kerana sikap-sikap beginilah yang menjadikan daripada itu penglibatan bumiputra dalam bidang pemborongan, bukan pemborong tidak maju dan ketinggalan jika dibandingkan dengan pemborong dari segi kuantiti, juga dari segi qualiti. bukan Bumiputra. Sebaliknya pemborong bumiputra hendaklah meniru sikap dan ethika bekerja yang ada pada pemborong bukan Bumiputra. Begitu juga sikap dan ethika bekerja pemberong asing terutamanya Jepun dan Korea hendaklah dijadikan tauladan sebagaimana "Konsep Pandang Ke Timor" sebagaimana yang diilhamkan oleh Perdana Menteri kita Datok Sri Dr. Mahathir Mohammed.

6:3 Kesimpulan

Daripada kajian yang dijalankan ini dapatlah dirumuskan bahawa penyertaan pemborong-pemborong Bumiputra dalam bidang pemborongan maseh tidak lagi mencapai ketaraf yang boleh dibanggakan. Mereka maseh lagi mempunyai kekurangan-kekurangan terutama dari segi qualiti dan penyertaan secara menyeluruh dalam bidang industri pembinaan. Adalah diharapkan dengan cadangan-cadangan yang sedikit sebanyak ini boleh membantu pehak kerajaan dan pemborong bumiputra untuk mencapai penyertaan 30% penglibatan bumiputra dalam bidang pemborongan di tahun 1990 nanti.

Kajian ini juga bolehlah dijadikan panduan kepada setiap pemborong Bumiputra khususnya di Kelantan untuk menilai sejauh manakah kedudukan mereka sekarang. Adalah diharapkah juga setiap pemborong bumiputra dengan kerjasama agensi-agensi yang terlibat seperti JKR, MARA, PDPN, Kementerian Perdagangan dan Perindustrian, Kementerian Kewangan dan pehak Persatuan Pemborong Bumiputra sendiri mestilah mewujudkan satu azam baru untuk mengembeling tenaga kearah pencapaian 30 peratus malah lebih

Logo Kerja-Kerja Pemborongan Binaan di bawah JKR

NOTE: ALL CLASS 'B' 'X' 'EX' AND F CONTRACTORS FOR WORKS ARE CLASSIFIED UNDER FIVE HEADS COVERING THE VARIOUS TYPES OF WORK WHICH TENDEES ARE USUALLY CALLED. ANY CONTRACTS MADE, IF JUDGED CAPABLE BE REGISTERED UNDER MORE THAN ONE HEAD AND SUB-HEAD, CONTRACTORS OR SUPPLIES ARE REGISTERED SEPARATELY.

HEAD I	HEAD II	HEAD III
ALL CIVIL ENGINEERING CONTRACTOR	BUILDING CONTRACTOR	MECHANICAL, SANITARY AND AERIAL ENGINEERING SPECIALIST CONTRACTORS (ALL SUB-HEADS INCLUDE THE SUPPLY EQUIPMENT)
Sub-Head 1 Civil engineering contracts not otherwise brigaded, less than RM 227 Million Ratal per annum	Sub-head 1 Building contracts excluding reinforced framed structures	Sub-head 1 Air-Conditioning a) Supply and Installation b) Service, Repair & Maintenance
Sub-Head 2 Marine, Station, and Marine structures	Sub-head 2 Building Contracts including reinforced concrete framed	Sub-head 2 Lifting Installations
Sub-Head 3 Manufacturing Structures		Sub-head 3 Plumbing and Sanitary Installations
Sub-Head 4 Manufacturing Buildings		Sub-head 4 Pumping Installation
		Sub-head 5 Sewage Treatment Plant Installations
		Sub-head 6 Water Treatment Plant Installations
		Sub-head 7

dari pada itu penglibatan bumiputra dalam bidang pemberongan, bukan sahaja dari segi kuantiti, juga dari segi kualiti.

LAMPIRAN I

Jadual Menunjukkan Kepala dan Pecahan Kepala (Head and Sub-Head)
Bagi Kerja-kerja Pemberong Binaan di bawah JKR

NOTE: ALL CLASS 'D' 'E' 'EX' AND F CONTRACTORS FOR WORKS ARE CLASSIFIED UNDER FIVE HEADS COVERING THE VARIOUS TYPES OF WORK WHICH TENDERS ARE USUALLY CALLED. ANY CONTRACTORS MAY, IF JUDGED CAPABLE BE REGISTERED UNDER MORE THAN ONE HEAD AND SUB-HEAD. CONTRACTORS FOR SUPPLIES ARE REGISTERED SEPARATELY.

HEAD I	HEAD II	HEAD III
ALL CIVIL ENGINEERING CONTRACTOR	BUILDING CONTRACTOR	MECHANICAL, SANITARY AND WATER ENGINEERING SPECIALIST CONTRACTORS (ALL SUB-HEADS INCLUDE THE SUPPLY EQUIPMENT)
<u>Sub-head 1</u> Civil engineering contracts but excluding Bridges, Jet- ties Marines and Water Retain- ing structure	<u>Sub-head 1</u> Building contracts excluding reinforced framed structures	<u>Sub-head 1</u> <u>Air-Conditioning</u> a) Supply and Installations b) Service, Repair & Maintenance
<u>Sub-head 2</u> Bridges, Jetties and Marines Structures	<u>Sub-head 2</u> Building Contracts including reinforced concrete framed	<u>Sub-head 2</u> Lifting Installations
<u>Sub-head 3</u> Water Retaining Structure	<u>Sub-head 3</u> Prefabricated timber buildings	<u>Sub-head 3</u> Plumbing and Sanitary Installations
<u>Sub-head 4</u> Dredging	<u>Sub-head 4</u> Prefabricated Concrete Buildings	<u>Sub-head 4</u> Pumping Installation
		<u>Sub-head 5</u> Sewage Treatment Plant Installations
		<u>Sub-head 6</u> Water Treatment Plant Installations
		<u>Sub-head 7</u>

HEAD III	HEAD IV		HEAD V
Mechanical, sanitary and water engineering Specialist Contractor (All Sub-Head, include the supply of equipment)	Other specialist Contractors Sub-Head 1 Earthworks	<u>Sub-Head 7</u> Sub-soil drainage	Quarrying, metal & earth supply, cart and Transport con construction
<u>Sub-Head 8</u> Laundry equipment services	<u>Sub-Head 2</u> a) Piling, In-Situ concrete b) Piling, precast reinforced concrete c) Piling, prestressed or posttensioned concrete d) Piling, Stell e) Piling, patented systems	<u>Sub Head 8</u> <u>Water Main:</u> a) Supply and lay b) Lay only	<u>Sub-Head 1</u> Quarrying and metal supply
<u>Sub-Head 9</u> Boiler plants Auxiliaries and steam services	<u>Sub-Head 3</u> a) Asphaltic coating in buildings b) Bituminous road surfacing	<u>Sub-Head 9</u> a) Drilling for under ground water b) Soil Surveys	<u>Sub-Head 2</u> Quarrying drilling and blasting
<u>Sub-Head 10</u> Miscellaneous fire protection Systems pneumatic-tube conveying systems, laboratory equipment, hot and cold water services, air compressors and compressed air services and other similar specialist installations.	<u>Sub-Head 4</u> a) Stellwork b) Steelwork patented and prefabricated	<u>Sub-Head 10</u> Preacast reinforced or nonreinforced concrete beams, kerbs culverts and drains	<u>Sub-Head 3</u> Earth supply
	<u>Sub-Head 5</u> Patent roofing	<u>Sub-Head 11</u> Prestressed or post-tensioned concrete constructions	<u>Sub-Head 4</u> Carage and transport
	<u>Sub-Head 6</u> a) Paquet and wood block flooring b) Other floor and wall	<u>Sub-Head 12</u> a) Furniture b) Jpinery fittings	<u>Sub-Head 13</u>

LAMPIRAN 2

ELAS	PKINK		JPT		KESEDAR		MPKB		KADA	
	BUMIPUTRA	BUKAN BUMIPUTRA								
A	8	15	1	18	7	4	1	3	-	2
B	17	8	2	16	3	-	3	1	2	4
BX	38	5	4	11	4	3	2	2	9	4
C	38	18	10	28	13	2	14	2	11	4
D	28	8	44	38	32	1	10	2	25	4
E	26	2	58	25	18	1	14	4	14	1
EX	16	1	51	11	6	2	15	2	9	2
F	27	22	358	9	11	-	185	32	260	-
umlah	190	79	555	156	94	13	244	48	330	21

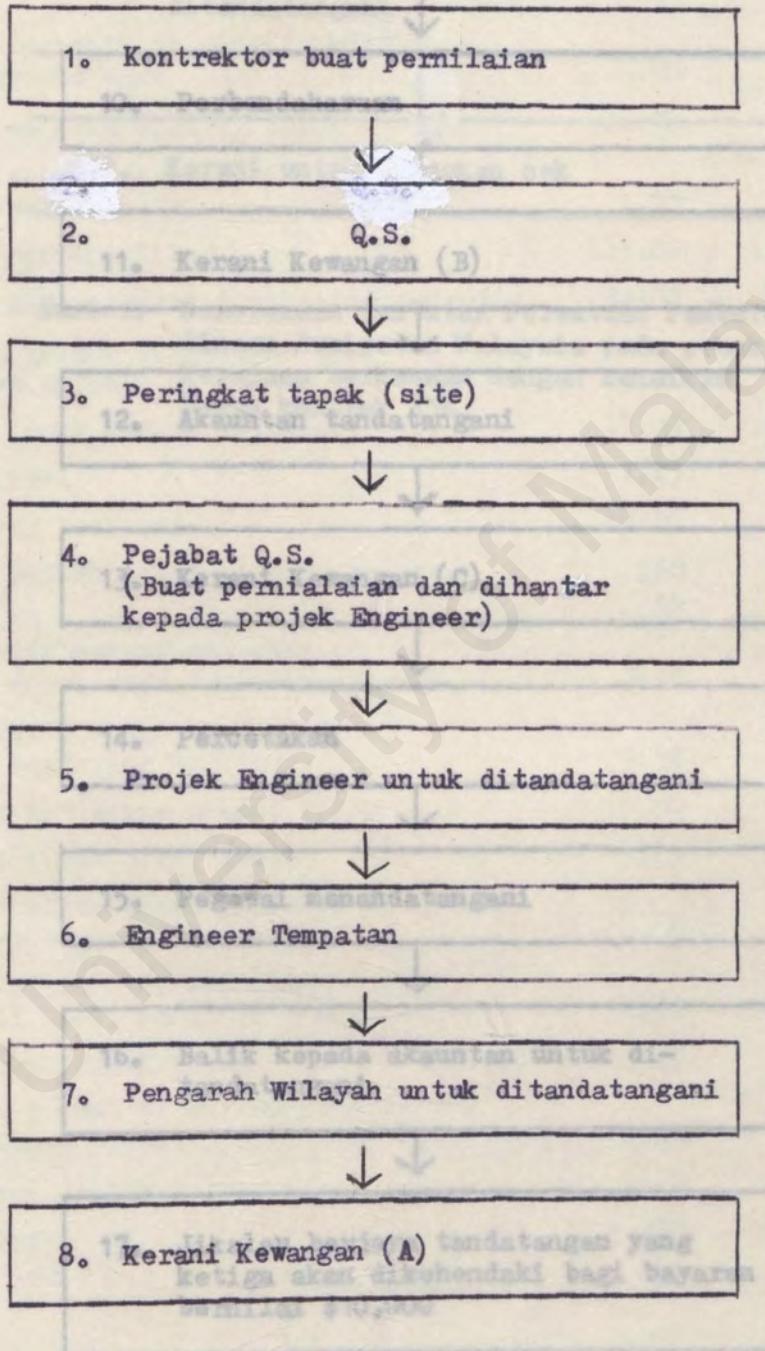
ember: Unit Pendaftaran Pemborong PKINK, JPT, KESEDAR, MPKB dan KADA

titian: 1. a) BP = Pemborong Bumiputra
 b) B.BP = Pemborong Bukan Bumiputra

2. Pemborong yang terlibat dalam data di atas (Juga termasuk pemborong-pemborong dari luar Kelantan (termasuk Kuala Lumpur, Pulau Pinang, Perak dan lain-lain) yang berdaftar dengan agensi-agensi di Kelantan.

LAMPIRAN 3

PROSES PEMBAYARAN WANG KEMAJUAN

9. Pengarah untuk ditandatangani

18. Pegawai Kementerian Kerja Raya untuk
ditandatangani

10. Perbendaharaan

19. Kerani untuk diberikan cek

11. Kerani Kewangan (B)

12. Akauntan tandatangani

13. Kerani Kewangan (C)

14. Percetakan

15. Pegawai menandatangani

16. Balik kepada akauntan untuk di-
tandatangani

17. Jikalau berjaya tandatangan yang
ketiga akan dikehendaki bagi bayaran
bernilai \$10,000

b) SCHEDULE OF RATES

HARGA SEBAHAGIAN DARIPADA BAHAN-BAHAN BINAAN 1977 - 1980

117

	1977	1980	Kenaikan %
1. 12" x 12" pre cast concrete	\$ 4.84	\$ 6.70	38%
2. Cement Concrete 124	74.25	93.00	25
3. $\frac{3}{4}$ " m.s. st 18.	0.46	0.59	28
4. Sawn formwork to side foundation and ground beam	.70	.90	29
5. Reduced brick work 1:3:10	18.70	27.00	44
6. 4" diameter Kerani untuk diposkan cek stoneware grains	1.35	1.60	19
7. Clay roofing tiles	115.00	115.00	35
8. Hume si Sumber: Memorendam tuntutan Persatuan Pemborong Binaan Bumiputra Malaysia pada pehak asbestos roof	74.00	95.00	28
9. Light weight cor Kerajaan berkenaan dengan kenaikan harga kontrek 35%	75.00	75.00	25
10. Door frame (Grade A timber)	17.00	24.00	41
11. 3" hinges	1.45	1.80	24
12. 2 lever lock set	19.00	33.60	77
13. Mild rolled steel in roff trusses	.60	.90	50
	lb	lb	
14. $\frac{1}{2}$ " thick cement and sand (1:2 waterproff rendering)	3.40	4.25	25
15. $1\frac{1}{2}$ " thick cement and sand (1:3 rendering to floo)	3.75	4.70	25
16. $4\frac{1}{2}$ " x $4\frac{1}{2}$ " white glazed tiles	17.80	21.30	20
17. 24 oz clear sheet glass	1.45	2.55	75
18. 3/16" clear sheet glass in louver blades 6" wide	1.05	1.40	33
19. Knot prime stop and paint 3 coats of oil based paint on woodwork	2.20	2.70	23
20. 8" thick crusher run	3.40	4.60	35
21. Apply 1 coat of 80/100 penetration bituminous binder	1.40	2.00	42
22. General labour male	9.00	14.00	56
23. Painter	16.00	23.00	48

Data-data menunjukkan sebahagian daripada kenaikan harga bahan binaan yang diluluskan oleh Jabatan Kerja Raya (Revised schedule of rates)

Sumber: Memorandum Tuntutan Persatuan Pemborong Binaan Bumiputra Malaysia kepada pehak Kerajaan berkenaan dengan kenaikan harga kontrek 35%.

b) SCHEDULE OF RATES

HARGA SEBAHAGIAN DARIPADA BAHAN-BAHAN BINAAN 1977 - 1980

		<u>1977</u>	<u>1980</u>	<u>Kenaikan %</u>
1.	12' x 12' pre cast concrete	\$ 4.84	\$ 6.70	38%
2.	Cement Concrete 124	74.25	93.00	25
3.	$\frac{3}{4}$ " m.s. steel bar	0.46 lb	0.59 lb	28
4.	Sawn formwork to side foundation and ground beam	.70	.90	29
5.	Reduced brik work 9" thick	18.70	27.00	44
6.	4" diameter salt glazed stoneware grains	1.35	1.60	19
7.	Clay roofing tiles	115.00	115.00	35
8.	Hume six corrugated asbestos cement	74.00	95.00	28
9.	Light weight corrugated roof asbestos roof	60.00	75.00	25
10.	Door frame (Grade A timber)	17.00	24.00	41
11.	3" hinges	1.45	1.80	24
12.	2 lever lock set	19.00	33.60	77
13.	Mild rolled steel in roff trusses	.60 lb	.90 lb	50
14.	$\frac{1}{2}$ " thick cement and sand (1:2 waterprooff rendering)	3.40	4.25	25
15.	$1\frac{1}{2}$ " thick cement and sand (1:3 rendering to floor)	3.75	4.70	25
16.	$4\frac{1}{4}$ " x $4\frac{1}{4}$ " white glazed tiles	17.80	21.30	20
17.	24 oz clear sheet glass	1.45	2.55	75
18.	3/16" clear sheet glass in louver blades 6" wide	1.05	1.40	33
19.	Knot prime stop and paint 3 coats of oil based paint on woodwork	2.20	2.70	23
20.	8" thick crusher run	3.40	4.60	35
21.	Apply 1 coat of 80/100 penetration bituminous binder	1.40	2.00	42
22.	General labour male	9.00	14.00	56
23.	Painter	16.00	23.00	48

Data-data menunjukkan sebahagian daripada kenaikan harga bahan binaan yang diluluskan oleh Jabatan Kerja Raya (Revised shedule of rates)

Sumber: Memorandum Tuntutan Persatuan Pemborong Binaan Bumiputra Malaysia kepada pehak Kerajaan berkenaan dengan kenaikan harga kontrek 35%.

- 118(a) -

LAMPIRAN 4

a) KENAIKKAN HARGA BAHAN BINAAN 1977 - 1980

Harga runcit bahan-bahan yang terdapat di Wilayah

<u>Bahan-bahan</u>	<u>Harga 1977</u>	<u>Harga 1980</u>	<u>Kenaikan %</u>
Simen sekampit	\$ 5.65	\$ 8.20	45%
Basi (steel m.s) satu tan	722.00	796.00	10
Besi (steel h.t) satu tan	748.00	829.00	10
Batu bata sebiji	7.9	16.8	113
Batu bata cantik (Facing Brick)	.22	.34	55
Aggregate $\frac{1}{4}$ stone	13.60	18.00	32
Kayu (timber mixed) satu tan	180.00	235.00	31
Asbestos (flats sheets) 4' x 4' x 3/16	2.99	3.97	33
'Corrugated asbestos sheets' satu kaki	1.80	2.00	11
Buruh mahir (skilled worker)	20.00	30.00	50
Buruh kasar 'Unskilled worker)	14.00	20.00	57

Data-data ini menunjukkan purata kenaikan setengah bahan-bahan binaan ialah dalam lingkungan 41% dalam masa 1977 - 1980. Tetapi dalam keadaan sebenar, kenaikan 50% lagi harus ditambah pada anggaran ini oleh kerana belian 'black market' dan kenaikan kos pengangkutan.

Sumber: Memorendom tuntutan Persatuan Pemberong Binaan Bumiputra Malaysia kepada pehak Kerajaan berkenaan dengan kenaikan harga kontrek 35%.

LAMPIRAN 5

GERAF MENUNJUKAN KENAIKAN HARGA BAHAN BINAAN TERTENTU
DARI TAHUN 1977 HINGGA 1980

KENAIKAN

PERATUS (%)

120

110

100

90

80

70

60

50

40

30

20

10

0

1977

1978

1979

1980

MASA (TAHUN)

Batu bata (113%)

Pekerja tidak mahir (57%)

Facing brick (55%)

Pekerja mahir (50%)

Semen (45%)

Asbestos (33%)

Aggregate stone (32%)

Timber mixed (31%)

Corrugated asbestos sheets (11%)

Steel (10%)

Catatan:

Sebenarnya kenaikan harga adalah perlu ditambah 50% untuk menampung kos pengangkutan dan pembelian 'black market'.

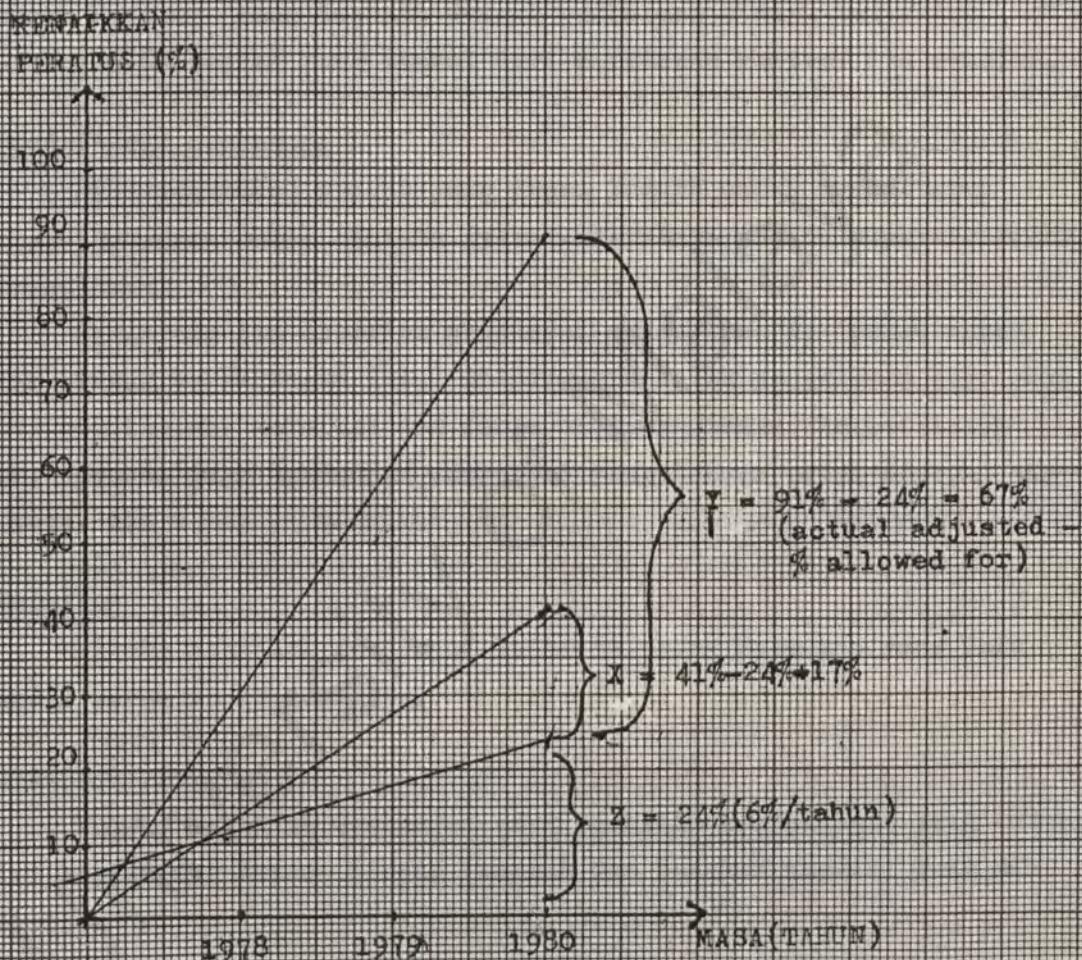
Sumber:

Memorandum Luntutan Persatuan Pemborong Binaan Bumiputera Malaysia kepada pihak kerajaan berkemara dengan kenaikan harga kontrek sebanyak 35%.

LAMPIRAN 5

ISIRAH AP MELAKUKAN KENAIKAN HARGA BAHAN BINAAN TERTENTU

BAGI TAHUN 1977 HINGGA 1980

MEMERLUKAN -

- $2 + Y = \%$ Sebenar setelah dilaksukan (adjusted) 91%
- $2 + X = \%$ Sebenar (11%)
- $Z = \%$ Dijangkakan (Expected 24% @ 6%/tahun)

Dumborg

Memorendum tunutan Persatuan Pemberong Binaan
Bumi Putra Malaysia kepada pihak kerajaan berkenaan
dengan kenaikan harga kontrak sebanyak 35%.

pemborong-pemborong ini berada dalam lapangan ini barulah mereka dinaikkan ke kelas yang lebih tinggi. Syarat kenaikan kelas hendaklah diminta oleh pemborong itu sendiri dan pihak J.K.R akan memilih kerajaan.

LAMPIRAN 6

Dalam bab ini pengkaji akan membincangkan sebahagian daripada 'Peraturan Kontrek' yang berkait dengan pemborong binaan bumiputra dan persoalan-persoalan yang timbul dari peraturan kontrek itu sendiri.

(1) Pendaftaran pemborong

JKR mengenakan syarat yang 'Open Ended' untuk pendaftaran pemborong-pemborong baru. Antara syarat-syaratnya adalah seperti berikut:-

(i) Pengalaman
Seseorang itu mestilah mempunyai pengalaman dan pengetahuan di dalam bidang pemborongan ini. Antara lain ialah pengalaman dari segi mengurus pembiagaan, teknikal dan faham tentang urusan dan peraturan kontrek. Mereka juga hendaklah mempunyai pengetahuan untuk membuat anggaran kerja dan membaca pelan.

(ii) Kewangan
Mereka mestilah mempunyai latar belakang kewangan yang baik dan pandai mengurus kewangannya.

(iii) Alat dan Perkakas

Mereka mestilah mempunyai alat perkakas pemborongan yang cukup. Alat ini bergantong kepada bidang (kepala dan pecahan kepala) yang diaftarkan.

(iv) Kuli dan tenaga boroh

Mereka juga disyaratkan mempunyai tenaga boroh yang cukup untuk menjalankan kerja-kerja pemborongan dan faham dalam pentadbiran dan pengurusan tenaga boroh.

Setelah syarat-syarat ini dipenuhi barulah mereka boleh mendapatkan borang pendaftaran dimana-mana pejabat JKR untuk didaftarkan sebagai pemborong.

Kebanyakan pemborong yang dikaji mendaftarkan diri sebagai pemborong di dalam kelas 'F' (kelas khas untuk bumiputra) setelah

pemborong-pemborong ini berjaya di dalam lapangan ini barulah mereka dinaikkan ke kelas yang lebih tinggi. Syarat kenaikan kelas hendaklah diminta oleh pemborong itu sendiri dan pehak J.K.R akan memilih kerja-kerja yang dibuat untuk dinaikkan kelas.

(2) Jenis-jenis Kerja

a) Kerja undi atau membaiki (Repair or Requisition)

Kerja undi (Requisition) di khaskan untuk pemborong bumiputra kelas 'F' sahaja. Kerja-kerja undi adalah satu daripada kontrek yang dijalankan diantara pemborong dengan J.K.R. Kerja undi dijalankan dengan cara mengundi. Pemborong yang berjaya dalam pengundian akan diberikan kerja-kerja itu. Setelah kerja-kerja itu siap J.K.R akan membuat ukuran kerja yang sebenarnya yang dilakukan oleh pemborong tadi. Jumlah pembayaran berdasarkan 'Senarai Harga' yang sedia ada oleh pehak Perbendaharaan Malaysia. Nilai kerja undi ini adalah kurang dari 25,000 ringgit. Pada kes-kes tertentu kerja-kerja memperbaiki ini diberi terus tanpa undi kepada pemborong yang difikirkan patut. Biasanya untuk kerja-kerja membaiki yang dikira 'Emergency' contohnya membaiki paip yang pecah, membaiki bumbong yang bocor, pintu yang rosak dan lain-lain lagi.

b) Sebut harga (Quotation)

(vi) Sebut harga adalah satu jenis tawaran kerja yang diperuntukan kepada kerja-kerja kontrek yang kecil. Jenis kerja ini adalah khas kepada pemborong kelas 'F' dimana nilai kerja yang dihadkan sehingga 35,000 ringgit. Pehak J.K.R akan menawarkan kerja-kerja Quotation ini dengan mengiklankan tawaran dipapan-papan kenyataan J.K.R samada di J.K.R Negeri dan J.K.R Daerah. Quatation boleh juga dikatakan "Mini-Kontrek" kerana prosedur yang digunakan hampir sama. Quotation tidak memerlukan buku perjanjian untuk ditandatangani, pelan projek dan bayaran 'Eamest Money'.

3) Tender

- e) Kontrek Tender bermaksud "Offer in writing to execute work on supply Jenis kerja kontrek ini boleh di buat dalam dua cara iaitu:-
(i) Kontrek yang menggunakan "Bill of Quantities" atau senarai bahan-taan bahan. dan kerja-kerja ini boleh didapati di akhbar tempatan dan papan kenyataan tawaran di Sabah Kerja Rayu.
(ii) Kontrek yang tidak menggunakan atau tidak berdasarkan bahan (Lump Sum)

a) Tawaran Terhad
Kerja kontrek ini terbuka kepada pemborong-pemborong yang berdaftar di dalam kelas 'EX' ke atas. Biasanya pehak J.K.R akan mengiklankan tawaran-tawaran kerja kontrek di dalam akhbar-akhbar tempatan dan papan kenyataan J.K.R. Nilai kerja kontrek ini adalah tidak terhad. Pemborong-pemborong yang berminat akan mendapatkan borang kontrek di-pejabat J.K.R. Setelah borang ini di isi dan diletakkan di dalam peti tawaran maka pehak lembaga tenderlah yang menentukan pemborong-pemborong yang berjaya. Perkara-perkara penting di dalam borang tawaran ialah:-

- (i) Butir-butir mengenai kontrek

Contoh Tawaran Terhad

- (ii) Harga tawaran yang diterima

- (iii) Tarikh permulaan kerja

- (vi) Jumlah wang cagaran kontrek yang dikehendaki (Security deposit)

- (v) Polisi-polisi Insuran yang perlu diambil

Pemborong yang berjaya dalam tawaran kontrek bermakna ia telah mempunyai ikatan antara pemborong dengan kerajaan. Pemborong tidak boleh lagi menarik diri. Jika pemborong menarik diri bermakna ia telah melakukan pecahan kontrek. Akibatnya pehak J.K.R akan mengeluarkan surat pemansuhan dan tawaran dipanggil semula. Wang cagaran pemborong akan di rampas.

Untuk menjamin Ikatan Kontrek diantara kerajaan dan pemborong maka dokumen kontrek adalah perlu dimana kedua-dua pehak menandatangani-nya. Tanpa polisi insuran, wang cagaran kontrek segala pembayaran kontrek tidak boleh dilakukan.

3) Tender

Tender bermaksud "Offer in writing to execute work on supply goods at fixed price", merupakan satu tawaran kerja yang dikeluarkan dengan rasminya oleh pihak berkenaan secara bertulis, kenyataan tawaran kerja-kerja ini boleh didapati di akhbar tempatan dan 'papan kenyataan tawaran' di Jabatan Kerja Raya.

Jenis-jenis tawaran ialah

- a) Tawaran Terhad
- b) Tawaran Antarabangsa

a) Tawaran Terhad

Tawaran terhad ialah tawaran yang dikhaskan kepada pemborong bumiputra sahaja. Pemborong-pemborong yang berkelayakan dalam kelas-kelas tertentu dikhaskan untuk memasuki tawaran ini. Pemborong-pemborong Bumiputra bertanding sesamanya untuk mendapatkan tawaran ini.

Contoh Tawaran Terhad

**KENYATAAN TAWARAN
JABATAN PARIT DAN TALI AIR
NEGERI KELANTAN**

Tawaran daripada pemborong-pemborong bumiputera yang berdaftar dengan JPT Negeri Kelantan atau Persekutuan dalam kelas 'BX', 'C', 'D' dan 'E' (bahagian pembinaan konkrit, kerja tanah dan bangunan) akan diterima di Pejabat Pengarah Parit dan Tali Air Negeri Kelantan, Kota Baharu, sehingga pukul 12.00 tengah hari pada 18hb. Februari, 1984 bagi kerja:

**"PEMBINAAN SISTEM TALI AIR DAN
SATU BUAH RUMAH PAM DALAM
RANCANGAN TALI AIR PUTAT/MAK
SARI, TEMANGAN, MACANG,
KELANTAN."**

Maklumat lanjut berkaitan dengan tawaran ini boleh didapati di pejabat tersebut dan di Pejabat Jurutera Parit dan Tali Air Macang pada masa pejabat.

Lawatan ke tapak kerja akan diadakan pada 9hb. Februari, 1984 jam 9.30 pagi. Mana-mana pemborong yang ingin menawar hendaklah berkumpul di Pejabat Jurutera Parit dan Tali Air, Macang, pada tarikh dan masa tersebut.

(250)

b) Tawaran Terbuka

Tawaran terbuka adalah tawaran yang boleh dibuat oleh semua pemborong dari ke semua kaum. Tender-tender yang dikeluarkan dalam tawaran terbuka ini adalah merupakan 70% daripada nilai-nilai kerja keseluruhan yang diperuntukan kepada JKR. Dalam tawaran jenis ini pemborong bumiputra terpaksa bertanding dengan pemborong dengan bukan bumiputra dalam menentukan harga projek.

Contoh Tawaran Terbuka

<p style="text-align: center;">KENYATAAN TAWARAN JABATAN PARIT DAN TALAIR NEGERI, KELANTAN</p> <p>Tawaran-tawaran daripada pemborong - pemborong yang berdaftar dengan JPT Negeri Kelantan atau Persekutuan dalam kelas B, BX, C dan D (Bahagian Binaan Konkrit dan Kerja Tanah) akan diterima di Pejabat Pengarah, Parit dan Talair Negeri Kelantan, Kota Baharu hingga pukul 12.00 tengah hari pada 25hb. Januari, 1984 untuk:</p> <p>Construction of R.C. box culvert in Burung Mandi sub-box project area of Kemasin Semerak Integrated Agricultural Development Project (Phase I), District of Kota Baharu / Bacuk, Kelantan. (Contract No. KSRDP 7A)</p> <p>Segala butir dan dokumen tawaran boleh didapati di pejabat tersebut pada waktu pejabat. Pemborong - pemborong yang ingin memasuki tawaran di atas adalah dikehendaki mengeluarkan kiriman wang pos atau bank deraf berharga \$125.00 atas nama Pengarah, Parit dan Tallair Negeri, Kelantan sebagai bayaran dokumen tawaran dan pelan-pelan.</p> <p>Lawatan ke tempat bina akan diadakan pada 4hb. Januari, 1984 jam 10.00 pagi. Pemborong - pemborong yang berminat untuk menawar hendaklah berada di Wisma JPT Kota Baharu pada tarikh dan masa yang telah ditetapkan di atas.</p> <p style="text-align: right;">(4422M)</p>
--

(4) Lembaga Tawaran Persekutuan Peringkat Negeri

c) Tawaran Antarabangsa
 Tawaran yang dibukakan kepada pemberong-pemberong antarabangsa bagi membuat dan memudahkan projek-projek yang dibuayai oleh institusi-institusi kewangan antarabangsa. Biasanya jika institusi kewangan ini datang dari satu negeri maka pemberong dari negeri itulah yang menjalankan projek yang ditawarkan.

(4) Lembaga Tender

Lembaga tender adalah satu kumpulan yang dilantek yang bertanggungjawab dan mempunyai kuasa dalam menentukan atau pemilihan tawaran kerja.

(vi) Lembaga Tender mengenai borong atau kerja-kerja yang dianggar berharga lebih daripada 10,000 ringgit atau amaun yang lebih rendah yang ditetapkan oleh ketua setiausaha perbendaharaan atau pegawai kewangan Negeri hendaklah ditimbangkan oleh satu Lembaga Tender. (*) ini membuat keputusan berdasarkan JKR mengeluarkan Lembaga tender terbahagi kepada beberapa peringkat dan dianggotai oleh ahli yang berlainan. Lembaga tender itu ialah:-

(i) Lembaga tawaran peringkat persekutuan

(5) Pembiayaan-Kontrak (Diminishing)

Biasanya lembaga tawaran peringkat ini diwakili oleh ketua pengarah kerjaraya. Perbendaharaan Kementerian Kerjaraya, unit perancang linear dan tidak boleh dilantik tanpa sebarang persetujuan kerajaan ekonomi, lembaga ini berkuasa memperakui tawaran-tawaran yang melebihi senasabah. Dalam melaksanakan kontrak ini, pemborong boleh memohon \$250,000 ringgit untuk diterima. Tawaran ini adalah khas untuk kerja-segala arahan pegawai pengguna. Kontrak yang dijalankan di antara pemborong dan kerajaan boleh disahrabkan dengan beberapa sebab

(*) Arahann Perbendaharaan, penerbitan Kerajaan Malaysia M/S

i) Pemborong dengan tidak sebab yang menambah meninggalkan kerja tanpa siap.

- ii) Gagal meneruskan kerja dengan memuaskan
- iii) Tidak mahu atau selau tidak mengendahkan arahan-arahan pegawai
- a) penguasa yang bertulis untuk menganti atau mengalih kerja-kerja atau bahan-bahan yang tidak elok atau rosak.

Jika ketiga-tiga perkara di atas berlaku berterus-terusan selama satu minggu walaupun amaran telah dihantar oleh pegawai penguasa melalui pos berdaftar, maka pegawai berkuasa berhak memasuhkan kontrek tersebut.

Sebab-sebab lain yang boleh menyebabkan pemasuhan kontrek ialah apabila pemberong jatuh bankrap atau menyerahkan keseluruhan kerja atau sebahagian daripada kerja-kerja kontrek ini kepada pemberong lain tanpa mendapat izin daripada pegawai penguasa.

Apabila satu-satu kontrek dimahsuhukan JKR akan mengambil langkah untuk menyiapkan kerja-kerja yang terbengkalai itu seperti berikut:-

- i) JKR akan menyudahkan kerja-kerja yang terbengkalai itu dengan membagi tawaran semula dan pemberong ini akan menggunakan segala barang dan barang, rumah-rumah kongsi, alat-alat yang dippunyai oleh pembotong Kecacatan yang dimasukkan di atas kerosakan atau kecacatan yang pertama tadi.
- ii) JKR boleh juga menyudahkan kerja-kerja yang terbengkalai itu dengan menggunakan kakitangan JKR sendiri.

Di dalam kedua-dua cara di atas segala perbedaan belanja untuk pegawai penguasa akan menolak nilai kerja untuk memperbaiki kecacatan menyudahkan kontrek yang dimahsuhukan itu akan ditanggung oleh pemberong itu daripada pembayaran pemberong iaitu menolak daripada wang tahaman yang pertama.

6) Sijil-sijil Yang Dikeluarkan Oleh Pehak JKR yang Berkait Dengan Kontrek

a) Sijil siap kerja (Practical Completion) dan masa tanggongan kecacatan (Defects Liability Period). Apabila pemborong menyiapkan kerja-kerja di bawah kontrek itu mengikut kehendak-kehendak kontrek dan memuaskan pegawai penguasa, maka pegawai penguasa akan mengeluarkan sijil siap kerja mengesahkan yang segala kerja-kerja di bawah kontrek ini telah disiapkan pada hari itu. Maka pada tarikh sijil itu dikeluarkan akan dikira sebagai pemulaan masa tanggongan kecacatan. Selepas sahaja pemborong menerima sijil siap kerja itu wang cagaran kontrek akan dipulangkan kepada pemborong.

iii) Pada amnya, sebaik sahaja kerja-kerja itu telah disiapkan pemborong masih lagi bertanggongjawab terhadap apa jua kecacatan yang berlaku selepas itu. Masa dalam mana pemborong bertanggongjawab membaiki kecacatan ini adalah dipanggil masa tanggongan kecacatan (Defects liability period) masa ini bermula dari tarikh sijil siap kerja dikeluarkan dan selama 6 bulan ataupun satu tahun terpulang kepada nilai kontrek itu. Kecacatan dan kerosakan yang dimasudkan di atas kerosakan atau kecacatan kepada bahan-bahan atau kerja-kerja akibat dari pekerjaan yang tidak elok. Juga kecacatan dari segi kesusutan (shrinkage) kepada kayu-kayu dan lain-lain lagi. Jika pemborong gagal membaiki kecacatan ini, maka pegawai penguasa akan menolak nilai kerja untuk memperbaiki kecacatan itu daripada pembayaran pemborong iaitu menolak daripada wang tahanan. 3 bulan. Pehak JKR akan mengeluarkan sekurang-kurangnya 3 tempuh (masa) sijil lanjutan masuk kepada pemborong-pemborong bumiputra.

b) Sijil lanjutan masa (Extension Certificate)

Sijil lanjutan masa merupakan sijil yang dikeluarkan oleh pegawai penguasa kepada pemborong untuk melanjutkan tempuh kerja-kerja kontrek. Apabila didapati kerja-kerja kontrek itu tidak siap di dalam jangkamasa yang ditetapkan maka pemborong hendaklah menulis surat kepada pegawai penguasa dengan sebab-sebab yang tertentu untuk dilanjutkan masa tempuh siap tiap kontrek.

(menakan denda atau bayaran imbuhan (bayaran gantirugi) Biasanya sebab-sebab yang diterima oleh JKR untuk melanjutkan masa adalah seperti berikut:-

- i) Kerja-kerja tergendala atas kuasa tuhan
- ii) Disebabkan oleh keadaan cuaca yang luar biasa, buruk
- iii) Disebabkan oleh pegawai penguasa meminda, menukar dan sebagainya terhadap kerja kontrek itu.
- iv) Disebabkan pemborong lewat menerima butiran-butiran atau arahan-arahan dari pegawai penguasa menyebabkan tergendala kerja-kerja berong-pemborong yang sebut-butai berasal dari tawaran tawaran berkaitan tawaran. Untuk tawaran JKR, wang cagaran ini disyaratkan kepada tawaran berong-pemborong yang sebut-butai berasal dari tawaran tawaran berkaitan tawaran.
- v) Disebabkan oleh pengaduhan awam, mogok pekerja-pekerja yang melebihi \$250,000 atau. Banyaknya wang cagaran ini adalah seperti berikut:-
- vi) Disebabkan kelewatan kerja-kerja kontrek lain yang dikontrekan oleh kerajaan menghalang perlaksanaan kontrek induk
- a) Untuk tawaran kerja yang bernilai \$200,000 hingga \$1 juta wang cagaran
- vii) Kelambatan kerja-kerja oleh pemborong-pemborong kecil yang dipilih (Nominated sub - contractor)
- b) Untuk tawaran kerja yang bernilai melebihi \$1 juta, wang cagaran Dengan alasan-alasan ini maka pehak JKR akan mengeluarkan sijil lanjutan masa kepada pemborong, tempuh lanjutan masa ini ialah 3 bulan. Pehak JKR akan mengeluarkan sekurang-kurangnya 3 tempuh deposit pertembahan, draf banket, atau gantenti batu yang dibubuhkan (masa) sijil lanjutan masa kepada pemborong-pemborong bumiputra. di Malaysia. Wang cagaran ini akan dipulangkan kepada pemborong-pemborong

c) Sijil tak siap kerja (Non-Completion Certificate)

Pada dasarnya, perlaksanaan kontrek hendaklah disiapkan pada tarikh yang telah ditetapkan atau dalam masa lanjutan yang telah diluluskan. Jika pemborong itu gagal menyiapkan kerja-kerja yang sepatutnya kerja-kerja itu siap, tanpa alasan, yang menasabah, maka pegawai penguasa akan mengeluarkan sijil, iaitu sijil tak siap kerja. Dengan itu bermakna pemborong dikenakan denda atau bayaran imbuhan (bayaran gantirugi) sehinggalah kerja-kerja itu disiapkan oleh pemborong. Pemborong-pemborong juga maseh lagi bertanggongjawab untuk menyambungkan polisi-polisi insuran kesatu masa (tarikh) yang dijangka kerja-kerja kontrek itu boleh disiapkan.

7) Wang Cagaran (Earnest Money)

Earnest money ialah wang cagaran yang disyaratkan bersama-sama tawaran. Wang cagaran ini adalah perlu untuk menjamin agar pemborong-pemborong yang betul-betul berminat sahaja akan memasuki tawaran-tawaran. Untuk tawaran JKR, wang cagaran ini disyaratkan kepada tawaran yang melebihi \$250,000 ke atas. Banyaknya wang cagaran ini adalah seperti berikut:-

- a) Untuk tawaran kerja yang bernilai \$250,000 hingga \$1 juta wang cagaran tawaran ialah sebanyak \$2,500
- b) Untuk tawaran kerja yang bernilai melebihi \$1 juta, wang cagaran tawaran ialah 10,000 ringgit

Wang cagaran ini hanya boleh dibuat dalam bentuk wang tunai, deposit perpendaharaan, draf banker, atau gerenti bank yang ditubuhkan di Malaysia. Wang cagaran ini akan dipulangkan kepada pemborong-pemborong

LAMPIRAN 7

setelah sahaja keputusan tawaran dikemukakan manakala bagi pemberong yang berjaya di dalam satu-satu tawaran wang cagarannya tidak akan di-

1) Syarat-syarat Perlembagaan
Syarikat-syarikat pemberong bertaraf Bumiputra dibenarkan mukakan wang taruhan (*security deposit*) sebagai gantinya.
bergabung bagi membolehkan membuat kerja-kerja dalam kelas yang lebih tinggi daripada kelas yang dimiliki sekarang menurut kaedah berikut:-

- i) Pemberong-pemberong kelas 'A' dan 'B' dan 'BX' boleh membuat tawaran-tawaran kerja dalam kelas yang rendah hingga c iaitu tidak kurang dari \$100,000
- ii) Pemberong-pemberong dalam kelas 'BX' dan 'C' bergabung boleh buat kerja-kerja kelas 'A' dan 'B'
- iii) Dua pemberong dalam kelas 'D' bergabung boleh membuat kerja-kerja hingga kelas 'BX'
- iv) Pemberong-pemberong dalam kelas 'E' dan 'H' bergabung boleh membuat tawaran untuk kerja-kerja hingga kelas 'C'
- v) Pemberong-pemberong dalam 'E' dan 'EX' bergabung boleh membuat tawaran untuk kerja-kerja kelas 'D'
- vi) Pemberong-pemberong kelas 'EX' dan 'F' bergabung boleh membuat tawaran untuk kerja-kerja kelas 'E'
- vii) Pemberong-pemberong kelas 'F' bergabung boleh membuat kerja-kerja kelas 'E'

Untuk makluman Tuan, gabungan seperti yang disebutkan di atas adalah untuk satu-satu projek sahaja. Oleh itu sekiranya Tuan ingin bergabung dengan pemberong Bumiputra lain, Tuan hendaklah memasukkan nama gabungan itu didalam borang tawaran dan seki ranya syarikat gabungan itu berjaya di dalam tawaran tersebut maka syarikat itu hendaklah didaftarkan dengan pendaftaran pembiacara (*Register Of Business*) bagi membolehkannya menjalankan kontrek.

LAMPIRAN 7

19hb Jun 1974

SYARAT-SYARAT PERGABUNGAN BAGI PEMBORONG BUMIPUTRA DAN PEKELILING PERBENDAHARAAN HK 7/19741) S Syarat-syarat Pergabungan

Sebaua ~~K~~ Syarikat-syarikat pemborong bertaraf Bumiputra dibenarkan bergabung bagi membolehkan membuat kerja-kerja dalam kelas yang lebih tinggi daripada kelas yang dimiliki sekarang menurut kaedah berikut:-

- i) Pemborong-pemborong kelas 'A' dan 'B' dan 'BX' boleh membuat tawaran-tawaran kerja dalam kelas yang rendah hingga c iaitu tidak kurang dari \$100,000 ~~KLING PERBENDAHARAAN HK 7/1974~~
- ii) Pemborong-pemborong dalam kelas 'BX' dan 'C' bergabung boleh buat kerja-kerja kelas 'A' dan 'B'
- iii) Dua pemborong dalam kelas D bergabung boleh membuat kerja-kerja hingga kelas 'BX' di arah makluman bahawa Persidangan Majlis Kewangan Negara yang diadakan pada 18hb Februari, 1974 telah membuat peraturan ~~KEPUTUSAN MAJLIS KEWANGAN NEGARA~~ yang menyatakan bahawa pemborong-pemborong dalam kelas D dan E bergabung boleh membuat barang, perkhidmatan dan kerja-kerja seperti berikut:-
- tawaran untuk kerja-kerja hingga kelas 'C'
- v) Pemborong-pemborong dalam 'E' dan 'EX' bergabung boleh membuat tawaran untuk kerja-kerja kelas 'D'
- vi) Pemborong-pemborong kelas 'EX' dan 'F' bergabung boleh membuat tawaran untuk kerja-kerja kelas 'E'
- vii) Pemborong-pemborong kelas 'F' bergabung boleh membuat kerja-kerja kelas 'E'

Untuk makluman Tuan, gabungan seperti yang disebutkan di atas adalah untuk satu-satu projek sahaja. Oleh itu sekiranya Tuan ingin bergabung dengan pemborong Bumiputra lain, Tuan hendaklah memasukkan nama gabungan itu didalam borang tawaran dan sekiranya syarikat gabungan itu berjaya di dalam tawaran tersebut maka syarikat itu hendaklah daftarkan dengan pendaftaran pembiagaan (Register Of Business) bagi membolehkannya menjalankan kontrek.

19hb Jun 1974

Semua Ketua Setiausaha Kementerian,

Semua Ketua Jabatan Persekutuan,

Semua Y.B. Setiausaha Kerajaan Negeri,

Semua Setiausaha/Pegawai Pentadbir Badan-Badan Berkanun.

Tuan,

SURAT PEKELILING PERBENDAHARAAN BIL. 7/1974
KEUTAMAAN KEPADA BUMIPUTRA DALAM PEROLEHAN
BARANG-BARANG, PERKHIDMATAN DAN KERJA-KERJA

KEPUTUSAN MAJLIS KEWANGAN NEGARA

Saya adalah di arah memaklumkan bahawa Persidangan Majlis Kewangan Negara yang diadakan pada 18hb Februari, 1974 telah membuat ketetapan mengenai keutamaan kepada Bumiputra dalam perolehan barang-barang, perkhidmatan dan kerja-kerja seperti berikut:-

- i) Takrif Syarikat Bumiputra atau Syarikat Usaha Bersama Bumiputra
 - a) Syarikat yang majoriti (sekurang-kurangnya 5% daripada hak milik saham-saham syarikat itu dipunyai oleh orang-orang Bumiputra; dan yang majoriti (sekurang-kurangnya 51%) daripada peringkat pengurusan dijalankan oleh Bumiputra; serta yang majoriti (sekurang-kurangnya 51%) daripada pekerja-pekerja syarikat itu terdiri dari Bumiputra; atau
 - b) Badan-badan atau Syarikat-syarikat yang ditubuhkan oleh Kerajaan Persekutuan atau Kerajaan-Kerajaan Negeri dan anak-anak Syarikat Badan-Badan atau Syarikat-Syarikat itu yang bertujuan menambah penyeertaan Bumiputra dalam perdagangan dan perusahaan seperti Pernas, Perbadanan Kemajuan Ekonomi negeri dan anak-anak Syarikat mereka, anak-anak Syarikat MARA dan sebagainya.
- ii) Keutamaan kepada kontrak-kontrak untuk kerja-kerja
 - a) 30% daripada nilai kerja-kerja binaan, selain daripada kerja-kerja yang dijalankan sendiri oleh Jabatan Kerja Raya dan lain-lain Jabatan Persekutuan dan negeri hendaklah dikhaskan kepada kontraktor-kontraktor Bumiputra untuk ditandingi di antara mereka sahaja:
 ↗ 30% daripada nilai kerja-kerja yang dimaksudkan ialah 30% daripada nilai kerja-kerja yang dilaksanakan pada satu-satu tahun/

- b) Bagi kerja-kerja yang dijalankan berdasarkan Jadual Kadar bagi kerja-kerja yang nilainya tidak lebih daripada \$25,000/- hendaklah dijalankan oleh kontraktor Bumiputra sahaja;
- c) Bagi baki 70% daripada kerja-kerja itu, kontrektor-kontraktor Bumiputra boleh mengambil bahagian dalam pelawaan Tender atau Sebutharga, tetapi dengan tidak diberi apa-apa keutamaan.

iii) Keutamaan bagi Bekalan Barang-Barang dan Perkhidmatan

- a) Bagi perolehan barang-barang dan perkhidmatan yang nilainya \$50,000/- ke bawah keutamaan sebanyak 10% hendaklah diberi kepada Bumiputra;
- b) Bagi perolehan barang-barang dan perkhidmatan yang perbelanjaannya melebihi \$50,000/- sehingga \$100,000/- keutamaan sebanyak 7½% hendaklah diberi kepada bumiputra;
- c) Bagi perolehan barang-barang dan perkhidmatan yang perbelanjaannya melebihi \$100,000/- hingga \$1.0 juta keutamaan sebanyak 5% hendaklah diberi kepada Bumiputra;
- d) Bagi perolehan barang-barang dan perkhidmatan yang perbelanjaannya melebihi \$1.0 juta sehingga \$5.0 juta keutamaan sebanyak 2% hendaklah diberi kepada Bumiputra.

iv) Pelaksanaan Keutamaan

- a) Keutamaan di atas hendaklah diberi dengan syarat kualiti tempoh penyerahan/siapnya kerja-kerja, perkhidmatan dan bekalan barang-barang adalah memuaskan;
- b) Ketua-ketua Jabatan yang menjemput tawaran-tawaran yang berkenaan adalah bertanggungjawab memastikan bahawa keutamaan ini adalah dilaksanakan dengan sempurna;
- c) Keutamaan kepada kontrek untuk kerja-kerja hendaklah dilaksanakan oleh semua Kementerian/Jabatan Persekutuan dan Negeri;
- d) Keutamaan kepada Bumiputra untuk perolehan barang-barang dan perkhidmatan hendaklah dilaksanakan oleh semua Kementerian, Jabatan Persekutuan dan Negeri dan Badan Berkanun.

v) Pembatalan Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil.26/1968

Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil.26/1968 adalah dibatalkan. Sungguh pun demikian, amalan pendaftaran bagi pemborong-pemborong kelas 'F' hendaklah terus dikhaskan kepada pemborong-pemborong Bumiputra sahaja.

PANDUAN PERLAKSANAAN KEPUTUSAN MAJLIS KEWANGAN NEGARA

2. Semua Kementerian/Jabatan Persekutuan dan Negeri serta Badan-Badan Berkanun hendaklah melaksanakan dasar keutamaan kepada Bumiputra di dalam perolehan barang-barang, perkhidmatan dan kerja-kerja seperti di atas.

Takrif Kerja-Kerja, Barang-Barang dan Perkhidmatan

3. Kerja-kerja adalah dimudsudkan sebagai kerja-kerja binaan seperti membina bangunan, mengorek parit, membina lapangan terbang, membina tapak kawasan, membina ampanan air dan lain-lain. Ia termasuk semua kerja Civil, mechanical dan electrical.

4. Barang-barang adalah dimaksudkan sebagai meterial atau benda-benda seperti bahan-bahan binaan, makanan, pakaian, kenderaan, kelengkapan pejabat dan lain-lain lagi.

5. Perkhidmatan adalah ditakrifkan sebagai khidmat yang diberi oleh manusia dengan cara tenaga ataupun menggunakan kemahiran untuk mendapatkan upah dan menjayakan atau mengerjakan satu-satu pekerjaan yang diberi selepas pelawaan Tender atau Sebutharga dibuat. Contoh perkhidmatan yang dimaksudkan adalah mencuci bangunan pejabat, menjahit, percetakan, menyenggara dan memperbaiki mesin pejabat dan pengangkutan.

6. Dalam beberapa hal terdapat pembahagian yang agak kabur dan penjelasan berikut adalah disampaikan:-

- a) Pembekalan barang-barang di dalam kerja-kerja binaan yang mana kontraktor sendiri bertanggungjawab secara langsung dan kos itu merupakan kos kerja-kerja bagi sesuatu perolehan itu maka dasar 30% hendaklah dikenakan dalam hal ini;
- b) Bagi kerja-kerja binaan di mana pembekalan adalah di luar kawalan kontraktor, Tender atau Sebutharga berasingan hendaklah dipelawa dan keutamaan mengikut "sliding scale" hendaklah digunakan misalnya, pembekalan lif dan alat menghawa dingin bagi sesuatu bangunan;
- c) Keutamaan mengikut "sliding scale" hendaklah dikenakan bagi pembekalan di mana pembinaan dan pemasangan merupakan akibat daripada perbekalan misalnya pembekalan dan pemasangan "heavy plant and equipment".

Penjelasan Mengenai Perlaksanaan Dasar 30%

7. Berhubung dengan cara untuk melaksanakan dasar 30%, semua Kementerian/Jabatan Persekutuan dan Negeri serta Badan-Badan Berkanun hendaklah menentukan supaya 30% daripada nilainya kerja yang akan dijalankan pada tiap-tiap tahun adalah dihadkan kepada Bumiputra dan ditandingi oleh kontraktor-kontraktor Bumiputra sahaja. Ini bermakna bahawa 30% ditentukan dengan berdasarkan nilai kerja dan bukan kepada bilangan kerja. Dalam pemilihan 30% daripada nilai kerja hanya yang dianggap boleh dilaksanakan oleh kontraktor Bumiputra dipilih untuk tujuan Tender terhad.

8. Nasihat daripada Yunit Pemborong Bumiputra, Ibu Pejabat Jabatan

Pengawasan

9. Dasar Kerajaan adalah untuk mengadakan satu golongan kontraktor/Pembekal Bumiputra yang "viable" sesuai dengan Dasar Ekonomi Baru. Oleh yang demikian, pengawasan yang rapi hendaklah dibuat oleh semua Badan-Badan Kerajaan terhadap kontrek-kontrek yang diberi kepada Bumiputra dibawah dasar keutamaan. Kontraktor-kontraktor/pembekal Bumiputra yang diberi kontrek di bawah dasar keutamaan adalah tidak dibanarkan "sub-contract" kepada kontraktor-kontraktor bukan Bumiputra, malainkan bagi kerja-kerja "specialist", tetapi pemberong-pemberong Bumiputra tidak dibanar memberikan keseluruhan kerja-kerja "specialist" itu bahkan mereka mestilah membeli barang-barang yang hendak digunakan untuk kerja-kerja itu dan cuma "sub-contract" upah melaksanakan sahaja. Kementerian/Jabatan dan Badan-Badan Berkanun hendaklah memastikan bahawa Syarikat Bumiputra yang diberi keutamaan adalah memenuhi takrif Syarikat Bumiputra sebagaimana yang ditetapkan dan Bumiputra adalah mengambil bahagian yang cergas.

Bimbingan

10. Oleh kerana Bumiputra baru sahaja berkecimpung dalam perdagangan dan perusahaan, bimbingan dan nasihat patutlah diberi untuk memastikan supaya Syarikat Bumiputra berjaya dalam usaha mereka untuk mengambil bahagian dalam perolehan kerja-kerja, barang-barang dan perkhidmatan Kerajaan.

Perolehan Yang Dibiayai Oleh Pinjaman Luar Negeri

11. Dasar keutamaan tidaklah dikenakan kepada perolehan barang-barang perkhidmatan dan kerja-kerja yang dibiayai dengan pinjaman luar negeri seperti pinjaman dari Bank Pembangunan Asia atau Bank Dunia.

LAPURAN PERLAKSANAAN

12. Bagi mengikuti perkembangan perlaksanaan dasar keutamaan ini, semua Kementerian/Jabatan Persekutuan dan Negeri serta Badan-Badan Berkanun adalah diminta menyampaikan maklumat mengenai perolehan seperti dalam Lampiran A, B, C dan D kepada Perbendaharaan Malaysia, Kuala Lumpur. Kementerian/Jabatan yang telah menyampaikan maklumat yang serupa kepada Perbendaharaan tidaklah perlu menyampaikan maklumat itu lagi kepada Perbendaharaan. Data yang diperlukan seperti dalam Lampiran-lampiran itu hendaklah disampaikan kepada Perbendaharaan tidak lewat daripada 30hb Ogos, 1974. Data mengenai perolehan bagi tahun 1974 dan seterusnya hendaklah disampaikan tiap-tiap tahun tidak lewat daripada 28hb Februari, dalam tahun selepas tahun dilapurkan itu. Misalnya, data perolehan tahun 1974 hendaklah disampaikan pada 28hb Februari, 1975.

KUATKUASA SURAT PEKELILINGINI

13. Surat Pekeliling ini dikuatkuasakan pada 1hb Jun, 1974
Saya yang menurut perintah,

(ABDULLAH BIN KASSIM)
Setiausaha Bahagian,
Pengurusan Kontrak dan Bekalan,
b.p. Ketua Setiausaha Perbendaharaan.

s.k. Semua Pegawai Kewangan Negeri, Semenanjung Malaysia.

Setiausaha Tetap Kementerian Kewangan Sabah.

Setiausaha Kewangan Negeri, Sarawak.

Fail NO: Perb. (K&B)O.308

PERBENDAHARAAN MALAYSIA,
KUALA LUMPUR.

Lagi penglibatan kontraktor Bumiputra di dalam bidang perolehan kerja-kerja, maka Perbendaharaan telah mengambil keputusan supaya semua tender bagi kerja-kerja yang nilainya melebihi \$25,000.00 11hb Ogos 1976 yang dari-pada \$50,000.00 hendaklah dihadkan kepada kontraktor Bumiputra sahaja. Semua Ketua Setiausaha Kementerian, di bawah peruntukan 30% nilai kerja-kerja yang dimaksudkan pada satu-satu tahun itu yang telah di-

Semua Ketua Jabatan Persekutuan, ini maka perenggan (ii) Surat Pek-

Semua Yang Berhormat Setiausaha Kerajaan Negeri,

Setiausaha/Pegawai Pentadbir Badan Berkenan

Tuan,

- a) Bagi kerja-kerja yang nilainya dianggarkan lebih daripada \$25,000.00 dan kurang daripada \$50,000.00 maka TAMBAHAN PERTAMA KEPADA

SURAT PEKELILING PERBENDAHARAAN
BIL. 7/1974

Keutamaan Kepada Bumiputra Dalam Perolehan Barang-Barang, Perkhidmatan Dan Kerja-Kerja

3. Arahuan ini akan berjatuhwaktu dengan surat-surat Kementerian-Kementerian Adalah saya di arah menarik perhatian tuan kepada Suratian ke-Pekeling Perbendaharaan Bil. 7/1974 bertarikh 19hb Jun, 1974 mengenai keutamaan kepada Bumiputra dalam perolehan, barang-barang, perkhidmatan dan kerja-kerja. Perhatian tuan adalah ditarik kepada perenggan (ii) Surat Pekeling berkenaan yang berbunyi:

ii) Keutamaan Kepada Kontrak-Kontrak Untuk Kerja-Kerja:

- a) 30% daripada nilai kerja-kerja binaan, selain daripada kerja-kerja yang dijalankan sendiri oleh Jabatan Kerja Raya dan lain-lain Jabatan Persekutuan dan Negeri hendaklah dikhaskan kepada Kontektor-kontektor Bumi-putra untuk ditandingi di antara mereka sahaja;
 \checkmark 30% daripada nilai kerja-kerja yang dimaksudkan itu ialah 30% daripada nilai kerja-kerja yang hendak dilaksanakan pada satu-satu tahun \checkmark
- b) Bagi kerja-kerja yang dijalankan berdasarkan jadual kadar bagi kerja-kerja yang ~~nilainya~~ tidak lebih daripada \$25,000.00 hendaklah dijalankan oleh kontektor Bumiputra sahaja;
- c) Bagi baki 70% daripada kerja-kerja itu, kontektor-kontektor Bumiputra boleh mengambil bahagian dalam pelawaan tender atau sebutharga, tetapi dengan tidak diberi apa-apa keutamaan.

2. Adalah didapati bahawa walaupun ada keutamaan-keutamaan seperti di atas, masih lagi terdapat kekurangan kontektor Bumiputra di dalam lapangan perolehan kerja-kerja. Dengan yang demikian untuk menambahkan

lagi penglibatan kontrakter Bumiputra di dalam bidang perolehan kerja-kerja, maka Perbendaharaan telah mengambil keputusan supaya semua tender bagi kerja-kerja yang nilainya melebihi \$25,000.00 tetapi kurang dari pada \$50,000.00 hendaklah dihadkan kepada kontrakter Bumiputra sahaja. Kerja-kerja ini tidaklah termasuk di bawah peruntukan 30% nilai kerja-kerja yang hendak dilaksanakan pada satu-satu tahun itu yang telah diuntukkan kepada Bumiputra. Dengan ini maka perenggan (ii) Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 7/74 ini adalah dipinda dengan ditambah perenggan kecil (d) iaitu seperti berikut:-

ii) Keutamaan Kepada Kontrak-Kontrak Untuk Kerja-Kerja

- d) Bagi kerja-kerja yang nilainya dianggarkan lebih daripada \$25,000.00 dan kurang daripada \$50,000.00 maka tender untuk kerja-kerja ini hendaklah dihadkan kepada kontraktor Bumiputra sahaja. Kerja-kerja ini hendaklah tidak termasuk di bawah peruntukan 30% nilai kerja-kerja yang hendak dilaksanakan pada satu-satu tahun itu yang telah diuntukkan kepada Bumiputra.

3. Arah ini akan berkuatkuasa dengan sertamerta. Kementerian-Kementerian dan Jabatan-Jabatan adalah diminta mengambil perhatian ke atas pindaan di atas ini.

4. Lain-lain perkara yang dinyatakan di dalam Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 7/1974 bertarikh 19hb. Jun, 1974 adalah tidak berubah.

Sekian.

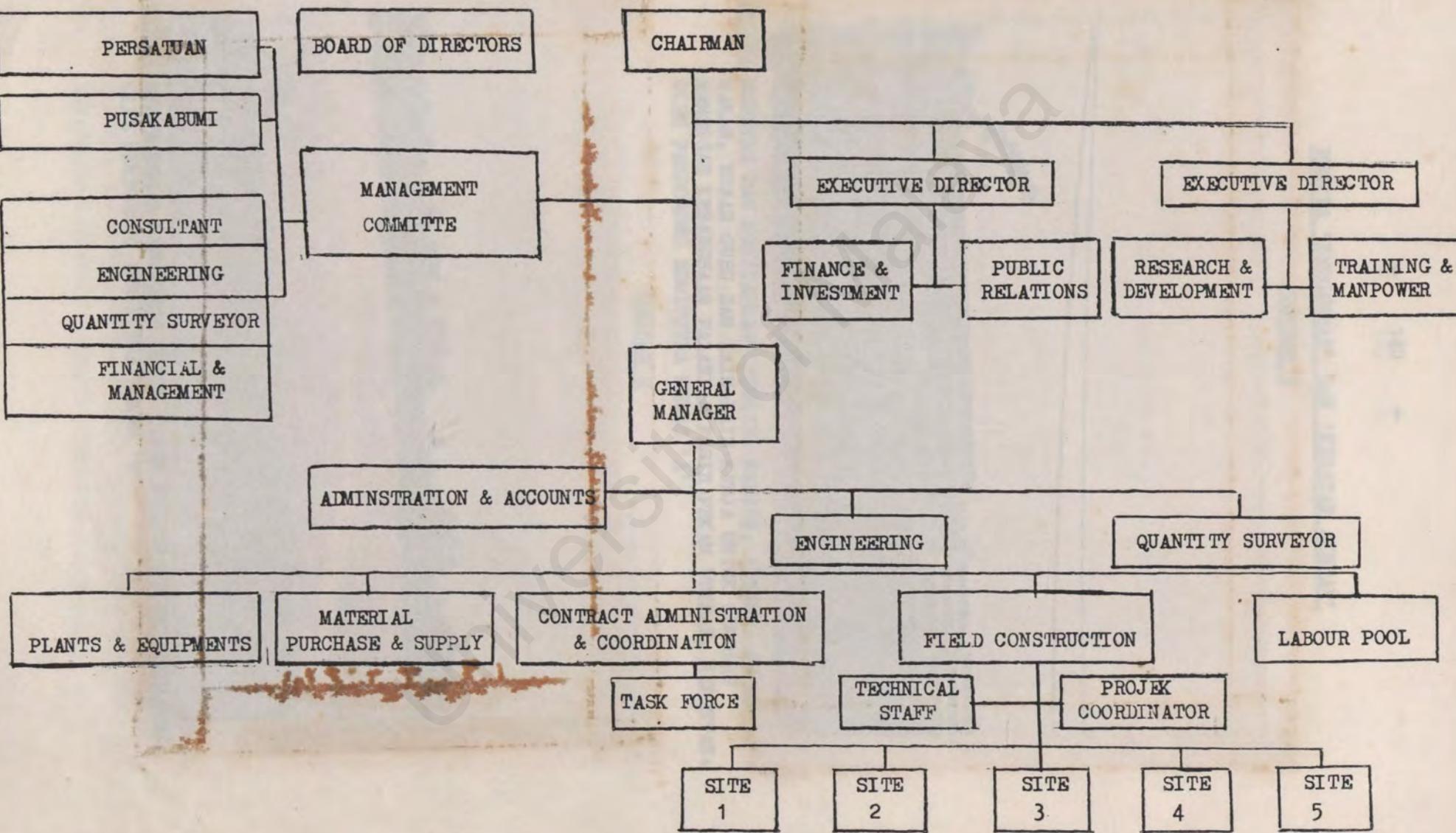
Saya yang menurut perintah,

(HELMI BIN MOHD. NOOR)

Bahagian Pengurusan Kontrak dan Bekalan,
b.p. Ketua Setiausaha Perbendaharaan.

KOTA BHARU CONSTRUCTION BERHAD

CARTA ORGANISASI

BIBLIOGRAFI

- a) Kertas Kerja dan Laporan Seminar.
- A) Buku-buku
- 1) Buku Rasmi tahunan, Buku Malaysia 1979, Percetakan Negara Malaysia 1979
 - 2) Ir. Haji Arshad Marzid, "Khidmat Latihan dan Khidmat Nasihat dalam konvensyen ekonomi" dalam seminar kontrekter Bumiputra di Pusat Pengajian dan Penilaian Binaan" dalam seminar kontrekter Bumiputra di Jurusan ITM Shah Alam, Selangor
 - 3) H.K. Cherlesworth, Increasing the Number of Bumiputra Enterprise, 3) Lapuran Seminar ITM Shah Alam, Selangor
 - 4) Jabatan Penerangan Malaysia, Kelantan Darulnaim terus Membangun menuju kemakmuran 4) Memorandum Tuntutan Persatuan Bumiputra kepada kerajaan berkenaan pada percetakan Harian 1982
 - 5) Mohd Fauzi Yaacob (Dr), Peniaga dan Perniagaan Melayu
D) Alibar-alkhabar, Dewan Bahasa dan Pustaka, 1981
 - 6) Mahathir Mohamad, Dilema Melayu, Federal Publication, 1982
 - 7) Mahathir Mohamad, Panduan Peniaga Kecil, Dewan Bahasa dan Pustaka, 1982
3) New Straits Times
 - 8) M.Masatsugu, cara mengendalikan perniagaan yang berjaya, Dewan Bahasa dan Pustaka, 1972
 - 9) Malaysia, Rancangan Malaysia Keempat 1981 - 1985
Percetakan Kerajaan Kuala Lumpur 1981
 - 10) Unit Perancang Ekonomi, Kelantan terus membangun
Percetakan Harian Kerajaan, 1981
- b) Latihan Ilmiah
- 1) Jalaluddin Zainal, Kontrekter binaan Melayu di Mukim Empangan, Seremban, Negeri Sembilan, Latihan Ilmiah B.A. Jabatan Antropologi dan Sosiologi U.M. 1973
 - 2) Mohad Fauzi Yaacob, Agama dan usaha dalam lapangan ekonomi orang Melayu, Thesis M.A, Jabatan Antropologi dan Sosiologi U. Malaya .
 - 3) Noramni Yusof, Kontrekter-kontrekter binaan Melayu di daerah Kota Bharu, Kelantan. Jabatan Antropologi dan Sosiologi, U. Malaya 1975 .

c) Kertas Kerja dan Lapuran Seminar.

- 1) Abu Bakar Lajim, Pemborong dan Pembinaan, kertas kerjanya dalam konvensyen ekonomi Bumiputra, anjuran U,NO 1980
- 2) Ir, Haji Arshad Marsidi, "Khidmat Latihan dan Khidmat Nasihat dalam Perindustrian Binaan" dalam seminar kontrekter Bumiputra anjuran Pusat Daya Pengeluaran Negara, 1983
- 3) Lapuran Seminar Ke tiga, (Yunit Penyertaan Bumiputra Kementerian Kerja Raya & Kemudahan Awam Malaysia)
- 4) Memorendum Tuntutan Persatuan Pemborong Binaan Bumiputra kepada pehak Kerajaan berkenaan kenaikan harga kontrek 35%

D) Akhbar-akhbar.

- 1) Berita Harian.
- 2) Utusan Malaysia
- 3) New Straits Times